

D. D. 59964 H O V N O

ZIVLJENJE

VIDA ESPIRITUAL

APRIL 1957

univer
LIUCI

Sv. Juri, rimski častnik in mučenec ob Dioklecijanovem preganjanju je med Slovenci priljubljen svetnik. Je patron mnogih slovenskih cerkva in zavetnik naše prestolnice — bele Ljubljane. Star ljudski praznik pomladi (jurjevanje) priča o priljubljenosti tega glasnika pomladi. Na sliki vidimo njegovo podobo na stropu, ki je razdeljen z mnogimi okvirji na posamezna polja, poslikanimi z ornamentimi vencev in cvetlic (Sv. Juri pri Trziču, konec XVII. stol.) .

Naslovna stran:
Velikonočno pomladni motiv

Odprite okna, odprite duri,
premagal je kačo ta božji vojniki
mimo jezdi vitez sveti Juri,
sveti Juri na konju,
na lepem konju,
sveti Juri nam milosti daj!

Sveti Juri je velik svetnik,
bila kača ta: zima — zmaj;
prekrvave lise,
zmajeve lise,
žene že cvetni gaj.

J. Murn-Aleksandrov: Pomladanska romanca

Predzadnja stran:
platnic: Vsakdanje
a nepozabne podo-
be pomladi v do-
movini: razorana
polja, črede ovac
in cvetoče češnje

Iz groba je vzkliko^v življenje

Slovinci si velikonočnih praznikov ne moremo misliti brez pirhov. Fantom in dekletom, otrokom in starim, vsem so velikonočni pirhi v veselje.

Dobro je, da Slovenci tudi v tujini ohranimo lepe slovenske navade in za veliko noč pripravimo pirhe s slovenskimi in velikonočnimi okraski.

Še važnejše pa je, da vemo za duhovni pomen pirhov. Velikonočni pirhi so znamenje novega življenja in milosti, ki nam jih je prinesel od mrtvih vstali Kristus.

Kakor iz jajca vzklije novo življenje, tako je tudi iz groba, iz katerega je Kristus vstal, vzkliko novo življenje. Največja milost velike noči je pač ta, da je Jezus premagal smrt in prinesel svetu življenje. Zato poje sv. Cerkev na veliko noč:

„Smrt in življenje sta se borila v prečudnem dvoboju:
Gospod življenja je umrl, a živ zdaj kraljuje.“

Jezus je na dan vstajenja premagal dvojno smrt: telesno smrt in dušno smrt, ter nam zagotovil dvojno večno življenje: telesno življenje ob vstajenju na sodni dan in božje življenje duše, ki se s posvečujočo milostjo v nas začne in se bo dopolnilo po ločitvi od tega sveta v nebesih. Zato pravi apostol Pavel:

„Kakor v Adamu vsi umirajo, tako bodo v Kristusu vsi oživel!“ (1 Kor 15,22).

In Jezus Kristus sam je čisto jasno izjavil:

„Jaz sem vstajenje in življenje. Kdor v me veruje, bo živel, tudi če umrje; in kdorkoli živi in v me veruje, vekomaj ne bo umrl!“ (Jan 10, 25-27).

Če torej verujemo v Jezusovo vstajenje in ohranimo v sebi milosti, ki nam jih je Kristusovo vstajenje prineslo, bomo živeli, tudi če umrjemo.

Zato je veliko noč vesela, veličastna in nadvse zmagoslavna pesem življenja. Vsa množica raznobarnih pirhov ne more dovolj ponazoriti neprecenljivih milosti, ki nam jih je prinesel od mrtvih vstali Kristus. Dvignil nas je nad snovnost in nad vse pozemeljsko. Zato nam naroča apostol Pavel:

„Če ste s Kristusom vstali, iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus, sedeč na desnici božji. Kar je zgoraj, po tem hrepenite, ne po tem, kar je na zemlji“ (Kol 3, 1-2).

Isti apostol nam naroča:

„Če smo pa s Kristusom umrli, verujmo, da bomo z njim tudi živeli, vedoč, da od mrtvih vstali Kristus več ne umrje: smrt nad njim več ne gospoduje. Kajti smrt, ki jo je za greh pretrpel, je pretrpel enkrat za vselej; življenje pa ki ga živi, živi Bogu. Tako se tudi vi sodite, da ste mrtvi za greh, živi pa za Boga v Kristusu Jezusu. Naj torej v vašem umrljivem telesu ne kraljuje greh, da bi služili njegovim pohotam, pa tudi ne dajajte svojih udov grehu za orodje krivičnosti, ampak izročite se Bogu kakor od mrtvih oživel, in svoje ude dajte Bogu za orodje pravičnosti“ (Rimlj 6, 8-14).

Velika noč torej zahteva od vsakega kristjana dvoje: očistiti se mora za ta največji praznik vseh grehov in vsakega prostovoljnega grešnega poželenja. Potem pa mora prejeti vredno v svoje srce pri obhajilu Jezusa, ki je za nas poroštvo vstajenja in večnega življenja. Saj je Jezus sam dal to zagotovilo:

„Kdor je moje meso in pije moje kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan“ (Jan 6, 54-55).

Brez očiščenja od grehov in brez vrednega sv. obhajila ni za kristjana velike noči. Potem so zanj vsi pirhi in potica in gnjat prazna znamenja velikonočnega veselja in milosti, ki nam jih je Jezus v izobilju prinesel prav na dan svojega vstajenja.

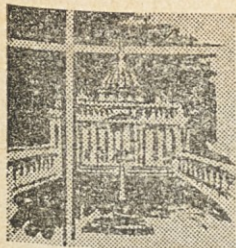
Zato bomo pa za veliko noč očistili svoje duše v dobri sv. spovedi in jih okrepili in poživili v vrednim velikonočnim sv. obhajilom, ki nam daje poroštvo častitljivega vstajenja in večnega veselja.

Janez Kopač CM, Kanada

BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE Z
ŽELJO, DA BI JIH VSI SODELAVCI, NAROČNIKI,
BRALCI IN PODPORNICI REVIE DOŽIVELI Z OČI-
ŠČENIMI SRCI PRAV IZ SRCA

VOŠČIJO

KONZORCIJ, UREDNIKI IN UPRAVA „DUHOVNEGA
ŽIVLJENJA“ TER MLAD. PRILOGE „BOŽJIH STEZIC“

Za kaj bomo ta mesec molili?

DA BI VERNIKI PRAV CENILI ZVELIČAVNI ZAKRAMENT SV. POKORE IN GA POGOSTO PREJEMALI

Značilna za sodobni svet sta tesnoba in nemir. Ljudje se hočejo navaditi na življenje brez milosti v duši. Tako življenje pa pada iz napuha v obup in ne more najti ne pokoja ne veselja. Med kristjani posebej, tudi vernimi, pa je veliko slabotnosti in mlačnosti.

Veliko zdravilo za druge in za prve bi bila spokornost, to je tista krepost, ki se izraža v kesanju zaradi žalitve Boga. Kot za vse drugo, je tudi tu pogoj božja milost („Obrni nas k sebi, o Gospod, in bomo spreobrnjeni,“ pravi sv. pismo). To milost tudi vsakdo dobi. Potem pa so potrebne peroti vere, da nas dvignejo k Očetu. Njegovo veličastje in Njegova pravičnost vzbudita v nas strah pred kaznijo. To pa vernega človeka ne tira v obup, marveč zbudi v njem upanje; to mu narekuje prošnje za usmiljenje in sklep za novo življenje. Dušo prevzame ljubezen do Ljubezni in tedaj ostane le en strah: ta, da bi Jo žalili.

Ta krepost spokornosti pelje v mir vesti in v večno veselje. Njo je imel v mislih Kristus, ko je opozarjal: „Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo.“

Zunanji izraz te kreposti je zakrament sv. pokore. Nanj so redno navezani darovi spokornosti in edino tu ponavlja Gospod besede, ki jih le On more izreči:

„Odpuščeni so ti grehi.“ Spoved zdrobi v nič gore hudobije in odpira vedno nova vrata odrešitni Jezusovi krvi.

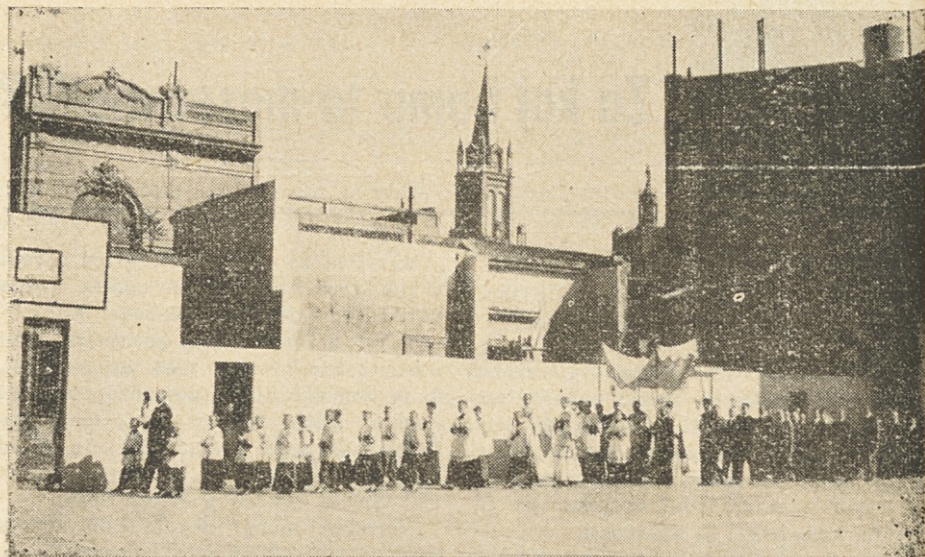
Velik del pobožnosti, gorečnosti, vernosti, z eno besedo: velik del svetosti, ki jo Bog ohranja in pomnožuje v svoji Cerkvi, izvira iz tega zakramenta. To čutijo tudi njeni sovražniki; zato so od nekdanj proti spovedi naperjali toliko sovražnosti, klevet, posmehovanja.

Vendar mnogi nekatoličani slutijo veličino spovedi in vsaj nekateri vedo, da je v njej še mnogo več kot naravna potreba duše, da se zla izpove.

Večina vernikov pride do svojega „spreobrnjenja“ — z njim računa tudi sv. Ignacij v svojih Duhovnih vajah —; ponavadi pa brez pogoste spovedi ne ostanejo v prvotni gorečnosti. Pogosta spoved pomaga tudi k razjasnjenju mnogih težav iz preteklosti; tam se tudi utrjuje temelj duhovnega življenja: ponižnost, povezana s pokorščino spovedniku.

Res ima tudi pogosta spoved svoje nevarnosti. Nekateri se brez smrtnega greha kar ne znajo spovedati. Še bolj je paziti na to, da se v spovedovanje ne vtihotapi formalizem. Navadno pa je človek deležen blagoslovov pogoste spovedi. Njeni glavni deli mu odpirajo vedno nova bogastva nadnaravnega sveta: spoznavanje lastne duše, krepost spokornosti z njeno krono: popolno ljubeznijo do Boga in z duhom zadoščevanja, ki v nas obnavlja Kristusovo podobo.

Prof. ALOJZIJ GERZINJČ

Velikonočna procesija slovenskih izseljencev (l. 1956) na prostranem dvorišču salezijanskega zavoda poleg cerkve sv. Frančiška na Belgrano v Buenos Aires
(Foto Lojze Erjavec)

UN PROGRAMA CRISTIANO

1) Renunciar a la impiedad y a los deseos mundanos:

a) "Impiedad": es lo mismo que tributar culto a un dios falso. Y, acaso, ¿no se hace hoy de un "dios" al dinero, riqueza, lujo, diversiones, placeres?

b) "Deseos mundanos", son todas las concupiscencias y pasiones desordenadas de nuestra naturaleza.

2) Vivir sobria, justa y piadosamente.

a) "Sobriedad", es rectitud en nuestros pensamientos, en nuestras intenciones, en nuestros juicios, en nuestras palabras y en nuestros actos.

b) "Justicia" es: inquebrantable decisión de dar a cada cual — a Dios, al hombre, a sí mismo, al cuerpo y al alma, a la naturaleza y a la gracia —

lo que en derecho le corresponde.

c) "Piedad" es: franqueza y sencillez de hijos ante el Padre celestial.

Lo temporal pasa... Esta vida es sólo un puente para lo permanente, es decir: lo que vendrá después de la muerte. Lo que vale, pues, para el cristiano es lo eterno.

Por tanto toda Pascua debe significar para el cristiano:

1) renunciar a la impiedad y a los falsos placeres;

2) Viviendo sobria, justa y piadosamente;

3) Como hijo fiel, en las manos del Padre Celestial profundamente convencido y animado por la firme esperanza de nuestra futura y gloriosa eternidad.

Joe Juck

SKOZI ZADNJE TRI DNI VEL. TEDNA

Z JEZUSOM PRI ZADNJI VEČERJI

Na veliki četrtek je Kristus pri zadnji večerji postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, daritev sv. maše in mašništvo.

Vsi novi obredni prednisi tega dne imajo samo eno veliko vodilno misel: pomagati nam, da bomo tudi mi ta dan z Jezusom obhajali zadnjo večerjo kar mogoče tako, kakor so jo nekdaj z njim obhajali apostoli.

1. Zato je sveta Cerkev ta dan najprej spremenila čas sv. maše.

Kristus je zadnjo večerjo obhajal zvečer. Zato sme sv. maša na veliki četrtek po novih določbah biti sami zvečer med 5. in 8. uro.

2. V vsaki župnijski cerkvi sme biti redno samo ena sv. maša, ki jo navadno daruje župnik. Ta dan naj bi se verniki še bolj zavedali, da je župnik drugi Kristus. Zato on vrši vse to, kar je Kristus storil pri zadnji večerji. Drugi duhovniki, če so navzočni, in verniki na veliki četrtek predstavljajo apostole, ki so bili z Jezusom pri zadnji večerji.

3. Sveta maša na veliki četrtek mora biti slovesna ali vsaj peta, da se na ta način tem bolj poudari slovesnost zadnje večerje, pri kateri je Gospod izvršil tako velike skrivnosti.

4. Na veliki četrtek je Gospod šele postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa. Zato mora biti ta dan **tabernakelj prazen**. Ko duhovnik zvečer pristopi k oltarju, v tabernaklju ni Najsvetejšega. Po najnovejših predpisih se mora ciborij izprazniti že dan prej, to je na veliko sredo. Župnik sme v zakristiji ali na kakem drugem primernem kraju hraniti samo toliko hostij, kolikor misli, da jih

bo potreboval za bolnike in umirajoče. Kakor je Kristus šele pri zadnji večerji spremenil kruh v svoje Telo in vino v svojo Kri in nato obhajal apostole, tako mora duhovnik šele pri sv. maši na veliki četrtek zvečer posvetiti male hostije v ciboriju, da bo z njimi obhajal ostale duhovnike in vernike, ki z njim vred ta večer obhajajo skrivnosti zadnje večerje.

5. Okolnost, da je na veliki četrtek dovoljena redno samo ena sv. maša in da sme ta dan maševati samo en duhovnik v vsaki župniji, nam kliče v spomin dejstvo, da je Kristus oboje, daritev sv. maše in duhovništvo, šele ta dan postavil. Verniki naj bi se ob tej priliki še bolj zavedali, kako velika milost je duhovništvo in daritev sv. maše.

6. Do sedaj je duhovnik na veliki četrtek posvetil dve veliki hostiji: eno za sv. mašo tega dne, drugo pa za tako zvano mašo „prej posvečenih darov“ na veliki petek. To drugo hostijo je po sv. maši na veliki četrtek v slovesni procesiji odnesel k stranskemu oltarju, kjer so jo verniki ves tisti dan in ponekod še naslednjo noč pobožno častili. Po novih določbah pa posveti duhovnik na veliki četrtek samo eno veliko hostijo, za sv. mašo tisti večer. Na mestu druge velike hostije po posveti toliko malih hostij, da bodo zadostovale za sv. obhajilo vernikov in duhovnikov na veliki četrtek in še na veliki petek. Z eno izmed teh malih hostij se na veliki petek obhaja tudi duhovnik, ki opravlja ta dan svete obrede.

Po novih predpisih se sedaj po sv. maši na veliki četrtek zvečer ciborij z malimi hostijami slovesno prenese k

stranskemu oltarju. Pri tem oltarju, ki mora biti bogato okrašen s cveticami in lučkami, verniki ta večer častijo Najsvetejše in se Jezusu zahvaljujejo za presveti Zakrament. Češčenje se mora vršiti vsaj do polnoči. Priporoča pa se, da se nadaljuje vso noč in na veliki petek ves dan do začetka svetih obredov. Jezusu se namreč nikoli ne bomo mogli zadosti zahvaliti za najsvetejši Zakrament in za milosti, ki nam jih po njem deli.

Takšno je sedaj po novih določbah liturgično praznovanje velikega četrčka. Vse je usmerjeno v eno veliko misel: z Jezusom in apostoli doživeti zadnjo večerjo.

„GLEJTE LES KRÍŽA...“

Obredi velikega petka so se do sedaj delili v tri glavne dele: berila in prošnje (med berili je bilo glavno branje Jezusovega trpljenja po Janezu), razkrievanje in češčenje križa in maša s prej posvečeno hostijo.

Sedaj pa je sveta Cerkev v obredih velikega petka uvedla nekatere zelo važne spremembe, ki imajo vse ta namen, da navajajo vernike h globljemu doživljanju Jezusove smrti na križu.

1. Jezus je umrl ob treh popoldne. Zato se sedaj po novih določbah obredi velikega tedna prenesejo od jutra na popoldan. Če je le mogoče, naj se začnejo točno ob treh popoldne, to je ob tisti uri, ko je Gospod na križu svojo dušo izročil nebeškemu Očetu. Če razmere tako zahtevajo, je začetek obredov lahko tudi pozneje, a v nobenem primeru po šesti uri zvečer.

2. Po dosedanjih obrednih predpisih na veliki petek ni bilo sv. obhajila ne za vernike ne za duhovnike. Edino duhovnik, ki je ta dan opravljal svete obrede, se je smel obhajati s hostijo, ki je bila posvečena prejšnji dan, to je pri sv. maši na veliki četrtek zjutraj.

France Gorše: Križ, ki se razkriva na veliki petek (slovenska cerkev Marije Pomagaj v Toronto, Kanada)

Na Golgoti prazen križ stoji, mogočno se dviga v nebesa, proseč; še sveta Kri po njem se cedi in pogled nanj je grozoten, boleč.

Poruvali so žebelje, namočene v Krvi, ki greh naš zabil jih je v meso; sneli telo so z lesenega križa, da v hladni, temni grob ga odneso.

Poslednjič objame Mati mrtvega Sina, meč bridkosti ji para sréc, z obličja Boga odseva milina, dopolnjeno za grehe sveta je gorjé.

Odrešen si, grešnik, s sveto Krvjó, ki zate na križu je bila prelita; objemaj ga vdano in vselej zvestó, ker v božjem trpljenju ljubezen je skrita.

Otmár Mauser

Odtod se je ta obred velikega petka imenoval maša s prej posvečeno hostijo ali maša s prej posvečenimi darovi.

Po novih predpisih pa smejo na veliki petek prejeti sveto obhajilo tako verniki kakor vsi duhovniki, ki so pri obredih navzoči. Tri ure pred sv. obhajilom se morajo zdržati vsake trde hrane. Duhovnik mora pri sv. maši na veliki četrtek zvečer posvetiti toliko malih hostij, da bodo zadostovale tudi za sv. obhajilo na veliki petek. Tako nam je sveta Cerkev z novimi predpisi omogočila, da smemo tudi na veliki petek zaužiti božje Jagnje, ki se je ta dan darovalo za nas na lesu križa.

Tem bolj pa z novimi določbami stopa v ozadje videz daritve na veliki petek. Sicer tudi po dosedanjih predpisih na veliki petek ni bilo nekrvave daritve (sv. maše), ker je Jezus ta dan opravil za nas svojo krvavo daritev na križu. Toda bil je vsaj neki videz daritve, ko je mašnik povzdignil veliko hostijo, ki je bila prejšnji dan posvečena in se je na to z njo obhajal. Po novih predpisih pa v tem obredu ni več velike hostije in ni več povzdigovanja. Duhovnik, ki opravlja obrede velikega petka, obhaja sebe in vernike s „prej posvečenimi malimi hostijami“.

3. Najganljivejši del obredov velikega petka je bilo že do sedaj razkrivanje in češčenje križa.

Nove določbe dajejo temu pomenljivemu obredu še večji poudarek. Do sedaj je bil zakriti križ že od začetka obredov na oltarju, sredi tabernaklja. Po novih predpisih pa prinese diakon ali strežnik zagrneni križ k oltarju šele po končanem pasijonu in molitvah, ktere mu sledijo. Novi predpisi določajo, da mora diakon prinesiti križ v slovesnem sprevodu. Pred njim morata korakati dva strežnika, druga pa ga s prižganima svečama spremljata eden na

njegovi desni, drugi pa na levi strani. Križ naj bi bil zadosti velik, najmanj tri četrta metra visok, da bodo verniki tem bolj pozorni nanj. Sredi oltarja sprejme duhovnik križ iz rok diakona (ali strežnika). Nato ga nese proti listni strani oltarja, kjer se začne razkrivanje postopoma, kakor se je vršilo do sedaj. Duhovnik trikrat zapoje, vsakikrat z višjim glasom: „Glejte les križa, na katerem je viselo zveličanje sveta.“ Navzoči mu odgovorijo: „Pridite, molimo!“ Pri vsakem odpevu duhovnik križ bolj razkrije, dokler ga sredi oltarja ne pokaže ljudstvu popolnoma odgrnjenega.

Nato sledi češčenje križa. Novi predpisi način češčenja znatno spreminjajo. Po odkrivanju izroči duhovnik križ dveh strežnikoma, ki ga držita na svojih rokah tako, da noga križa počiva na oltarni predeli. Dva druga strežnika s prižganima svečama pa poklekmeta na najvišjo oltarno stopnico, na vsako stran križa po eden. Tako se potem prične češčenje križa. Najprej ga počasti duhovnik, ki opravlja svete obrede, za njim drugi duhovniki in strežniki. Primerno je, da si sezujejo čevlje, ni pa ukazano. Križ počastijo tako, da trikrat pred njim pokleknejo na eno koleno, nato pa poljubijo noge Križanega.

Ko duhovščina in strežniki češčenje končajo, tedaj neseta ista dva strežnika križ k obhajilni mizi, da ga tam počastijo tudi drugi verniki. Lahko pa se za vernike pripravi drug križ. Med češčenjem se molijo ali pojejo tako imenovana očitanja, v katerih Jezus ganljivo sprašuje svoje ljudstvo, kaj mu je storil, da ga je pribilo na križ.

Po očitanjih postavita strežnika križ na oltar, na vzvišeno mesto, da ga vsi verniki lahko vidijo. Nato se prenese ciborij z malimi hostijami od stranskega oltarja ter se prične obhajilo, kakor smo razložili že zgoraj. Mašnik se obhaja z

eno izmed malih hostij iz ciborija, nato morejo prejeti sv. obhajilo tudi vsi verniki.

Tako sedaj sveta Cerkev obhaja največji dogodek svetovne zgodovine, Jezusovo smrt na veliki petek. Vživimo se tudi mi v misli in čustva svete Cerkve.

“LUČ SLAVNO VSTALEGA KRISTUSA NAJ RAZPRŠI TEMO“ (Za velikonočno vigilijo)

Obredi velikega tedna dosežejo višek v praznovanju velikonočne vigilije na veliko soboto ponoči.

Dosedaj so se obredi velike sobote vršili v soboto zjutraj. Toda že leta 1951 je izšel odlok, ki pravi, da so verniki v prvih stoletjih zelo slovesno praznovali velikonočno vigilijo v noči pred praznikom Gospodovega vstajenja. Polagoma pa so iz raznih vzrokov to praznovanje prenesli na veliko soboto zjutraj. Omenjeni odlok pravi, da se je to zgodilo v veliko škodo pomena velikonočne vigilije. Zato je Cerkev s tem odlokom dala škofom na izbiro, da smejo dovoliti v svoji škofiji praznovanje velikonočne vigilije na veliko soboto ponoči. Po najnovejših določilih pa je to postalo obvezno za vse. Od sedaj naprej se bodo obredi velike sobote obhajali ponoči. Začeti se morajo na veliko soboto zvečer približno ob takem času, da se bo po končanih obredih mogla o polnoči začeti sv. maša.

Pa tudi v obredih samih je sveta Cerkev uvedla nekatere zelo vidne spremembe, ki njih pomen zelo dvignejo.

1. Kakor doslej se bodo tudi sedaj sveti obredi pričeli z **blagoslovom ognja** v cerkveni veži ali izven cerkve.

Toda takoj po blagoslovu se prinese **velikonočna sveča**, v katero duhovnik z nožem vreže najprej križ, nato črki alfa in omega, ki sta prva in zadnja črka grške abecede. Ti dve črki pome-

nita začetek in konec časov. Zatem vreže duhovnik med prečki križa še letnico tekočega leta.

Med vrezovanjem teh znamenj izgovarja duhovnik pomenljive besede. Ko vrezuje pokončno črto križa, pravi: „Kristus včeraj in danes.“ Pri podolžni črti pa reče: „Začetek in konec“. — Ko nad pokončno črto križa vrezuje grško črko „A“, reče: „Alfa“. Ko pa vreže pod pokončno črto križa zadnjo črko grške abecede, reče: „Omega“. — Pri vrezovanju letnice pa pravi: „Njegov je čas in njegovi so vek; Njemu čast in oblast na vekov veke. Amen.“

Potem sledi **blagoslov petih žeblijev**, ki so vtaknjeni v kadilna zrna. Ko jih duhovnik vtisne v velikonočno svečo, reče: „Po teh svetih in slavnih ranah naj nas varuje in ohrani Kristus — Gospod. Amen.“

Ko duhovnik z blagoslovljenim ognjem prižge velikonočno svečo, moli takole: „Luč slavno vstalega Kristusa naj razprši temo v dušah in srcih.“

2. Nato se uvrsti **procesija v cerkev**, kjer so ugašene vse luči. Tudi na oltarju, ki mora biti brez cvetja, ne sme goreti nobena sveča. To je dan žalovanja, ko Gospod počiva v grobu.

Ko procesija vstopi v cerkev, duhovnik nekoliko dvigne velikonočno svečo in zapoje: „Lumen Christi — Luč Kristusova!“, nakar mu drugi odpojejo: „Deo gratias — Bogu hvala!“ Nato duhovnik-celebrant prižge **svojo svečo**. Procesija se nadaljuje do srede cerkve, nakar duhovnik zopet zapoje z nekoliko višjim glasom: „Luč Kristusova!“ in pevci znova odgovore: „Bogu hvala!“ Sedaj si **prižgo sveče ostali duhovniki in strežniki**. Procesija se pomika dalje do obhajilne mize, nakar duhovnik-celebrant tretjič zapoje z višjim glasom: „Luč Kristusova!“ in pevci mu v tretje

odgovore: „Bogu hvala!“ Nato se pri-
žgo sveče vernikom, ki so si jih oskrbeli
že pred začetkom obredov.

Sedaj se velikonočna sveča dene na
svečnik, ki stoji sredi prostora med ob-
hajilno mizo in glavnim oltarjem.

3. Nato prične duhovnik-celebrant
ali diakon peti velikonočno hvalnico
„Exultet“: „Vzraduj se, truma angelov
v nebesih, vzradujte se božje skrivnosti,
in ob zmagi tolikšnega Kralja zadoni,
tromba rešenja...“ Ta spev že govori o
Jezusovi zmagi nad grehom in smrtjo in
nas pripravlja na njegovo zmagoslav-
no vstajenje.

4. Sledijo berila ali prerokbe, katerih
število je sedaj skrženo na štiri, dočim
jih je bilo prej dvanajst.

Po prerokbah se pojo litanije vseh
svetnikov. Po prošnji „Vsi svetniki in
svetnice božje, prosite za nas!“ se pri-
čne blagoslov krstne vode. Novi obred-
nik zelo priporoča, da bi se blagoslov
vršil pred glavnim oltarjem, da morejo

vsi verniki videti ta pomenljivi obred.
Kajti iz krstne vode se župljani prera-
jajo v božje otroke. Če je kaj katehu-
menov, jih duhovnik takoj po blagoslovu
krstne vode krsti. Nato se krstna voda
v procesiji nese h krstnemu kamnu, ka-
terega duhovnik tudi pokadi. Nato se
procesija vrne h glavnemu oltarju, kjer
duhovnik zamenja vijolični pluvijal z
belim, da se pripravi na ponovitev krst-
ne obljube, ki jo vsi zbrani verniki z
njim skupno ponove.

Končno okrog polnoči sledi sv. maša,
pri kateri že pojemo alelujo in se veselo
radujemo Kristusovega vstajenja. Med
sv. mašo je sv. obhajilo. Kdor gre k sv.
obhajilu pri polnočnici, zjutraj ne more
še enkrat prejeti sv. obhajila.

Kdor je bil pri polnočni maši, je s
tem tudi zadostil svoji praznični dolž-
nosti in mu zjutraj na veliko noč ni
treba iti k drugi sv. maši. Pač pa se mu
to zelo priporoča.

JOŽE CERKVENIK

JUDEŽ

Lanza del Vasto je znan francoski romanopisec, pesnik in filo-
zof. Njegovega „Judeža“ je Jacques Maritain označil kot mojstrovino.
Tu objavljamo nekaj odlomkov iz imenovanega dela.

Krik je šel skozi množico: „Lazar,
Lazar je vstal od mrtvih.“

Judež je še bolj stisnil mošnjo v
pest in se zadrevil proti trgu. Na trgu,
natlačenem z ljudmi, je vladala čudovita
tišina. Lazar je stopal oprt na svoji dve
sestri skozi gosto množico.

Ko je Judež videl svojega prijatelja
spet živega, je čutil, da mu je prihajalo
v grlo veselo ihtenje. Pretrgal je obroč
radovednežev in pohitel z odprtimi ro-
kami, da bi ga poljubil. A Lazar je od-
skočil nazaj in se postavil v bran z

besedami: „Kaj bi s tem? Ohrani svoj
poljub, Judež.“ Zelo naravno je, da pri-
dejo človeku, ki je bil mrtev, v um
nenavadne misli, a bi moral paziti, da
ne bi javno žalil prijatelja.

Lazar je trepetal od nog do glave,
izbuljil oči, pokazal z iztegnjenim
prstom na mošnjo, ki jo je Judež držal
v roki, in rekel s patetičnim glasom:
„Tam-le, tam-le imaš trideset novcev.“
Zelo naravno je, da človek, ki je bil
mrtev, lahko pošteje novce v mošnjo,
ne da bi jo odprl. A je bila prav ena

tistih čudovitih napovedi, katerih popolna netočnost se kasneje čudežno dokaže. Judež se je prav dobro spominjal, da je imel v torbi dvainštirideset novcev in nekaj drobiža. Le čemu je bil mrtev prej, da se je sedaj zmotil kot vsak navaden človek? In čeprav bi bilo trideset novcev v mošnji, kaj je na tem patetičnega, da je trideset novcev v neki torbi?

*

Jezus se je približal stari smokvi, ki je mogočno rastla na robu globeli, in rekel: „Žejen sem,“ a raskave veje so kazale svoje nove liste, katerih razporeditev v svetlobi je Judež občudoval. Jezus je preklel drevo, ki ni dalo sadja, in so se oddaljili.

A ko so prišli naslednji dan mimo tistega kraja, je Peter stegnil prst in zavpil: In vsi so videli prekleto drevo kot velikansko butaro suhega lesa na ozadju pomladnega neba. Čudili so se hitrosti čudeža. A Judež je bil ogorčen nad neupravičenim prekletjem. In je protestiral: „Če ni doba za smokve, kako naj bi dalo smokve ubogo drevo?“ Obrnil se je Janez in rekel: „Gorje tistemu, ki čaka svoje dobe, kadar je Bog žejen.“

*

Pred večerjo je hotel Jezus umiti noge vsej tovarišiji. Judež je spet mislil na Kajfove besede o tem narodu kmetov, ki ne razumejo ničesar o eleganci duha. Naj se zgodi, kar se hoče, a naj se nihče ne da premotiti od vulgarnih gest, trivialnih in smešnih form. V trenutku, ko je Peter izustil stavek, da hoče, da bi mu umili še glavo in vse drugo, se je Judež mogel olajšati s kratkim in močnim smehom. Ni se mogel zdržati smeha vnovič, ko ga je platno poščegetalo po stopalu.

Končno se je večerja začela; bil je že čas. Judež je čutil tek. Na mizi je

čakalo pečeno jagnje, grenke zeli, ploščati hlebi, čaša za vino.

Jezus je razlomil hlebe, se zahvalil in rekel: „Vzemite in jejte, to je moje telo.“ Vлил je vino in rekel: „Vzemite in pijte, to je moja kri, ki bo za mnoge prelita v odpuščanje grehov.“

Vladal je velik molk.

Ko je Janez zaužil grizljaj in spil požirek, je sklonil glavo, kakor bi omedlel, in se je naslonil na Gospodove prsi.

Judež je žvečil kruh, govoreč v svojemu srcu: „Jaz pravim kruhu kruh.“ In takšno lakoto je imel, da se mu je zdel dober, čeprav brez soli in brez kvasa. Poplaknil si je usta z vinom in pomlaskal z jezikom.

Jezus je rekel: „Ne bom več pil z vami od sadu trte, dokler ne bom znova pil z vami v nebeškem kraljestvu.“ In po Janezovih bledeh licah izpod spuščeni vek je sladko drselo solza.

Vsi so molčali v holi. Jezus je rekel: „In vendar me bo eden od vas izdal.“ Tedaj se je Janez dvignil z Gospodovih prsi, kot se dvigne s postelje tisti, ki govori v spanju, in ne da bi odprl oči, je rekel: „Kdo, Gospod? Bom morda jaz?“ In je znova padel na prijateljeve prsi. Vsi so se spogledali med seboj in eden za drugim vprašali: „Bom morda jaz?“

Judež jih je gledal in si mislil: „Poznal sem jih kot neumneže in revčke, a kot izdajalce ne; nisem mislil, da bi bili sposobni za izdajalce.“ Čudil se je miru, ki ga je znal sam ohraniti sredi njih vznemirjenja in kako tuji so se mu zdeli zdaj vsi njihovi razgovori. Edino, kar je obžaloval, je bilo, da so trajali toliko časa, medtem ko se je jagnje ohlajalo. Že precej časa si je želel mehkega koščka in je pomaknil roko po tej plati. Tudi Jezus je pomaknil roko z besedami: „Kateri polaga z menoj roko

v posodo, tisti me bo izdal.“ Judež je brž umaknil roko, da bi onim bebcom ne prišlo na misel, da je bilo o njem govora. Jezus ga je poklical po imenu in rekel: „Pojdi; kar imaš storiti, stori brž.“ Judež je zbral ves svoj spomin in se vpraševal, kaj bi mogel pozabiti pri nakupu za jed ali za večer. A ni našel nobenega razloga, da bi šel ven. Tedaj ga je Učenič pogledal v obraz, ne s tistim pogledom, ki ga je toliko časa pričakoval, ampak s pogledom, ki je nepotrpežljivo zapovedoval: „Pojdi, izgini!“

Judež je moral ubogati. Ukrivil je hrbet, si otrsesel prah za izhod, odprl vrata in odšel. Zunaj je bila noč.

*

Na dvorišču je spalo vse razen Malha, ki je sedel na tleh, gugajoč lastna kolena, z iztegnjenim vratom, oči uprte v luno nad streho. Malh je rekel, ne da bi okrenil glavo: „Si se vrni!? Bolje bi bilo, da bi se ne vrnil.“ — Judež je vprašal: „Kaj hočeš reči?“ — Malh je odgovoril: „Ko bi se ne vrnil, bi ne šli k stiskalnici in krivda bi ne bila naša.“ — Judež je vzkliknil: „Ah, suženj, že vidim, strah te je ubogati in strah, ne ubogati. Daj no, pogum!“ — Suženj je rekel: „Ne manjka mi poguma, manjka mi sovraštva. Če moram komu škodovati, ga hočem vsaj sovražiti; če primem hudodelca, hočem vedeti, kaj slabega je storil.“ — In Judež: „Kaj to mar, suženj. Srečen si: ni ti treba ne soditi, ne izbirati, ne premišljati, ne odločati. Tvoje delo je lahko. Tvoja dolžnost je izvršiti povelje. Če je povelje slabo, zlo pade na tistega, ki ti je povelje dal. Kar ne zavisi od tebe, te ne sme vznemirjati.“ — Malh ga je prekinil: „Si ga videl, da je od mrtvih obudil nekega mrliča?“ — Judež je spremenil glas, svečano je zagotavljal, kakor tisti, ki se hočejo opravičevati:

„Ne, mene ni bilo tam. Zagotavljam ti, da me ni bilo tam. Ne morem reči, da sem ga videl obuditi mrliča, ker me ni bilo tam.“ — S stegnjenim vratom proti nebu je Malh začel z monotonim glasom: „Vrnil je sluh gluhim, kakšno zlo je storil? Luč slepim, kakšno zlo je storil? Invalidom noge, kakšno zlo je storil? Izgnal je hudobne duhove, kakšno zlo je storil? Rekel je, da je treba odpustiti žalitve, kakšno zlo je storil? Ljubiti sovražnike, kakšno zlo je storil? Blagor žejnim, kajti pili bodo od studenca, kakšno zlo je storil? Blagor tistim, ki vedo, da so bolni, kajti prejeli bodo zdravje, kakšno zlo je storil? Blagor miroljubnim, kajti njihovo bo kraljestvo, kakšno zlo je storil? Blagor ubogim na duhu, kajti Boga bodo videli, kakšno zlo je storil?“ — Judež je jezno zavpil: „Ali boš kar naprej tulil v luno kakor pes?“ — Malh se je obrnil k njemu: „Pravijo, da si bil njegov prijatelj; zakaj si zdaj proti njemu?“ — Judež se je vznevoljil: „Nisem ti dolžan polagati račun, suženj.“ — In Malh: „Jaz sem suženj in storim to, kar mi ukažejo storiti, a ti, kaj boš storil?“

Judež je jel hoditi pod stebriščem z dolgimi koraki: družba tistega človeka mu je bila neznosna.

Vsak korak mu je zastavil vprašanje: „Kaj boš storil?“ Spremenil je smer; vsak korak je ponavljal: „Kakšno zlo ti je storil?“ Njegovi vpraševani spomini niso odgovorili.

Ustavil se je: „Ko bi jaz ne šel, kaj bi se zgodilo?“ Nobena podoba ni odgovorila; vse poti bodočnosti so se zaprle.

Moški glas mu je s trepetom bičal rame in rekel v njem: „Pogum, ne kloni, pogum.“ A je moral priznati: „Ne manjka mi poguma, sovraštvo mi manjka,“ in se je čutil oropan, zgubljen, vržen v praznino.

Glas, ki je prihajal iz grla, je vztrajal: „Za naprej si vezan. Sklenil si pogodbo s prijatelji. Sprejel si ceno. Ne smeš izbirati, ne premišljati, ne soditi. Tvoja dolžnost je izpolniti sprejeto povelje.“ A Judež je bil ogorčen: ti niso bili njegovi prijatelji. Bili so sposobni ljudje, ki so ga uporabili. Cena je bila kot za sulžabnika. Rekli so mu, kot bi se poslovili: „Pojdi za njim!“ Lahko bi vrnil, vrgel proč tisti denar, šel prost, ušel.

Neki glas mu je šepetal na uho: „Se bojiš? Bojiš spogledati se z njim? Bil je tvoj učitelj toliko časa, da se bojiš izzvati ga. Čeprav si gotov zmage, se ga bojiš. Izgubil si oblast nad samim seboj in tega, kar si ti sam zamislil, nisi sposoben izvesti. Tvoja svoboda te ovira?“

Judež je odgovoril: „Ker že nimam želje po maščevanju, ne sovraštva, ne strahu, ne nikakršne strasti, ker že nimam razloga, da bi šel...“ Moški glas je nadaljeval močneje: „Zato boš šel, o Judež, ker te ne žene ne strast ne pamet; ker si svoboden, da greš. Kdor ima kako strast, je suženj svoje strasti. Delal boš iz nič kakor kak Bog. Si edinstven človek in boš uresničil čisti dej, o, nočranja slava.“

Judež je zadušeno odgovoril: „Če sem svoboden, da storim, sem tudi svoboden, da ne storim. Kdo mi pravi, da nisem svoboden, ukazati si, da ne storim? Ne bom šel, ne zaradi strahu, da bi ubogal, ali da ne bi ubogal, tudi ne zaradi strasti, ne zaradi pameti, ne zaradi dolžnosti, ne zaradi slave, ampak zato, da ne silim svoje svobode, ki jo imam, da ne storim.“

In vendar je šel: ker se je luna skrila, ker so straže rekle: „Pojdimo,“ ker je Malh z vzdihom dejal: „Čas je.“

*

Tisti trenutek je Jezus dvignil oči

v nebo in močno zavpil: „Gospod, Gospod, zakaj si me zapustil?“ Nebo je bilo črno.

Judež odmakne pogled od križa. Pogled mu obstane znova na samem sebi. Svoboden je, svoboden kakor bilka v vrtincu. Teče in rjove.

Lahko teče in rjove kot zemeljske zveri. Nebo je črno, nihče ga ne vidi. Ne misli na nič. Lahko teče in kriči.

Nebo je črno, zelenje bolj kot zeleno, skala preveč bela. Trava se dviga kot lasje v strahu.

Teče. Nebo bo vrglo ogenj. Zemlja se bo odprla v tihe razpoke. Zadnji Jezusov krik odmeva v njegovih praznih ušesih.

In tam je, stoji na robu prepada, priča Jezusove krivice, prekleta smokva kakor skrivljen križ. Razprostrta na črnem nebu kot rebra gorā, ki se razraščajo od Kariota do Mrtvega morja.

Dežela otroštva in vrnitve, tukaj si. Judež se je dotaknil lesa. Les mu je zbujał grozo.

Obrnil se je proti Golgoti, ki je od tam ni bilo videti. Se je nadaljevala muka? Nadaljevala se je, da, nikdar ne bo končana.

Končati, treba je končati. Našel je vrv na svojem vratu, jo privezal na prekleto smokvo, na vejo, potegnjeno nad prepad.

Omahoval je, ne da bi dihnil: „In če bi ga na drugi strani našel?“

A je prišel k sebi. Močno je zmajal z glavo, kot bi zanikal. Rekel je: „Verjem vate, samo vate, Nič.“

In se je prepustil padcu. Vozel je zaprl v vrečo iz kože zadnji krik zadnje groze.

*

Žene, koga iščete? Jezusa? Pridite in pogledjte: od duha vijolic je ganjena goščava. Koga iščete?

Žene, koga iščete? Jezusa križane-

SMRT JE RODILA ZMAGO

Dobo od tihe ali pasijonske nedelje do velike sobote smemo upravičeno imenovati čas trpljenja. Posvečena je izključno Kristusovim odrešilnim mukam, ki dosežejo višek v svetem trodnevju velikega četrтка, velikega petka in velike sobote.

Sveta Cerkev v mašnem berilu tihe nedelje (letos 7. aprila) s sv. Pavlom posebej naglašča, da je Kristus naš veliki duhovnik, ki „nas je opral naših grehov s svojo krvjo ter nas napravil za kraljestvo...“ (Raz 1, 6). In ker je Kristus druga božja oseba, je njegova daritev Bogu Očetu nad vse draga, neskončno vredna in učinkovita. Človeški rod se sam po sebi ne bi bil mogel nikdar odrešiti. Noben zemljan ni bil v stanu popraviti krivde, ki je bila žalitev najvišjega in neskončnega božjega veličanstva. Spravo z razžaljenim Bogom je mogel izvesti edinole naš Gospod Jezus Kristus, ki je bil istočasno Bog in človek.

Ni pa Kristusovo odrešilno delo kakor avtomat, to se pravi ni človek že zveličan, ker je Kristus zanj umrl, temveč se zveliča le tedaj, če s Kristusovim

ga? Sok je rdeč na golih vejah. Pridite in pogledjte: ni ga več tukaj.

Skala je nema, grob prazen. Vstopite in pogledjte: ni ga tukaj. Glas grlice se je vrnil v našo deželo. Aleluja.

Žene, ne iščite njegovega obraza zaprtega kot ledeno jezero. Ni ga tukaj. Aleluja.

Žene, pustite jok. Ne boste več poljubljale njegovih krvavih ran. Teloh je vzcvetel. On je vstal. Aleluja.

Prevedel B. R.

odrešilnim trpljenjem sodeluje. Treba je, kakor uči sv. Pavel, odmreti satanu in grehu; s Kristusom vstati v novo življenje.

Pa je treba storiti še več! Krst nas je samo vcepil na božjo trto Kristusa. Če pa hočemo kot mladike rasti, moramo iskati tudi sokov, ki nam nudijo božje življenje. Z drugimi besedami: vsak vernik se mora z veseljem udeleževati liturgičnega življenja Cerkve, prejemati svete zakramente in biti poln molitvenega duha. Za zadnja dva tedna postnega časa še posebej velja: „Glejte, zdaj je čas milosti, glejte zdaj je dan rešitve“ (2 Kor 6, 2).

Cvetna nedelja (14. aprila) pa tvori že neposredni uvod v velikonočne praznike. Njeno bogoslužje je jako pestro in bogato. Blagoslovitev palm, oljk in drugega zelenja in slovesna procesija so pravo kraljevsko Kristusovo zmago-slavje in v živem nasprotju s sv. mašo in pasijonom, kjer beremo poročilo sv. Mateja o Gospodovem trpljenju.

Obred blagoslavljanja se prične s slovesnim spevom: „Hozana Sinu Davidovemu! Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!“

Kakor so s tem pozdravom verni v Izraelu Kristusa priznali za svojega Odrešenika in Boga, tako tudi verni v sv. Cerkvi z istim pozdravom na cvetno nedeljo in vsak dan pri sv. maši pred povzdigovanjem izražajo svojo vero v Kristusa. Posvetilne molitve nad oljčnimi mladikami podajo globoke misli, naj bi posvečene oljke branile varnike pred hudobnim duhom in jih varovale na duši in telesu. Kjerkoli se bodo hranile, naj prebivalcem delijo božji blago-

KI JE ZA NAS TEŽKI KRIŽ NESEL

Težaven korak je Gospodov,
ko stopa po poti kamniti;
razbit, razmesarjen, izmučen,
za grehe on naše — križ mora nositi.

Smejočih se Judov koraki
in kriki besneče drhali,
rožljanje orožja Rimljanov;
vse vpije: Mi kri smo izdali!

Gospod pa ponižno prenaša
les težki, ki ramo razjeda,
da kri že strjena spet lije
v potočkih in prejšnje prepreda.

Ne čuti Zveličar posmehov,
ne sliši Gospod bogokletja. —
Mučilec vse grehe odpušča.
Za udarce povrne jim cvetja.

slov. V boju s strastmi in satanom pa naj nas hrabrijo in podeljajejo vztrajnost, da bomo nekoč vredni prejeti palmo večne zmage.

Procesija, ki sledi blagoslovu oljčnih vejic je spomin na Kristusov slovesni vhod v Jeruzalem. Tudi današnji kristjani bi morali imeti pobožnega duha vernih v Izraelu in peti vsaj v srcih vsak dan lepi pozdrav: „Slava ti, hvala in čast, o Kralj naš, Kristus Rešitelj...“

Lepi prizor, ko procesiji za zaprtimi vrati odpeva zbor pevcev, lepo pona-zaruje sliko, kako bojujoča se in zmago-slavna Cerkev Bogu nenehoma hvalo prepevata.

Zadnji trije dnevi velikega tedna so za Cerkev skupno z velikonočnim praznikom največji in najvažnejši sveti dnevi v vsem cerkvenem letu. Od lani naprej so dobili z zadnjo papeževu reformo še poseben pomen, saj spet dihajo duh prvih krščanskih stoletij. Vendar o njih na tem mestu ne bomo govorili, ker objavljamo v zvezi z njimi poseben članek na drugem mestu.

NEDELJA VSTAJENJA

S tem imenom so prvotno nazivali največji praznik krščanstva. Je to dan največjega krščanskega veselja in zmago-slavja. Kajti le po Kristusovem vstajenju ima krščanska vera svoj smisel. Zelo upravičeno zatrjuje sv. Pavel: „Če imamo samo v tem življenju upanje v Kristusa, smo od vseh ljudi najnesrečnejši“ (1 Kor 15, 19). Kristjanovo življenje je združeno z mnogimi odpovedmi. Če ni večnosti, kdo naj mu jih poplača? Prav zato, če Kristus ne bi bil vstal, kje bi imeli jamstvo prihodnjega veka? Tako pa: Kristus je vstal, živi in se prikazuje učencem! To je misel, ki z radostjo prešinja vse velikonočno bogoslužje.

Po zadnji uredbi velikonočnih obredov ima velikonočni praznik dve sv.

maši. Prva je polnočna. Do predlanskega leta jo je duhovnik opravil že na veliko soboto dopoldne. Brez dvoma prezgodaj, saj je v njej govora o Kristusovem zmagovalnem vstajenju iz groba. To se je pa zgodilo v prvih jutranjih nedeljskih urah.

Dvoje skrivnosti nam žari iz te polnočne evharistične daritve:

Kristus je vstal iz groba, zato smrt nad njim že ne kraljuje več.

Pa tudi človek, kristjan, ki je vstal iz groba smrti, svojega greha, naj živi sedaj novo življenje v Bogu in za Boga. In sveta evharistična daritev s svetim obhajilom pa naj bo tista skrivnostna vez, ki bo kristjanu posredovala zvezo z Bogom in mu deležila božje življenje.

Druga sv. maša velikonočnega praznika pa je posvečena predvsem slavi Gospodovega vstajenja. Vsa božja Cerkev se zahvaljuje Bogu, ki je bil tako dober in usmiljen do človeškega rodu.

V prvi dobi krščanstva je bila bazilika sv. Janeza Krstnika v Lateranu tista, kjer so z vso slovesnostjo obhajali svetonočno velikonočno bogoslužje z veličastnim obredom sv. krsta. In ker so bili kristjani polni notranjega veselja, se jim je zdelo premalo, da praznik obhajajo le en dan.

Že v najstarejših časih so velike praznike, kakor božič ali razglasenje Gospodovo ali binkošti po glavni slovesnosti obhajali še tri dni. Veliki noči pa so kot največjemu in osrednjemu prazniku krščanstva posvetili kar osem dni. (Pozneje so to navado prenesli tudi na druge praznike, ki so tako dobili svojo osmino. Leta 1955 pa jih je sv. oče Pij XII. zopet odpravil in ohranil le tri: božično, velikonočno in binkoštno).

Veličina velikonočne osmine je tolikšna, da med njo ni dovoljen noben praznik. Poleg tega ima vsak dan osmi-

Križani

(Svetina pri Celju, 1. pol. XVII. stol.)

ne svojo posebno mašno bogoslužje. Dve misli se v njem stalno prepletata: vstajenje Kristusovo in duhovno vstajenje novokrščencev. Novokrščenci so bili v velikonočni osmini ljubljenci sv. Cerkve. Vsak dan jih je mati Cerkev vodila v najslavnejša rimska svetišča in jih, ode-te v belo krstno obleko, postavljala pred glavni oltar.

Na velikonočni dan so se zbrali pri Mariji Snežni (Santa Maria Maggiore). Kako primerno zbirališče! Saj se je Kristus po starem izročilu najprej prikazal svoji trpeči Materi. Tudi za novi krščanski rod novokrščencev je primerno, da se najprej poklonijo njej, ki nam je rodila Odrašenika in nas z njim pod križem soodrešila.

Na velikonočni ponedeljek je mati Cerkev povedla svoje najmlajše k sv. Petru v Vatikanu. S tem, da so postali kristjani, so vstopili v hišo, ki je zgrajena na Skali, t. j. sv. Petru in njega naslednikih.

V torek velikonočnega tedna so se novokrščenci zbrali v baziliki sv. Pavla, apostola narodov. Nauk apostola sv. Pavla: „Če ste torej vstali s Kristusom, iščite, kar je zgoraj, kjer je Kristus, sedeč na desnici božji. Kar je zgoraj, po tem hrepenite. Aleluja“ (obhajilni spev) mora novokrščencem in vsem, ki jih spremljajo, seči globoko v srce.

V sredo so se novokrščenci poklonili svojemu velikemu vzorniku, mladeniške-mu mučencu sv. Lavrenciju. Pri njem, slavnem pričevalcu, bodo novokrščenci, Kristusovi spoznavalci, črpali moči in poguma za vztrajnost v borbah življenja in za stanovitnost v veri. Le po zmagoslavno prestanih preizkušnjah, če je treba tudi v mučeništvu, bodo ob sklepu življenja čuli Gospodov klic, ki jim ga vstopni spev tega dneva ganljivo poklada na srce: „Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta. Aleluja.“

V četrtek je bilo zbirališče mladih udov sv. Cerkve v krasni baziliki Dvanajstih apostolov. Ti so besede življenja ponesli vsem narodom in ljudstvom. Vrgli so božje seme in „odprli usta nimim in jezike dojencem naredili zgovorne,“ kot čujemo v uvodnem mašnem spevu. Novokrščenci so dojenci sv. Cerkve. Zanje ona moli lepo prošnjo: „Gospod, ki si najrazličnejše narode zedinil v veri v svoje ime, daj da bo prerojene v vrelec krstne vode prešinjala tudi ista vera in ista ljubezen v življenju.“

V petek so šli novokrščenci h Kraljici mučencev, v slavno panteonsko

zgradbo, nekdanj pogansko svetišče, namenjeno vsem bogovom vseh narodov. Sedaj v tem svetišču počivajo ostanki mučencev iz katakomb. Novokrščencem se dnevi slavja bližajo h koncu, treba bo vstopiti v borbe življenja. V trpkih trenutkih naj gledajo kvišku, k njim, ki so sovražnika duš slavno premagali: najprej k Materi božji, ki je junaško vztrajala pod križem, potem pa tudi k drugim svetim vzornikom, ki so dali življenje za vzvišene ideale krščanstva.

V soboto so novokrščenci obhajali osmino prejema sv. krsta. Zato so se zopet zbrali v lateranski baziliki. Zadnjič so v belih oblačilih; po sv. daritvi so jih odložili v krstni kapeli, toda belo oblačilo svoje duše morajo vedno ohraniti.

Na belo nedeljo so obiskali novokrščenci cerkev sv. Pankracija, ki je kot štirinajstletni mučenec potrdil v lastni krvi svojo krstno prisego. V mašnem berilu sv. Cerkev svoje novorojence krepko spodbuja: „Preljubi, vse kar je rojeno iz Boga, premaga svet. In to je zmaga, ki premaga svet, naša vera.“ Z apostolom sv. Tomažem vzklikajmo božji dobrotljivosti: „Moj Gospod in moj Bog!“

MED SVETNIKI VELIKONOČNEGA MESECA

Sv. Cerkev je v aprilu bolj skromna z njimi. Kot da bi hotela dati ves podudarek Kristusovemu trpljenju in temu sledečemu zmagoslavju.

2. aprila se spominja sv. Frančiška Pavelskega, ki je ustanovil red najmanjših bratov ter dal vsem zgled ljubezni do pokore in samote.

Velik papež je bil sv. Leon Veliki (11. aprila), ki je rešil Rim pred krvoločnim hunskim kraljem Atilom, zaupa-joč bolj v uspešnost molitve kot rimskega orožja.

Sv. Hermenigild (13. aprila) je bil kraljevske krvi. Toda bolj je cenil zvestobo pravi veri kot bodoči prestol. Ni hotel sprejeti krive arijanske vere, kateri je bil vdan njegov oče. Zato ga je lastni oče obsodil na smrt.

Mučenec je bil tudi **sv. Justin** (14. aprila), ki je v začetku tretjega stoletja s pisano besedo branil pred pogani resničnost Kristusovega nauka.

Tudi **Mater božjo Marijo** smemo prištevati med mučence. Dasi ni prelila krvi, je pod križem več trpela kot kateri koli mučenec. Njenega Srca, s sedmimi meči prebodenega, se Cerkev spominja na petek pred cvetno nedeljo, le-tos 12. aprila.

Sv. Anzelm (21. aprila) je bil velik cerkveni učenik in odločen cerkveni knez, ki je kot kanterburijski škof energično branil pravice Cerkve pred angleškim kraljem Viljemom.

Žrtev protestantovskega sovraštva v Švici je postal l. 1622 kapucinski pater **Fidelis iz Sigmaringena**. Častijo ga zlasti v kurski in feldkirchenski škofiji v Švici, kjer še danes pride večkrat do verske napetosti med protestanti in katoličani. Sv. Cerkev se ga spominja 24. aprila.

Naslednji dan, 25. aprila, obhajamo praznik **sv. Marka**, evangelista drugega evangelija in škofa iz Aleksandrije v Egiptu. Tudi on je dal življenje za Kristusa.

Prav tako je umrl mučeniške smrti **sv. Peter** iz Verone v Gornji Italiji. Krivoverski manihejci so ga z mečem pobili na tla, on je pa pomočil prst v lastno kri in napisal po tleh z zadnjimi silami: „Verujem“. Zgodilo se je to leta 1252.

Iz Italije je tudi zadnja svetnica meseca aprila: **sv. Katarina Sijenska** (30. aprila), poleg sv. Frančiška Asiškega druga zavetnica Italije. Bila je odločna ženska, ki je imela vpliv tudi na papeže in odločilno pripomogla, da je prišlo do

končanja takozv. „avinjonske sužnosti“ in so se papeži spet vrnili v Rim.

*

Kot vidimo, je mesec april v pretežni večini mesec mučencev. Opozorilo za nas, da v svoji veri ne iščemo ugodja in časti, temveč računamo s križi, trpljenjem in tudi — z izgubo življenja za Boga.

Saj je tudi Kristus na svet zato prišel, da bi se za nas daroval. In cilj njegove žrtve je bil, da s svojo smrtjo uniči greh. To misel srečujemo povsod v velikonočnem bogoslužju. Prav Kristusova zmaga nad grehom pa mora biti tudi naša zmaga. S Kristusom je treba umreti in vstati, postrgati stari kvas in umesiti novo testo, zavreči hudobijo in malopridnost in si nadeti čistost ter resnico.

Za veliko noč moramo znova v sebi poživeti zavest, da smrt greha v nas ne sme več kraljevati, marveč milost božja, ki smo jo prejeli pri sv. krstu. Zato je treba spet obuditi hvaležno spoštovanje do sv. krsta.

In ker večina ljudi že nima več krstne nedolžnosti, obudimo krstno milost z dobro velikonočno spovedjo.

Krstna milost pa bo rastla zlasti tedaj, če bomo cenili „velikonočno Jag-nje, ki je bilo za nas darovano“, to je hrepenimo po sv. Evharistiji! Prejmimo jo zadnje tri dni velikega tedna in na samo veliko noč, da nas bo zavest božjega vstajenja in z njim našega vsega prešinjala.

Udeležimo se prelepih velikonočnih obredov in kar najbolj z njimi sodelujmo!

In končno: obujajmo pogostno dejanje vere v vstajenje našega telesa! To nas bo dvigalo in napolnjevalo z nesluteno radostjo. Že tukaj bomo občutili srečo, ki se bo nekoč nad nami razodela.

JOŽE JURAK

Skrivnostno telo Kristusovo

Že po svoji zunaj vidni pravni ureditvi se nam Cerkev kaže kot izredna ustanova, ki je od Kristusa. Vse glavne prvine te družbe so od Kristusa; tako papeštvo, škofovstvo, duhovništvo, učiteljska, duhovniška in pastirska oblast, nauk, zakramenti; vse je neposredno od Kristusa. Že tako gledana je Cerkev v svetu nekaj posebnega.

A ta vidik sam nam še ne odkrije vse in niti ne glavne vsebine Cerkve. Cerkev ni le pravno dobro urejena družba, ampak je to družba, ki v njej polje bogato, nevidno nadnaravno življenje, ki ga je svetu prinesel Kristus. Kristus ni ustanovitelj svoje Cerkve na ta način, kot so drugi veliki možje v zgodovini započeli gibanja in zgradili ustanove, ki pa so ob svoji smrti z njimi morali popolnoma pretrgati. Kristus nasprotno v svoji Cerkvi do konca sveta skrivnostno živi in jo s svojim življenjskim vplivom gradi in vzdržuje. Na to globoko notranjo vsebino in bogastvo Cerkve najlepše kaže nauk o skrivnostnem telesu Kristusovem. V tej obliki nam Cerkev predstavlja že sv. pismo, pod tem vidikom nam jo razlagajo cerkveni očetje, v najnovejši dobi nam je povzel v jasni obliki ta globoki nauk sedanji papež Pij XII. v okrožnici *Mystici Corporis Christi* (29. junija 1943).

Cerkev — telo

Sv. pismo nam Cerkev večkrat označuje kot „telo“. „On (Kristus) je glava telesu, Cerkvi“ (Kol 1, 18); podaja tudi razlog, zakaj Cerkev tako

imenuje: „Kakor imamo namreč v enem telesu mnogo udov, vsi udje pa nimajo istega opravila, tako je množica nas eno telo v Kristusu, posamezni pa med seboj udje“ (Rim 12, 4-5). „V enem duhu smo namreč bili vsi krščeni v eno telo“ (1 Kor 12, 13).

Živo telo, organizem, vedno ima več udov, ki so povezani v enoto in se v delovanju med seboj podpirajo, da je delo vsakega v korist celote, vsega telesa. Tako je v rastlinskem in višjem, živalskem organizmu. Roka, noga, glava, sree, pljuča, želodec, jetra — vsak del ima svoj posel, ki ga vrši v prid vsega telesa. Če je nasprotno en ud prizadet in trpi, trpi in je prizadeto z njim vse telo; vse telo se tudi trudi, da pomaga prizadetemu udu.

Podobno je s Cerkvijo. To je živa nadnaravna skupnost. Ni le množica ločenih vernikov, ampak so vsi udje žive nadnaravne skupnosti. Verniki, udje Cerkve, ne živijo nadnaravnega življenja vsak zase, ampak odvisno od skupnosti in v korist vsej skupnosti. Kot so v živem telesu različni organi, so tudi v Cerkvi udje različni in je njihovo delo različno. Najvažnejši udje so v njej pač nosilci svete oblasti; med odličnimi udi so tisti, kateri delajo v apostolatu in dobrotelnosti in se trudijo za svetost, izpolnjuječ evangeljske svete, starši, botri in podobno.

Živ organizem, n. pr. človeško telo, ima po naravi dane moči, po katerih ohranja življenje in ga množi, se krepi in raste. Prav tako je Kristus, ustanovitelj, dal živi skupnosti Cer-

kve nadnaravne moči, po katerih se ohranja in raste v tem telesu nadnaravno življenje in se ohranja in krepi vse skrivnostno telo. Te življenjske moči so v skrivnostnem telesu Kristusovem zakramenti. Vedno so udom, vernikom, na razpolago. Od zibelki do groba jim ob različnih prilikah življenja množe nadnaravno življenje in tako oživljajo vse telo Cerkve. Nekateri od zakramentov so še posebej usmerjeni v graditev in utrđitev telesa Cerkve, kot sta zlasti mašniško posvečenje in sveti zakon.

Kot korenina, iz katere živi in se vedno obnavlja telo Kristusovo, je med zakramenti sv. krst. Po njem je človeku odpuščen greh in prejme nadnaravno življenje; a obenem človek postane ud Cerkve, skrivnostnega telesa Kristusovega. V duši je po sv. krstu človek notranje spremenjen in priličen temu nadnaravnemu organizmu Cerkve, kot se hrana v nadnaravnem telesu mora spremeniti, da spada k telesu, in preiti v kri, meso, kosti, živčevje. Po krstu je človek živa celica v skrivnostnem telesu Kristusovem, ki živi od življenja tega telesa in obenem sodeluje pri njegovem življenju in njegovi rasti. Sedaj šele more prejemati zakramente, ki so viri nadnaravnega življenja v Kristusovem skrivnostnem telesu.

Od naslednjih zakramentov sv. birna to življenje v udih Cerkve utrjuje, sv. pokora pa ga v mrtvih in bolnih udih obnavlja, kot ima naravno telo v sebi življenjske energije, da uničuje strupe in brani življenje v telesu. Sv. evharistija nadnaravno življenje množi in krepi do viška: združuje nas najtesneje s Kristusom, ki je glava tega skrivnostnega telesa, in tako vse ude povezuje v najtesnejšo življenjsko enoto s Kristusom. Sv.

maziljenje pripravlja ude za prehod iz tega stanja članstva vidne Cerkve v stanje povečanja v zmoglavni Cerkvi, kjer bo iz dosedanjega borca postal nas novi, mogočni zaščitnik.

Sv. zakon in mašniško posvečenje služita neposredno socialnim potrebam Cerkve. Zakrament zakona pripravlja skrivnostnemu telesu Kristusovemu novih udov, ki bodo v krstu temu telesu prilični; obenem daje staršem milosti za vzgojo otrok, mladih udov Cerkve. Tako je po zakramentu zakona posvečen vir novega, v Cerkvi posvečenega človeškega rodu.

Po mašniškem posvečenju Cerkev prejema vedno novih služabnikov, po katerih se v njej nadaljuje trojna Kristusova služba: učiteljska, posvečevalna, pastirska. Duhovniki darujejo sv. daritev, dele zakramente, oznanjajo Kristusov nauk. Tako se v skrivnostnem telesu Kristusovem blagodejni vpliv Kristusovega nauka in božje življenje razlivata po delu duhovnikov, ki jih daje telesu ta zakrament.

Cerkev — Kristusovo telo

Če gledamo notranje življenje Cerkve, vidimo, da po svojem notranjem bogastvu Cerkev nikakor ni navadna družba, ampak mnogo več. Po njeni notranji vsebini jo najlepše označujemo s primero, ki jo jemljemo iz ene največjih popolnosti našega vsakdanjega življenja, iz telesnega življenja. Tako upravičeno primerjamo Cerkev živemu telesu. Sv. pismo samo o njej tako govori.

A Cerkev ni kakršno koli telo, ampak pravimo o njej, da je telo „Kristusovo“. To najprej zato, ker je Cerkev njegova ustanova; potem pa in v še globljem pomenu jo imenujemo „Kristusovo telo“, ker Kristus sam v

njej skrivnostno živi in je on sam vir in središče čudovitega življenja v telesu Cerkve. Z drugo besedo to resnico spet izražamo s primerom in pravimo, da je Kristus glava tega telesa, glava Cerkve.

Glava je neko središče in vir življenja za vse telo. V glavi se namreč osredotočujejo in imajo svoj sedež vse življenjske zmožnosti. Iz glave gredo v vse ude živci, ki omogočajo čutenje in gibanje. V tem pomenu je v glavi življenje bogatejše in v večji popolnosti ko v drugih udih. Seveda ne gre tu za kako strogo znanstveno razlago življenjskega delovanja v telesu, ampak je takó po preprostem in splošnem pojmovanju telesnega življenja.

Pod vsemi temi vidiki prav primera o Kristusu-glavi najlepše označi Kristusov odnos do svoje Cerkve. Vse popolnosti nadnaravnega življenja v Cerkvi so v največji polnosti v Kristusu, glavi Cerkve. „Oče je sklenil, da naj v njem prebiva vsa polnost“ (Gal 1, 19); v njem „so skriti vsi zakladi modrosti in vednosti“ (Gal 2, 3); on je „poln milosti in resnice in iz njegove polnosti smo vsi prejeli, milost za milostjo“ (Jan 1, 14. 17). Iz Kristusa-glave v vse telo Cerkve, do zadnjega uda, prihaja razsvetljenje božje resnice in milost posvečenja. „Brez njega ne moremo nič storiti“ (Jan 15, 5), ker smo brez njega kot mrtvi udje, ki so odtrgani od glave. Vse nadnaravno dobro v naših dušah je iz zveze z njim, našo nadnaravno glavo. Vse, kar veže Cerkev v eno telo in jo razsvetljuje in oživlja, je iz Kristusa-glave: božji nauk, ki se v Cerkvi uči, zakramenti, studenci milosti in posvečenja, sveta oblast, ki v Kristusovem imenu vodi h končnemu cilju, zveličanju.

Iz te skrivnostne zveze med Kristusom in Cerkvijo naravno sledi drugo svojstvo Cerkve: podobnost Kristusu, po kateri spet upravičeno Cerkev imenujemo Kristusovo telo. Kot je v živem telesu vedno in nujno podobnost med glavo in udi, ki vse preveva isto življenje glave, tako je med Kristusom in udi Cerkve. Da bi ostvaril to podobnost, se je najprej Kristus približal človeku, ko se je učlovečil in vzel nase vse težave zemškega življenja; vse to pa je spet storil zato, da bi nas pritegnil k sebi, da bi postali njemu podobni. Oče je hotel, „naj bomo podobni njegovemu Sinu, da bi bil on prvorojenec med mnogimi brati“ (Rim 8, 29). Po njem se imenujemo in smo kristjani, a ne le to; v resnici živimo po njemu in iz njega in smo njemu podobni kot so v živem telesu udje podobni glavi.

Podobno kot posamezni udje, je v Kristusu podobna tudi vsa Cerkve. Podobna mu je v svojem delu, ko v učenju, posvečevanju, daritvi, vladanju nadaljuje Kristusovo delo; ko posnema njegove kreposti uboštvá, pokorščine, devištva, ljubezni; podobna v spreobračanju grešnikov in v prizadevanju za vse dobro. Podobna mu je tudi v trpljenju, kot ji je bil za življenja on sam to naprej napovedal.

Tako Kristus, ustanovitelj, svojo Cerkev tudi sam vedno vzdržuje in vodi. Vzdržuje in vodi jo po notranjem življenjskem vplivu, ki ji ga daje po svetem Duhu, ki ji ga je bil poslal. Sveti Duh se zato v primerih večkrat imenuje duša Cerkve, ker vso Cerkev preveva. Vzdržuje in vodi Kristus svojo Cerkev tudi vidno po oblasti, ki ji jo je dal in ki Cerkev po njej vlada. Po tej oblasti je svojo

Cerkvi dal tudi vidno glavo, ki je papež, kot vidni namestnik nevidne glave, Kristusa.

*Cerkev — skrivnostno telo
Kristusovo*

Cerkev ni isto kot Kristusovo telo, v katerem je živel na zemlji, ki je danes povečevano v nebesih in na skrivnosten način na tolikih krajih na zemlji v zakramentu evharistije. Cerkev je življenjska skupnost, ki živi iz Kristusa, in v tem pomenu Kristusovo telo; ker je ta življenjska skupnost nadnaravna in tako to neko „nadnaravno“ telo, če bi smeli tako reči, jo imenujemo „skrivnostno“ telo Kristusovo.

To telo Cerkve ni, kot so živa telesa v naravi, rastlinska ali živalska ali človeško. Ta telesa sestavljajo celice, katerim je cilj korist vse celote telesa; Cerkev pa sestavljamo ljudje, osebe, ki smo kot žive celice v njej. Smoter tega telesa Cerkve je korist posameznikov, oseb, naše zvečljanje in v tem slava božja.

Pod tem vidikom je tedaj Cerkev podobna drugim družbam, ki jih vse sestavljajo ljudje in je njihov cilj korist članov. Te družbe tudi imenujemo včasih „telo“, organizem, in odtod splošno izraz organizacija. A tu gre za zgolj moralni organizem, moralno telo, v katerem so vezi, ki člani vežejo v enoto, le moralne: isto skupno hotenje, ki usmerja vse v isti cilj, pod vodstvom skupne oblasti, ob porabi določenih sredstev. Videli smo, da Cerkev ni samo to, ampak mnogo mnogo več. Vez v njej je Kristus s svojo milostjo, skupna nadnaravna glava, iz katere je notranje nadnaravno življenje v vseh udih. Ta vez ni le moralna vez istega hotenja, ampak je ta vez vzvišena nad-

naravna stvarnost, milost in isto božje življenje iz nje v vseh udih. Tako je Cerkev v mnogo bolj resničnem in globokem pomenu telo, kot so „telo“ moralna telesa, družbe; ni pa telo v naravnem pomenu, kot so živa telesa v naravi. Je pa nad vso drugo resničnostjo po popolnosti visoko vzvišena in jo zato označujemo kot „skrivnostno“ telo Kristusovo.

*

Ob stvarjenju je Bog postavil človeka sredi sveta kot gospodarja; po njegovi volji naj se množi in gospoduje svetu. Ta človeški rod, gospodar sveta, je po Adamovem padcu grešen; po grehu je nesrečen sam in je z grehom onesrečil svet.

Kristus je prišel, da je ta človeški rod obnovil v svetosti. To je storil tako, da je človeka dvignil k sebi in ga napravil sebi podobnega. Kristus je po Adamovem grehu prvi posvečeni človek, ki nas posvečuje in dela sebi podobne. On je „prvorojenec med mnogimi brati“ (Rim 8, 29).

Njemu smo podobni in tako posvečeni in odrešeni po zvezi z njim, da iz njega in v njem živimo. To pa se zgodi v Cerkvi. Cerkev po svojem notranjem življenju raste iz Kristusa in Kristus skrivnostno raste v njej. Kristus je umrl in vstal v novo življenje, v življenje poveličanja in tudi v skrivnostno življenje v Cerkvi. Cerkev je v svetu naprej živěči skrivnostni Kristus. To je odrešeni in posvečeni človeški rod, ki je zbran ob Kristusu, v njem združen in iz njega živi.

Iz te tesne skrivnostne zveze med Kristusom in Cerkvijo je razumljiva njegova posebna ljubezen do Cerkve. „Kristus je Cerkev ljubil in samega sebe zanjo dal“ (Ef 5, 26). V Cerkvi pa ljubi nas, ki jo sestavljamo. Saj o tej njegovi ljubezni tudi pravi sv.

pismo: „Ljubil me je in samega sebe zame dal“ (Gal 2, 20).

Kristusa preko zgodovine srečujemo v Cerkvi

Cerkev je v zgodovini naprej živeči Kristus.

V Cerkvi mu ljubezen vračamo s tem, da jo ljubimo, ker v njej ljubimo Kristusa. V Cerkvi je Kristus sam ljubljen ali preganjan, kakor je že sam pokazal na to: „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zani-

čuje, mene zaničuje“ (Lk 10, 16). In Šavlu sam očita, da s preganjanjem Cerkve njega samega preganja: „Savel, Savel, kaj me preganjaš?“ (Apd 9, 4).

Iz vsega vzvišenega nauka o skrivnostnem telesu Kristusovem naj nas spremlja v življenju praktični nauk ta: V Cerkvi vedno glejmo skrivnostno živečega in trpečega Kristusa, potem bo tudi naš odnos do nje vedno pravi.

DR. FRANCE GNIDOVEC

Spomin na žalostni dogodek

„Popoldne si mi obljubil, da mi boš pokazal neke slike izza časa jugoslovanske zasedbe Celovca.“ je čez čas gospod Pavel prekinil molka.

Dušebrižnik je potegnil iz miznega predala leta 1937 v Berlinu izdano knjigo z naslovom: Feuerbrand in Kärnten (Požar na Koroškem), ki je v njej neki Joahim Reinhardtstein opisal boje za Spodnjo Koroško po prvi svetovni vojski. Z zanimanjem si je gospod Pavel v knjigi ogledoval slike iz tedanjih bojov. Zlasti mu je bila všeč slika jugoslovanskih vojakov, ki vtorakajo v Celovec, in slika jugoslovanskih generalov, ki sede na Zmajevem trgu.

„Zdaj vsaj vem, odkod zajemaš svoje znanje. Pri takih virih bi tudi jaz kaj več vedel o Koroški. Predno odidem od tod, bom knjigo do kraja prebral. Vsekakor daje Berlin Ljubljani in Beogradu lep zgled, kako se je treba zanimati za Koroško.“

„Ni to edina nemška knjiga o bojih za Koroško. Kapelski župnik mi je pred meseci posodil knjigo, ki jo je spisal celovski profesor Martin Wutte. Ima naslov: Kärntens Freiheitskampf (Koroški osvobodilni boj). Take knjige je seveda treba brati z veliko previdnostjo, ker so pisane v nemškem duhu. Neme-

se pa v naš položaj in v naše pravice sploh ne more vživeti. Zani je ponemčevanje Slovencev nekaj čisto naravnega, in nujnega, Koroška od namtiveka nemška dežela, njihovi napadi na slovensko ozemlje pa osvobodilni boji.“

„Bi mi maral na kratko povedati, kaj se je dogajalo na Koroškem po jugoslovanski zasedbi in zakaj so se naše čete umaknile?“

„Zakaj ne. Časa imava še precej! Nekaterim se je po zasedbi Koroške zdelo najbolj potrebno po 500 letih zopet ustoličiti koroškega vojvoda. Na knežji kamen in vojvodski stol naj bi sedel tedanji regent Aleksander. Če bi do tega res prišlo, bi se Beograd verjetno bolj zavzel za Koroško. Na žalost pa je bila beograjska vlada v koroški zadevi preveč nepustljiva in je imela veliko večje poželenje po žitorodni Vojvodini, kakor po koroškem vojvodskem prestolu. Pristajala je na pogoje pariške konference, ki Slovincem ni bila naklonjena.“

„In kaj vse so v Parizu zahtevali?“
„Saj sva ravnokar brala v kroniki! Umik zmagovitih jugoslovanskih čet za Vrbsko jezero in pod Celovec. Prav tako so v Parizu brez nadaljnega prisodili poraženi Avstriji vso slovensko Ziljsko

dolino in Rož do Baškega jezera, Jugoslaviji pa le Mežiško dolino in Jezersko. Glede dokončne državne pripadnosti ostalega spornega ozemlja Koroške pa naj bi odločil plebiscit. Začasna jugoslovansko-avstrijska meja je poldrugo leto tekla po Vrbskem jezeru, po spodnji Krki in nad Djekšami. Vse to bi seveda odpadlo, če ne bi bili za pol leta prepozni in bi Koroško zasedli v času, ko je bil ves svet zaposlen z drugimi važnejšimi dogodki. Zlahka bi ustvarili v deželi tak položaj, da nam ne bi nihče osporaval. Vendar bi se mogel Beograd tem samovoljnim odločitvam pariške konference uspešno upreti, saj je bila večina slovenske Koroške v jugoslovanskih rokah. Ako bi šlo za srbsko ozemlje, bi to tudi gotovo storili. Morda se bo kdaj le še odkrilo, za kako ceno so Srbi odstopili tujeu slovensko ozemlje.“

„Ali ni hodila v tistem času po Koroškem neka severnoameriška komisija?“ se je gospod Pavel še nekaj malega spomnil izza šolskih let.

„Da, na žalost je še pred jugoslovansko zasedbo prišla na Koroško komisija nekih Amerikancev. Nemci so se poskrbeli, da so dobili vtis, kakor da je dežela močno nemška. O prihodu komisije v kak kraj so obvestili le svoje ljudi, da so s kričanjem izražali čustva svojih nemško čutečih src. Sploh so Avstriji gonili komisijo zlasti po nemških trgih in ji nudili vse mogoče ugodnosti, tako da so jo dobili čisto na svojo stran in je nadrejenim poročala za Slovence v neugodnem smislu. Prav zato je Wilson trmasto vztrajal, da se izvrši plebiscit. Amerikanci so pomagali razbiti Avstrijo, niso po znali dati novim državam pravičnih inaja.“

„Ali pa so po vsem tem naše žrtve in končna vojaška zmaga imele sploh kak pomen?“

„Seveda! Pa še kako velikega. Zaradi nemških zmag so bili Slovenci v obupnem položaju. Nemci in nemškutarji so bili do zavednih Slovencev brezobzirni in nasilni. Po jugoslovanski zmagi pa so Koroški Slovenci zopet svo-

bodno zadihali. Bili so prosti nemškega ustrahovanja in nasilja in so mogli brez strahu zopet slovensko govoriti. Sramota, ki so jo čutili ob slovenskem porazu, obup in strah pred bodočnostjo so se umaknili ponosu, upu in veselju. Dobili so tudi že desetletja zahtevane slovenske šole, sodnije in urade. Otroci, ki so tedaj hodili v šolo, so se naučili lepe književne slovenščine. Nikomur več se ni bilo treba sramovati slovenskega jezika in pokoljenja. Velik del Korošcev je tedaj z drugimi Slovenci živel v skupni narodni državi. Tako je razumljivo, da se je slovenska narodna zavest dvignila in utrdila. Že ta kratkotrajna zasedba je pripomogla, da smo pod Dravo dobili večino pri plebiscitu, čeprav se je vršil v dokaj neugodnih okoliščinah za Slovence.“

„Mi moreš povedati o plebiscitu še kaj več podrobnosti, predno greva v cerkev?“ se je gospod Pavel za Koroško vedno bolj živo zanimal.

„Plebiscit! Plebiscit!“ ni gospod Simon vedel, kje bi začel, da ne bi bilo predolgo in ne bi nič važnega izpustil. „Plebiscit vsilijo Slovincem povsod tam, kjer upajo, da ga bomo izgubili. V Benečiji leta 1866 in na Koroškem leta 1920. Ko pa ga je Jugoslavija prosila za Primorsko po prvi svetovni vojski, so ga odklonili. Po zadnji vojski so ga pa le hoteli vsiliti, a le za del Primorske. Ko pa je Molotov zahteval plebiscit za vso Primorsko, so Lahi predlog umaknili, češ da je italijansko ljudstvo pobegnilo iz vzhodnih krajev Julijske Benečije.“

Plebiscit je namreč — in to naši sosedje dobro vedo — neke vrste ljudska prireditve. Izpade tako, kakor jo pripravljajo Koroški Nemci so se na plebiscit pripravljali že dolga stoletja. zlasti pa zadnjih 50 let poprej. V dobi narodnih taborov je bila Slovenska Koroška po zaslug svojih velikih sinov narodno prebujena in močno zavedna. Na mogočnih ljudskih taborih je koroško ljudstvo zahtevalo zedinjenje z ostalimi slovenskimi deželami. V Žopračah pri Vrbskem jezeru se je zbralo 10.000 lju-

di in zahtevalo zedinjeno Slovenijo. Tudi Celovec je bil tedaj še močno slovenski.

Prav v tistem času pa so se Nemci lotili načrtnega raznarodovanja Slovenske Koroške s pomočjo ponemčevalne šole, ki se je zaradi lepšega imenovala utrakvistična. Slovenskih učiteljev je bilo na Koroškem malo. Sloveščina se je uporabljala kvečjemu kot sredstvo za poučevanje nemščine. V rabi je bil zastareli Preschernov „Slovensko-nemški abecednik“. Na stotine nemških in nemškutarških učiteljev je leto za letom ubijalo slovenskim solarčkom v glavo, da je slovenski jezik grd, nemški pa lep. „Du bist ein deutsches Kind, so denke dran,“* so dopovedovali našim otrokom. Le v prvem razredu so spregovorili nemškutarški učitelji kako slovensko besedo, ker so znali otroci od doma le slovensko. V drugem razredu pa je otroke navadno že prevzel trd Nemeč, ki je imel za načelo: „In der zweiten Klasse darf ich kein windisches Wort mehr hören.“** Na ta način so se ponemčevale cele občine, ki so se nekaj desetletij prej te krivici upirale in zahtevale slovensko šolo.

Vsi slovenski volilci so hodili osem let v tako mučilnico, kjer so se učili le prezira do slovenske govornice in zaničevanja slovenskega imena. Če se je kak otrok le spozabil in v prostem času zagrešil zločin, da je spregovoril v materinem jeziku, ga je učitelj oklofutal in pretepel. Nič bolje se ni godilo odraslim. Saj so malo pred prvo svetovno vojsko župana občine Blato, Miklavčiča, zaprli, ker je na celovski postaji zahteval vozni listek v slovenskem jeziku. Na žalost pa Koroškem ni bilo dosti Miklavčičev, ker so se moški v Gradcu, kjer so po večini služili vojaški rok, še bolj navzeli nemškega duha.

Po vsem tem bi Jugoslavija pač ne smela pristati na plebiscit ali pa naj bi vsaj zahtevala, da se izvrši veliko let

* Nemški otrok si; misli na to.

** V drugem razredu ne smem slišati nobene vindišarske (slovenske) besede več.

pozneje, kakor se je izvršil v Posarju, da bi se med tem vsaj nekoliko popravile posledice raznarodovanja.“

„So naši politiki sploh kaj storili za pravično ureditev severne meje?“ je že nekoliko zaspan vprašal gospod Pavel.

„Storili so, kar so mogli. A vse njihovo prizadevanje je bilo zvonjenje po toči. Celo škof Jeglič je šel v Pariz, da bi ondi pomagal rešiti, kar se je rešiti dalo. Dokazovali so, da je določitev plebiscita iz mnogih razlogov za Slovence krivična. Dokazovanje ni bilo težko. Saj so, recimo, leta 1910 na ozemlju cone A uradno našli 50.000 Slovencev in le 23.000 ondotnih prebivalcev, med njimi veliko Slovencev, je priglasilo nemščino za svoj občevalni jezik. Vendar plebiscita niso mogli preprečiti. Zato so skušali doseči zanj vsaj kar najbolj ugodne pogoje. Za plebiscit v Šleziji so določili, da si Poljaki in Nemci razdele sporno ozemlje v razmerju dobljenih glasov. Podobno so tudi slovenski predstavniki skušali doseči za Koroško glasovanje po občinah, a na žalost spet niso uspeli.“

„So se Korošci sami tudi kaj zganili v tako odločilnem trenutku svoje zgodovine?“ je gospod Pavel hotel do kraja vse vedeti o plebiscitu.

„Redki slovenski izobraženci, zlasti duhovniki, so po svojih močeh storili, kar so mogli, da bi se še vse srečno izteklo.“

„In jim ni škofija prepovedala, da bi se „vtikali v politiko“?“

„Škofija je bila daleč, onstran meje, v Avstriji. V jugoslovanski coni je imel oblast nad duhovniki slovenski generalni vikar, ki seveda ni delal težav. Po slovenski coni so tudi hodili študentje s Kranjskega in moledovali glasove v prid Jugoslavije. Biti so morali seveda oprezní, ker so bili v stalni nevarnosti, da jih nemškutarji pretepejo. Ljudje so jih na splošno lepo sprejemali in jim obljubljali svoje glasove. Na žalost marsikdo svoje obljube ni izpolnil, ker se je nadejal v Avstriji boljše bodočnosti zase in za svoje otroke. Nekaterim volilcem so se zamerili primorski orož-

niki, ki so bili poslani na Koroško in niso znali razlikovati med narodno zavednimi Primorci in nezavednimi Korošci. Spet druge pobožne duše — tudi ženske so imele volilno pravico — so bile nejevoljne na Jugoslavijo zaradi plesov, ki so jih Slovenci prirejali v obilnem številu. Vendar je po drugi strani neka ženica ugotovila, da Jugoslavija je ne more biti tako slaba država, ker si je izbrala za napis sladko Jezusovo ime. Zamenjala je namreč SHS s črkami IHS.

Nadalje so se kmetje bali, da jih bo nova meja tik pred nosom odrezala od Celovca in ne bodo imeli v bližini trga za svoje pridelke. Vse to in povrh izborna nemška propaganda je pripomglo k našemu porazu.“

„So Nemci tudi smeli delati propagando v naši coni?“ se je začudil gospod Pavel.

„Smeli in so jo tudi delali, veliko bolje kakor Slovenci. Strašili so verne Korošce s pravoslavno Srbijo. V resnici je prisotnost srbskih čet na Korošce neugodno vplivala. Nadalje so Nemci strašili z vojaško službo v malarični Macedoniji pod srbskimi častniki in hkrati obljubljali, da v Avstriji ne bo treba k vojakom, kar ni vplivalo le na moške, temveč tudi na njihove matere in žene.“

„Dvajset let pozneje so pa le morali na vojsko,“ je pripomnil gospod Pavel.

„Prav tako so obljubljali zapostavljeni Spodnji Koroški javna dela, recimo, železniško zvezo z Labodsko dolino.“

„Do danes tudi še niso izpolnili obljube.“

„Odločilna za marsikoga pa je bila slovesna izjava koroške deželne vlade, dana v št. Vidu na Glini 14 dni pred plebiscitom v imenu prebivalstva severnega dela dežele, da hoče slovenskim sodeželanom sedaj in vekomaj čuvati njihovo jezikovno in kulturno posebnost in da hoče posvetiti kulturnemu in gospodarskemu razvoju Slovencev isto pozornost, kakor nemškemu prebivalstvu. S to izjavo so marsikoga preslepili. Končno so nekaj dni pred plebiscitom

zboznali na Gosposvetsko polje veliko ljudi in ondi obljubljali Slovincem vse pravice in enakopravnost v politiki, gospodarstvu in kulturi. Kdo naj bi se po vsem tem še navduševal za Jugoslavijo, zlasti še, ker Ljubljana zaradi srbskega centralizma ni mogla razviti dosti uspešne propagande.

Izredno veliko napako je v zadnjem trenutku storila Jugoslavija, ki je zaradi Slovincem nenaklonjenega ravnarja plebiscitne komisije — zlasti italijanski zastopnik je bil dosledno proti nam — odpoklicala svoje čete s Koroškega tik pred plebiscitom, namesto da bi poslala v deželo novih čet in pokazala odločno voljo, da se v nobenem primeru ne namerava umakniti. Umik jugoslovanskih čet je na slovenske volilce vplival porazno.

Če ti povem še to, da je prišlo iz Celovca in drugih krajev v cono A volit okrog 2.000 ljudi, ki so se sicer rodili v coni A, a so se med Nemci nalezli nemškega mišljenja ali pa so bili otroci nemških uradniških družin; nadalje da so ponemčena mesta in trgi dali za Avstrijo nad 5.000 glasov; da je dokazano, da so nemški plačanci volili po večkrat in da je bilo za Avstrijo oddanih le nekaj nad 6.000 glasov več kakor za Jugoslavijo, boš zlahka uvidel, da je večina podeželja kljub vsem napakam z jugoslovanske strani glasovala za Jugoslavijo. Pod Dravo smo dobili nad 300 glasov večine. Od štirih glasovalnih okrajev, v katere je bila razdeljena cona A, je dobila Jugoslavija večino v dveh: v rožeškem in pliberškem okraju. Kakšna krivica torej, da so vse podeželje priključili k Avstriji!

Izid plebiscita je tudi najbolje pokazal, kako prav so imeli naši zastopniki, ki so zahtevali, da vsaka občina zase odloči svojo usodo. Jugoslavija je dobila večino v 18 občinah in le nedemokratska in Slovincem vsiljena določba, da dobi vso cono država, za katero bo glasovala večina prebivalcev, je kriva, da ljudska volja prebivalcev južno od Drave ni bila upoštevana. Dolžnost Jugoslavije je, da tej jasno

Vrba ob Vrbskem jezeru

izpričani ljudski volji čim prej pripomore do veljave.“

„So po plebiscitu Nemci takoj planili po Slovenceh?“

„Takoј ne, ker niso mogli. Naše čete so se namreč vrnile na Koroško, da so zavarovale preplašene Slovence, a so se na žalost kmalu zopet za trajno umaknile. Tudi člani plebiscitne komisije so odšli. Le italijanskemu zastopniku ni bilo treba domov hoditi, ker mu je Avstrija za njegovo blagohotno razumevanje avstrijskih teženj podarila na Koroškem lepo vilo.

Zadnje, kar je storila Jugoslavija, je bilo, da je po svojem zastopniku izjavila, da 15.000 Slovencev, ki so glasovali za Jugoslavijo, ne bo nikoli pozabila. Žal se je Beograd pozneje presneto malo brigal za Koroške Slovence in tudi Ljubljana ne dovolj. Tudi angleški zastopnik je pred odhodom Slovence potolažil, da se še noben narod ni docela osvobodil v eni sami vojski...“

„Zdaj vsaj vem, zakaj so nas leta 1941 pahnili Angleži še v drugo vojsko in nam sedaj ponujajo Koroško, Gorico in Trst,“ je vzkliknil gospod Pavel.

„Kako so se torej Avstrijci vedli do Koroških Slovencev?“

„Sprva so prirejali neke vrste veselice in na njih objemali Slovence ter zahtevali od njih, da se veselijo izida plebiscita. Kmalu pa so prišli s pravo barvo na dan. Slovenski napisi so izginiti. V uradih je bilo zopet vse nemško. Slovence so zapostavljali, nekaj so jih izgnali, spet druge pobili. 42 duhovnikov in nad 30 učiteljev je zbežalo v Jugoslavijo. V šolah so pričeli spet z vso silo ponemčevati slovenske otroke, da bi popravili škodljivi vpliv jugoslovanske zasedbe. Gospodarsko so deželo zapostavljali. Na kmetije, ki so šle na boben, so naseljevali nemške protestantske družine. Kakih 300 družin je prišlo iz Vzhodne Prusije delat zdrave v slovenske vasi in pripravljat puč in Anschluss. Z eno besedo: Nemci so se dosledno ravnali po načelu: Wir sind ein Herrenvolk* — točno vse v smislu slovesnih obljub, danih pred plebiscitom.“

„In se Avstrijci pri vsem tem za-

* Mi smo gospodski narod.

vedajo, da so za Avstrijo glasovali tudi Slovenci?"

„Seveda se zavedajo in se celo smejejo naši neumnosti, neodločnosti in politični nedelavnosti. Wir haben nur durch euere Dummheit gesiegt!*" je priznal neki nemški celovški profesor slovenskemu profesorju. Sam avstrijski kancler prelat Seipel je ob 10. obletnici plebiscita priznal, da se morajo Avstrijci za uspeh glasovanja zahvaliti glasovi Koroški zvestih Slovencev. Bistriški župnik pa ima knjigo: Die deutsche Südostgrenze (Nemška južna meja), kjer stoji zapisano, da je za Avstrijo glasovalo 10.000 slovenskih volilcev."

„Ima po tvojem mnenju plebiscit še kako veljavo?" je bilo še zadnje, kar je hotel vedeti gospod Pavel.

„Moralne veljave nobene! Je že ni imel dosti od vsega početka, ker nam je bil vsiljen. Je zgubil na veljavi, ko Avstrija ni izpolnila obljub, zaradi katerih so Slovenci glasovali zanjo. Je zgubil sleherno veljavo leta 1938, ko se je Avstrija združila z Nemčijo. Tedaj bi moral Hitler Slovence ponovno vprašati, ali so za Nemčijo ali ne, a on je hotel rešiti zadevo na njemu lasten način: z izselitvijo 50.000 koroških Slovencev.

Na žalost pa čutijo Koroški Slovenci posledice plebiscita še danes, ker je bila Avstrija obnovljena v predvojnih mejah in se šele sedaj pričajo o jugoslovanski zahtevi po popravi južne meje. Vendar je menda že prav, da je bilo tako. Korošcem je bilo prihranjeno marsikatero bridko razočaranje, ki smo ga ostali Slovenci doživeli v mladi Jugoslaviji. Avstrija pa je imela priložnost pokazati na Koroških Slovencih, da je

* Mi smo zmagali (pri plebiscitu) zgolj zaradi vaše (slovenske) neumnosti.

Sam ni vedel prav Nasredin, kaj ga je pičilo, da je šel ponoči na balkon. In je zagledal na vrtu nekaj belega, ki se je premikalo. Brž je skočil v sobo po puško, nameril proti prikazni in sprožil. Ko je zjutraj ugotovil, da je bila tista prikazen na vrtu njegova srajca, se je ves zadovoljen oddahnil: „Hvala Bogu, da nisem imel te srajce na sebi, sicer bi sebe ustrelil.“

bilo razbitje velike Avstrije napotrebno, ker bi se mogle v njej vse narodnosti dobro počutiti. Nesporno je Avstrija to preizkušnjo slabo prestala, kar se ji prav sedaj otepa. Pogazila je uradne obljube, dane slovenski manjšini, in zanjo ni imela drugega, kakor prezir, zapostavljanje in raznarodovanje.

Značilen primer žalitve narodne zvesti slovenske manjšine je tudi zvonjenje po cerkvah na dan obletnice plebiscita, 10. oktobra, vsako leto. Je res težko razumljivo, da še sedaj po toliko letih, ko plebiscita noben trezen človek več ne vzame resno v poštev, cerkvena oblast dovoli na ta dan zvonjenje z zvonovi, blagoslovljenimi za verske namene in morda kupljenimi z denarjem slovenskih vernikov, ki so glasovali za narodno državo. Take grobe žalitve narodnih čustev slovenskih vernikov bi si Cerkev, ki je nadnarodna in naddržavna, pač ne smela dovoliti!.."

Prav tedaj se je oglasil v zvoniku zvon in vabil Slemeničane k polnočnici, oznanjujoč mir ljudem, ki si iskreno želijo krščanskega sožitja narodov.

Prišel je čas, da gospoda končata razgovor in se pripravita na polnočnico:

„Mi dovoliš sedaj, da se za nekaj minut zberem?" je dušebrižnik prosil svojega prijatelja.

Gospod Pavel ga je brž razumel. Tudo on se je poglobil v svojo notranjost, na kar sta se gospoda drug pri drugem spovedala in odšla v cerkev molit jutranjice svete noči.

Mrzel veter jima je vel naproti in vgasnil petrolejko, ki sta jo nesla v cerkev, da bi imela več luči. Iz šole sta čula prepevanje cerkvenega zbora, v daljavi sta opazila svetilke ljudi, ki so po zmrzlih zasneženih poteh sredi noči hiteli v božji hram, da počaste spomin Kristusovega rojstva.

GREGOR HRIBAR

Slovanski svetniki

SV. VOJTEH
(23. aprila)

Vojteh je bil iz slavnega češkega rodu Slavnikovcev. Rodil se je na gradu Libici okrog l. 950—953 po Kr. V svoji nežni mladosti je zelo

zbolel, tako da je bil blizu smrti. Tu so ga starši vzeli, nesli v cerkev in ga položili na oltar Matere božje. Goreče so prosili, da bi jim dete ozdravelo. Njih molitev je bila uslišana.

Ko je na domačem gradu dovršil prve nauke, so ga starši poslali v Devin. Nadškof devinski je bil tačas sv. Adalbert, ki je bil pred leti na svojem povratku iz Rusije dalj časa gost Slavnikovcev na gradu Libici.

Adalbert je z veliko radostjo sprejel Vojteha. Prav po očetovsko je zanj skrbel ter mu dal pri birni svoje ime. Pod tem imenom je Vojteh znan vsem narodom.

Po smrti Detmarjevi je bil soglasno izvoljen za škofa. Vojteh se je branil, a se je na vse zadnje le vdal. Dasi je Vojteh mlad postal škof, vendar so ga dičile najlepše čednosti. Bil je goreč za čast božjo, učen, pobožen in nad vse ljubezniv in dobrotljiv. K počitku je hodil običajno zelo pozno, navadno je molil do polnoči, spel je na goli zemlji. Vse svoje do-

bodke je delil na štiri dele: en del za cerkvene potrebe, drugi za vzdrževanje duhovnikov, tretji del je odločil za reveže, četrti del je odločil zase. Vsak dan je imel po zgledu Jezusovem pri svoji mizi dvanajst revežev, katerim je pri obedu stregel. Z veseljem je obiskaval bolnike in jetnike ter sprejemal na dvoru sirote, vdove in tujce, katerih prošnje je vselej rad uslišal. Zelo je skrbel za vzgojo duhovnikov, da bi bili v vinogradu Gospodovem zgledni duhovniki. O prostih urah je sam poučeval duhovnike. Do samega sebe je bil jako strog, do vsakega drugega je bil ljubezniv in dobrotljiv.

Apostolska neutrudljiva delavnost škofa Vojteha pa ni obrodila zaželenega sadu. Češki narod je bil tedaj vdan mnogim napakam. Vojteha je vse to silno bolelo. Odpravil se je na pot v Rim, da tam papežu potoži svoje muke in da mu, ako mogoče, odvzame škofovsko breme. Papež Janez XV. je svetega škofa jako ljubeznivo sprejel in mu tudi prošnjo uslišal.

Nato je Vojteh vstopil v benediktinski samostan. Na veliki četrtek l. 990 je bil med benediktince sprejet in dobil ime Gaudencij. Vojteh se je čutil v samostanu zelo srečnega. Goreče je molil in premišljeval, s svojo spokornostjo, poslušnostjo in zatajevanjem je bil vsem menihom v zgled.

Čehi so v Rimu prosili, da se Vojteh vrne. Papež je to dovolil s pogo-

jem, da ga poslušajo. Tudi knez Boleslav je želel, da se vrne.

V mirnem času svojega pastirskega delovanja je Vojteh potoval po svoji širni škofiji po Moravskem, po Slovaškem in Poljskem. Hotel je tudi na Ogrsko, zato je poslal poslanca k ogrskemu kanu Gejzi, ki je bil mož sestro poljskega kneza Mečislava I. Prosil ga je, da bi smel oznanjevati luč sv. vere Madjarom. Gejza je bil tačas že kristjan, zato se je razveselil in šel z velikim spremstvom naproti Vojtehu in ga z veliko častjo sprejel na svojem gradu Ostrogonu. Semkaj je dal poklicati svoj divji poganški narod madjarski. Vojteh ga je učil in krstil v velikem številu.

Ko se je Vojteh vrnil z apostolskega potovanja, je doma našel žalostne razmere. Zato se je zopet odločil, da zapusti domovino in da odide v Rim. V Rimu je zopet živel v samostanu ter je bil vzor pobožnosti, spokornosti in zatajevanja. Menihi so ga spoštovali kot svetnika. Bila je govorica, da ima dar čudežev.

Knez Boleslav II. je hudo pogrešal Vojteha ter ga je prosil, da se vrne na Češko. Naposled je tudi papež Vojtehu rekel, da se naj povrne k svoji čredi. Sveti škof se je podvrgeł papeževemu ukazu, izprosil si je še to milost: „Ako bodo Čehi poslušali moj glas, tedaj hočem z njimi živeti in umreti, ako pa ne, pojdem k tujim divjim narodom, ki še tavaajo v poganški temi, da jim bom oznanjeval sveto vero.“

Papež mu je to dovolil in ga obenem napravil za nadškofa vseh onih narodov, ki jih bo izpreobrnil h krščanski veri.

Vojteh je zopet zapustil Rim in frenil na pot. Preden pa je stopil na domača tla, je dobil grozno poročilo.

Vrševci, nasprotniki njegovega rodu, so umorili štiri njegove brate, njih žene in otroke. Med Čehi, ki so tako kruto postopali proti njegovim sorodnikom se ni mogel nadejati nikakih uspehov, zato se je odločil iti na Poljsko.

Vojteh je na Poljskem jako blagodejno deloval. Oznanjal je goreče besedo božjo, krstil in poučil je mnogo poganov. skrbel je zlasti za poveičanje službe božje, zlasti s petjem ter baje sam zložil krasno poljsko Marijino pesem: „Božja porodnica“, ki se prišteva najlepšim pesnim poljskega naroda. Zato časte Poljaki Vojteha kot *apostola in patrona*.

Vojteh je dalj časa premišljeval, ali naj bi šel oznanjat sv. evangelij slovanskim Luticem ali k poganskim Prusom. Naposled se je odločil k litvskim Prusom. Leta 997 meseca marca se je podal na apostolsko pot. Toda poganški Prusi so ga umorili dne 23. aprila 997.

Knez Boleslav Hrabri je kupil svetnikovo glavo in truplo od Prusov in ga dal pokopati v samostanu Tremošni. Pozneje okrog leta 1000 so ga slovesno prenesli v cerkev Matere božje v Gnezdno.

Še ko je sv. Vojteh živel, je slovel kot svetnik med vsemi narodi, med katerimi je deloval. Še večjo slavo si je pridobil s svojo mučeniško smrtjo. Ljudstvo ga je častilo kot svetnika. Bog ga je po smrti proslavil s čudeži.

Leta 1039 je dobil češki knez Bratislav mesto Gnezdno v svojo oblast in se je takoj odločil, da prepelje telo sv. Vojteha v Prago v cerkev sv. Vida. To se je zgodilo z veliko slovesnostjo 25. avgusta istega leta.

ANTON MERKUN, USA

DON KAMILO

SPISAL GIOVANNI GUARESCHI, PREVAJA JOŽE JURAK

ZAKLAD

Pravkar je vstopil v župnišče Suhec. V času partizanskih borb je bil sel Peponu, ko se je ta klatil no gorah, sedaj pa je imel službo občinskega sluga. Izročil je župniku don Kamilo veliko kuverto, v kateri je bilo pismo na roko pisano z lepimi gotskimi črkami in pečat komunistične stranke.

Vsebina pa se je glasila:

„Vabljeni ste na slovesnost družabnega značaja, ki bo jutri ob 10 dopoldne na Trgu svobode. Tajnik komunističnega komiteja, tovariš Bottazzi župan Jože.“

Don Kamilo je jezno pozledal Suhca in mu dejal:

„Povej tovarišu Peponu županu Jožetu, da nimam prav nič volje poslušati že običajnih izpadov proti reakciji in kapitalistom. Jih znam že na pamet!“

„To pot“ — mu je razlagal Suhec — ne bo političnih govorov. Slovesnost bo domoljubna z družabnim prizvokom. Če ne pridete, boste dokazali, da ne razumete prav nič, kaj je to demokracija.“

Don Kamilo je zmajal z glavo.

„Dobro, če so stvari res take, nisem dejal ničesar.“

„Prav,“ je bil Suhec zadovoljen. „Moj gospodar želi, da se slavnosti udeležite v svečani obleki in z vsemi duhovniškimi pripomočki.“

„Kakšnimi pripomočki?“

„Prinesite s seboj posodo za blagoslovljeno vodo in čopič v njem! Bo treba blagosloviti marsikaj!“

Don Kamilo je zgubil oblast nad samim seboj. Zagrabil je knjigo in jo tresčil na kraj, kjer je imel Suhec svojo glavo. Toda ni bil Suhec zaman za slá v gorah. Še preden ga je knjiga zadela, je že bil na cesti in poganjal kolo.

Don Kamilo je pobral knjigo, nato pa šel iskat olajšanja h Kristusu na križu.

„Jezus,“ je poniglavo dejal, „ali res ne smem zvedeti, kaj ti rdeči tički za jutri pripravljajo? Le kaj pomenijo venci, ki visijo med lekarno in Boghettijevo hišo? Le kako lopovščino bodo spet zagodli?“

„Sin moj, če bi šlo za lopovščino,“ ga je miril Kristus, „bi jo storili na skrivaj in te ne vabili, da jih blagosloviš. Počakaj do jutri in vse se bo pokaznilo.“

Ko je don Kamilo naslednje jutro odhajal iz župnišča v spremstvu dveh ministrantov, so mu trepetala kolena od razburjenja. Kajti slutil je grdo izdajo.

Čez eno uro se je vrnil, malodušen in razburjen.

„Kaj se je vendarle zgodilo?“ ga je vprašal Kristus z oltarja.

„Nekaj strahotnega,“ je jecljal don Kamilo. „Godba, Garibaldijeva himna, Peponov govor in, ojej, postavitev temeljnega kamna bodoče „Ljudske hiše“. In, o groza, jaz sem moral biti tisti, ki sem moral temeljni kamen blagosloviti. Pepona je skoro razneslo od samega zadovoljstva. Lopov me je celo povabil, naj spregovorim nekaj priložnostnih besedi. Kaj sem hotel drugega, kot da sem ustregel? Kajti čeprav je šlo dejansko

za strankino prireditev, jo je Pepon prikazal ljudstvu kot prireditev v korist ljudstvu.

Don Kamilo je tekal po cerkvi sem in tja in se nazadnje ustavil pred Kristusom.

„In veš, kaj bo hiša imela? Sobo za zabavo, knjižnico, telovadnico, bar in gledališče. Zraven športni prostor in kegljišče. Vse to za revno vsoto deset milijonov lir.“

„Ni drago, če vzamemo v obzir sedanje cene,“ je pripomnil Jezus.

Don Kamilo se je zrušil na stol.

„Gospod, zakaj si dovolil, da je prišlo to ponižanje name? Deset let te že prosim, da mi pokloniš denar za majhno knjižnico. Rad bi imel dvorano za razvedrilo, kjer bi se otroci igrali, imeli gugalnico in vrtiljak in če je mogoče, kopalni bazen. Deset let že delam na to, organiziral sem dvesto loterij, potrkal na dva tisoč vrat, delal poklone umazaniam bogatašem, a vse zaman. Pa pride ta izobčenec in nebo mu pošlje deset tisoč lir v trenutku.“

Kristus je odkimal.

„Motiš se, don Kamilo, ni bilo nebo tisto, ki mu je dežilo denar. Našel ga je v zemlji. Je sad njegovih osebnih naporov!“

„Osebnih naporov!“ Torej je on, don Kamilo, bolj neumen kot Pepon. Župnik ni mogel biti več miren. Neprestano ga je grizla misel, kako je Pepon prišel do denarja.

Ali jih je dobil z napadom na banko ali potem izsiljevanja ljudi? Hitro je to misel zavrnil. Kajti ko je Pepon prišel iz hribov, so bili v vasi že Angleži, ki so pobrali še to, kar je Nemcem ostalo.

Ali mu ga je morda poslal Stalin iz Rusije? Začel se je smejati sam pri sebi. Le kateri od Rusov se le zanima za človeka, kot je Pepon.

Don Kamilo že ni več zdržal. Šel je nad Kristusa in ga začel rotiti: „Gospod, zakaj mi ne poveš, kako je prišel Pepon do denarja?“

„Don Kamilo,“ mu je Kristus smehljaje odgovarjal, „pozabljaš, da nisem

policijski preiskovalni uradnik. Išči resnico v sebi. Da se pa malo raztreseš, naredi majhen sprehod po mestu.“

*

Naslednji dan je don Kamilo spet stal pred Kristusom. Videlo se mu je, da je močno razburjen.

„Kaj se je zgodilo, don Kamilo?“ je bil Kristus radoveden.

„Za znoreti je vse skupaj,“ je sopihajoče odgovarjal župnik. „Srečal sem mrtvega človeka na ulici. Pogledala sva se iz obraza v obraz.“

„Don Kamilo, pomiri se! Če si ga videl v obraz, tisti človek ni bil mrtev, ampak živ.“

„Nemogoče!“ je ugovarjal don Kamilo. „Moj mrtvi je zares mrtev, kajti osebno sem ga nesel na pokopališče.“

„Tako?“ se je začudil Kristus, „potem je pa stvar druga. Uredi si svoje misli in napravi si pametne zaključke!“

Tako je don Kamilo tudi storil.

Spomnil se je, da so tisti dan, ko so prišli Angleži v vas, prinesli s hribov mladega fanta, ki ni bil iz vasi. Bil je močno ranjen na glavi. Pustili so ga v pritličju Dottijeve vile. Poleg prostora, kjer je ležal ranjeni partizan, je Pepon uredil svoj glavni štab.

Don Kamilo je imel še vse sveže pred očmi. Angleži so bili zastražili od treh strani, kajti v bližini so bili še boji z Nemci, Angleži pa kot znano svojo kožo zelo visoko cenijo. Tako

Don Kamilo in rdeči župan Pepon sta se spet spopadla v ostrih besedah

močno je bila hiša zavarovana, da bi še muha ne mogla uiti iz hiše, če bi ji to prišlo na misel.

Dopoldne so prinesli ranjenega partizana v vilo. Zvečer pa je Pepon javil don Kamilo, da je ranjencu zelo slabo in naj ga pride previdet. Don Kamilo je pohitel, kar je le mogel, toda ko je prišel, ranjenec že ni dajal več znakov življenja. Naslednji dan ga je Pepon s tremi drugimi v krsti odnesel na pokopališče. Preko krste je visela italijanska zastava in oddelek angleških vojakov — oh kakšna pozornost! — je mrtvemu tovarišu izkazal zadnjo čast.

Na pokopališču je spregovoril don Kamilo tako ganljivo, da je vse ljudstvo pretakalo solze. Tudi Pepon je močno kremžil obraz.

„O, da, kadar hočem, znam govoriti,“ si je don Kamilo dajal priznanje ob misli na pretekli dogodek. „Toda kljub vsemu, kar se je zgodilo, sem prepričan, da je fant, ki sem ga danes srečal, isti, ki sem ga takrat pokopal.“

*

Še tisti dan je našel don Kamilo zvezo med mrtvim partizanom in srečanjem z istim mladeničem sredi vasi.

Drugo jutro je bil že na vse zgodaj v Peponovi delavnici. Rdeči župan je pravkar ležal na hrbtu pod starim avtomobilom in mu pregledoval obisti.

„Dober dan, tovariš župan,“ ga je vljudno pozdravil don Kamilo. „Prišel sem ti povedat, da mi opis nacrta „Ljudske hiše“ že dve noči ne da spat.“

„Kajne, lepa zamisel,“ je zlobno pogledal Pepon izpod vozila.

„Izredna,“ je don Kamilo potrdil. „Tudi jaz sem se odločil storiti nekaj podobnega. Postavil bom kopalni bazen, igrišče, majhen oder za predstave. Temeljni kamen bom postavil prihodnjo nedeljo. Zelo bom počaščen, če kot župan osebno prideš na blagoslovitev.“

„Zakaj pa ne?“ je bil Pepon takoj navdušen. „Vljudnost za vljudnost.“

„Prav. Toda mimogrede povedano: načrt za svojo hišo boš moral malo spremeniti. Po mojem mnenju je preveliko.“

Pepon ga je začudeno gledal.

„Da, Pepon,“ je nadaljeval mirno don Kamilo, „takrat, ko smo pokopali nesrečnega partizana, krsta najbrže ni bila dobro zaprta, kajti jaz sem včeraj srečal njegovo truplo, ki je mirno korakalo po vasi.“

Pepon je zaškrtnil z zobmi.

„Ti nekaj namiguješ!“

„Prav nič. Samo to vem, da je bila tista krsta, katero sem jaz blagoslovil in so ji Angleži skazali časti, polna dragocenih predmetov, ki si jih ti našel v Dottijevi vili, medtem ko je ranjeni partizan ostal skrit pod streho.“

„Spet stare laži,“ je ogorčeno zavpil Pepon. „Hočeš spraviti v slabo luč odporniško gibanje?“

„Pusti na miru odporniško gibanje,“ je miril don Kamilo. „Toda bolje je, da si do mene iskren in mi ničesar ne skrivaš!“

*

Popoldne istega dne je zagledal don Kamilo župana Pepona v spremstvu treh moških, istih ki so nosili krsto, ki so se bližali župnišču.

Pepon je začel kar naravnost. „Vi nimate kaj namigovati. Vse, kar smo našli, so bili ukradeni predmeti, ki so jih nanesli Nemci v Dottijevo vilo. Če jih ne bi pobrali mi, bi jih odnesli Angleži. Edini način, rešiti jih, je bila prevara s krsto. Kot vidite, je dobro uspeła. Prodali smo potem zaplenjene predmete, ne da bi si pridržali en sam centim. Tu so potrdila! Tako smo zbrali deset milijonov lir, ki jih bomo porabili v korist ljudstva.“

Furja, eden od Peponovega spremstva, je začel mahati z rokami, češ da je to kar je župan povedal čista resnica in da če mu kdo ne bo verjel, on že ve, kako se s takimi ljudmi postopa.

„Tudi jaz vem to,“ je mirno odgovoril don Kamilo. Spustil iz rok časopis, ki ga je držal pred seboj in prikazala se je strojnica, nekdaj Peponova last.

Furja je pobledelel in nehote stopil korak nazaj, Pepon pa je začel kriliti z rokami.

„Don Kamilo, bolje bo, če se ne prepriamo,“ je ponižno spregovoril.

„Tudi jaz mislim tako. Deset milijonov ste s prodajo nagrabljenih predmetov nabrali za ljudstvo. Prav je tako! Toda ne bi bilo prav, da gre vse samo za „Ljudsko hišo“. Predlagam zato: sedem za vas in tri za moje ustanove.“

Pepon se je sklonil k svojim spremeljalcem. Nekaj časa so šepetali med seboj, nakar je Pepon spregovoril: „Z ozirom na preklicano železo, ki ga imate v rokah, pristajamo na vaš predlog.“

Naslednjo nedeljo je župan Pepon prisostvoval z vsemi oblastni blagoslovitvi temeljnega kamna bodočega otroškega vrta. Celo majhen govor je imel. Toda ko sta bila za trenutek sama, je žepnil don Kamilo na uho:

„Menim, da bi temeljni kamen veliko bolje služil svojemu namenu, če bi

vam ga nekdo privezal na vrat in vas potopil v Padove globine.“

*

Zvečer se je don Kamilo predstavil Kristusu in mu povedal celotno zgodbo o rdečem zakladu. „Kaj praviš na vse to?“ je končno vprašal.

„Samo po sebi eden najbolj temnih primerov izsiljevanja,“ je odgovoril Kristus. „Toda če jih boš uporabil, kot misliš, ti tvojega ravnanja ne bom očitil.“

Don Kamilo se je globoko priklonil in odšel k počitku. Ponoči je sanjal, kako je farni vrt poln otrok, ki se igrajo in zabavajo na vrtiljaku in gugalnici. Celo Svoboden Kamilo Lenin, zadnji Peponov otrok je bil med njimi. To ga je napolnjevalo še s posebnim zadovoljstvom.

Ob srebrnem jubileju revije

LETO 1943

V letu 1943 je naša revija obhajala svoj prvi jubilej: deset let izhajanja. Slavnostna številka je izšla za mesec september in sicer kar na 36 straneh velikega formata. Na prvi strani platnic je bila fotografija „Duhovnega življenja“ kot je bilo v prvih petih letih. Posamezna številka je tedaj stala deset centavov in list je izhajal tedensko.

Desetletnico revije so naši rojaki proslavili 12. septembra 1943 v Buenos Airesu s posebno prireditvijo, o čemer bomo poročali malo kasneje.

Preko leta 1943 je revija prihajala v roke bralcev redno vsak mesec. Januarska številka je bila stoosemdeseta, decemberska stoaindevetdeseta. Vse so imele po dvajset strani razen jubilejne, septemberske. V celoti je imelo v letu 1943 DZ 256 strani.

Januarska številka ima na platnicah sliko jaslic in Kranjske gore. V zvezi z

božično skrivnostjo sta dva članka: en slovenski in drugi v španščini.

Pod naslovom „Po Argentini sem in tja“ je g. Janez Hladnik opisal svojo pot s čilsko-argentinske meje preko Mendoza v Buenos Aires. Vmes je vpletel prav prijetno razmišljanje „o črni suknji in bavavu“. Iz njega se vidi, da imajo v Argentini že od nekdaj čuden strah in odpor do talarja in to navadno bolj priseljenici kot domačini. Tudi marsikateri Slovenec je že tak, morda prav tak, ki mu je duhovnik doma najbolj pomagal...

Miha Naglič je prevedel v španščino spis Frana Erjavca: „Sveta noč v Sloveniji“. V španščini je tudi opis strahot, ki jih je od leta 1941 moral prestati slovenski narod pod trojnim okupatorjem. Pod naslovom „Narod, ki noče umreti“ govori zlasti o italijanskih nasilstvih v takozvani Ljubljanski pokrajini.

Nadaljujejo se tudi v novem letniku

sestavki za starše, kako naj vzgajajo svoje otroke.

Iz deklinkega koticčka zvemo, da so imela naša dekleta sestanek, kjer sta predavali dve argentinski mladenki. V debato je nato živahno posegla gdč. Darinka Čehovin.

Poročevalec poroča o treh večjih prireditvah: 2. novembra 1942 so Slovenci pohiteli v novozgrajeno cerkev Čudodelne svetinje v Buenos Airesu. Tam so bili in peli pri sv. maši, potem pa je s. Odila, doma iz Slovenjgradca za pevce in igralce pripravila skupen asado. Popoldne so imeli Slovenci pete litanije, pozdravil pa jih je lazarist p. Matija, ki je po materi Slovenec in je imel največ skrbi za gradnjo novega svetišča.

28. novembra 1942 je bila v dvorani Principe Jorge proslava praznika Zedinjenja, na kateri je v španskem jeziku govoril odpravnik poslov jugoslovanskega poslaništva dr. Dominiković. Naslednje jutro je bila nedelja in še cerkvena proslava praznika.

Izseljensko nedeljo so pa Slovenci proslavili 6. decembra v Villa Devoto. Bila je ta prireditve prva te vrste. Priredila so jo vsa štiri slovenska društva, ki so tedaj obstojala v Buenos Airesu: G. P. D. S., Samopomoč Slovencev, Slovenska krajina (Prekmurci) in Slovenski dom.

Januarska številka naznanja običajno romanje v San Antonio de Padua, toda posebnega vlaka to pot ni bilo, le 300 sedežev je bilo rezerviranih v vlaku.

Tudi v novem letniku se nadaljuje vrsta člankov s socialnega področja pod naslovom: Krščanska socialna načela, gdč. Darinka Čehovin pa je še naprej objavljala španski prevod Finžgarjevega romana „Pod svobodnim soncem“. Njena rodna sestra gdč. Vanda je pa poskrbela za lične ilustracije besedila.

Že zadnjič smo izrazili začudenje, da je „Duhovno življenje“ komaj po desetih letih izhajanja imelo toliko španskih člankov. Pa beremo v septemberski številki leta 1943 tole pojasnilo:

„Med naročniki so tudi taki, ki so izrazili željo, naj objavlja DŽ tudi kaj

v španskem. Temu namenu služi sedaj redno kak spis o položaju v domovini, nadalje obširnejši članek verske vsebine, nato eno poglavje slovitega romana „Pod svobodnim soncem“. Tudi stran za mladenke pove kaj po kasteljansko in slednjič „Una página de historia“ (Ena stran iz naše zgodovine), kadar je mogoče. — Ta španski del revije je v sedanjem času potreben kot dobra propaganda, ker po njem nas spoznavajo drugi; je koristen tudi tistim našim rojakom, ki so se našemu jeziku že odtujili; je pa umesten tudi zato, ker je tako navodilo dala oblast in je tako DŽ izven vsake nevarnosti v primeru nastopov proti tujejezičnim izdajanjem.“

Vesti od doma so zlasti iz področja, ki so ga imeli zasedenega Italijani. Tako beremo, da so Italijani porušili več ko 100 slovenskih vasi, ubili 7.000 in odpeljali 35.000 Slovencev. 20.000 Slovencev da se je pridružilo četniškim oddelkom generala Draže Mihajlovića ter da prebivalstvo vsepovsod beži od doma v gozdove.

Seznam krajev, ki so jih požgali Italijani, je natančen in zanesljiv. Objavljen je tudi protest škofa dr. Srebrniča proti italijanskemu delovanju okrog Reke in Kastava.

Pod naslovom: „Umor dveh duhovnikov“ poroča januarska številka DŽ, da so 17. junija zvečer vdrli v župnišče v št. Rupertu na Dolenjskem neki razbojniki in odpeljali v gozd župnika Franca Nahtigala in Antona Švara (pravilno: Cvara, kjer so ju ustrelili). V Hinjah je moralna roka zadala smrt kaplanu Henriku Novaku. V Prečni pri Novem mestu so tudi razbojniki ubili župnika Jankota Komljanca. Župnik Hugo Lajler je umrl na posledicah poškodb, ki jih je dobil pomotoma ob napadu, ki je veljal nekemu izdajalcu. V Kočevju so Italijani ustrelili dekana Epicha, ki je bil sicer Nemeč, a je obsodil nečloveško postopanje italijanskih oblasti in je dal odvezo obsojenim četnikom.

Gori omenjeni umori duhovnikov so se vsi izvršili v prvi polovici 1942. Ni

Letošnji prireditvi „Duh. življenja“ so dali naši otroci s petjem posebno privlačen čar

nam znano, zakaj ni nikjer rečeno, kdo so bili morilci. Vsekakor beseda „razbojnik“ bralcem ni ravno dosti povedala. Nekaj številčk za tem pa je „Duhovno življenje“ že povedalo, da so bili tisti „razbojniki“ partizani.

*

Februarska številka ima na naslovni strani motive iz Córdoba.

G. Janez Hladnik naznanja, da bo v februarju obiskal rojake v Tandilu, dolini reke Río Negro, v Bahii Blanci in v Olavarrii.

V Santiagu de Chile sta bila 29. novembra posvečena v duhovnika dva prekmurska rojaka: Aleksander Horvat in Stefan Sočak. Na Avellanedi pa je opravil 7. februarja sv. mašo prekmurski duhovnik Franjo Šnurer, ki je tudi prišel iz Čila na obisk k svojemu bratu v Argentini.

Kako so Slovenci preživeli božične praznike, prav tako zvemo iz februarske številke DŽ. Na Paternalu je prišlo k

polnočnici kakih 700 rojakov. Večina pa je doživela božič le ob boljše pogrnjeni mizi, ob spominih nekdanjih zimskih božičev in v prazničnem razpoloženju okolice. Na Avellanedi je bila pa sv. maša na sam božični praznik dopoldne. Kapela je bila nabito polna, kajti naši Prekmurci so tudi v Argentini ostali globoko verni.

Romanje k sv. Antonu je bilo tretje, odkar Slovenci hitijo v svetišče v kraju San Antonio de Padua. Z vlakom je potovalo 295 oseb, okrog 100 pa jih je prišlo z drugimi vozili. Na sestanku za dekleta je bilo 50 mladenk. Vsi udeleženci so se dostojno obnašali in zapustili na domačine lep vtis.

Od doma je prišla novica, da so Italijani v Kočevju dali zapreti g. Stanka Skvarčo, ki je bil doma iz Vrhnike. Vojno sodišče ga je obsodilo na smrt in je bil nato v Ljubljani ustreljen. Gospod Skvarča živi sedaj v Lujanu in je hišni kaplan pri maristih.

O smrti bana dr. Natlačena beremo, da je prišel v njegovo stanovanje v duhovnika preoblečen četnik in ga ustrelil. Bivši ljubljanski ban je zato, da bi ublažil trpljenje slovenskega naroda, večkrat napravil kak neprijeten korak, ki so ga drugi obsojali. Nekateri od osvobodilne fronte, kateri narod pač pomaga, so pa docela zgubili razsodnost in v svoji neprevidnosti samo večajo trpljenje naroda s tem, da pobijajo može, s katerimi so imeli kake svoje osebne račune ali pa iz gole mržnje, kakor je bilo ubitih že več duhovnikov.

Kot vidimo, pokaže to pot naša revija do osvobodilne fronte že jasno stališče, dasi ga skuša še izraziti s pohlevnimi besedami.

*

Marčeva številka prinaša na prvi strani sliko s čilsko-argentinske meje s kipom Kristusa Odršenika ter fotografijo salezijanskega duhovnika Franja Šnurer, doma iz Cankove v Prekmurju v družbi svojih rojakov.

Pet slovenskih duhovnikov se je zbralo 26. januarja 1943 pri sv. Rozi v Buenos Airesu. Sklenili so predložiti rojakom posebno poslanico, ki je izšla objavljena nato v marčevi številki DŽ. V poslanici govorijo o gorju, ki je zadelo slovenski narod, o potrebi krščanske ljubezni in zvestobe veri. Poslanico so podpisali: Franjo Šnurer iz Cankove v Prekmurju, salezijanski duhovnik, ki deluje v Sereni (sev. Čile); Vladimir Zmet, rojen v Ljubljani, posvečen pa v Argentini pred štirimi leti, t. j. leta 1939; p. Gabrijel Arko, frančiškan, iz Ribnice doma, posvečen v domovini pred sedmimi leti; p. Koloman Kisilak, doma iz Kobilja (Prekmurje), posvečen v Rimu pred 3 leti, duhovnik reda božje Previdnosti; Janez Hladnik, slovenski izseljenski duhovnik, posvečen v Ljubljani pred 16 leti, doma iz Rovt na Notranjskem. Naknadno so prijavili svoj podpis še David Doktorič iz Montevidea, Uruguay; p. Ludvik Pernišek iz Junin de los Andes (Argentina) in cistercijanec p. Gregor Recelj iz San Andresa, Veliki Buenos Aires.

Potom „Duhovnega življenja“ je v isti številki nozvalo jugoslovansko poslaništvo v Buenos Airesu vse jugoslovanske vojne obveznike od dvajsetega do štiridesetega leta, ki žive v Argentini, Uruguayu in Paragvayu, da se prijavijo pismeno ali osebno tekom enega meseca radi pregleda in odreditve za vojno dolžnost. Podpisan je odpravnik poslov svetnik dr. Filip Dominiković.

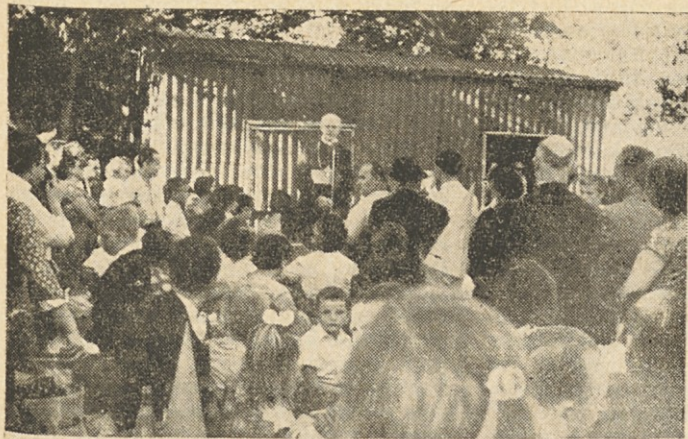
O suhorskem župniku Janezu Raztresenu, ki so ga zverinsko mučili in umorili slovenski partizani beremo, da je padel 2. avgusta kot žrtev zločinskega napada. Pristaši „osvobodilne fronte“ ali bolje rečeno razbojniki, ki se poslužujejo položaja in jim je osvobojenje domovine zadnja skrb, so pobili že več najvrednejših slovenskih mož in celo vrsto duhovnikov.

Prič beremo v DŽ, da obstoja razlika med četniki in takozv. partizani. Partizane so organizirali komunisti. Trenutno jih cenijo na 60.000. Nagy in Tito, madžarska komunistka, vodita nekatere teh čet. Te čete uživajo podporo Moskve in jim Rusi verjetno pomagajo z denarjem. Istočasno so moskovski in komunistični listi v nekaterih deželah pričeli napadati generala Mihajlovića in ga črniti.

Aprilska številka je posvečena drugi obletnici razpada Jugoslavije. Na naslovni strani prinaša sliko krajša Petra in generala Mihajlovića ter zemljevid razkosane Jugoslavije.

„Resnica, zatrta v notranjosti Jugoslavije, je začela pronicati in začela razkrivati težko verjetne razmere v tej zemlji. V Jugoslaviji se nahajata dve vojski, ki vsaka zase bijeta gverilske boje proti zasedbenim četam osišča. Ob enem pa se bijeta tudi med seboj. Tista, ki jo podpira Moskva, očita drugi da je naklonjena osišču in da ji ni zaupati. Pa je bil ravno Draža Mihajlović tisti, ki se je takoj leta 1941 zatekel v gore in začel proti tlačitelju junaški boj na življenje in smrt.“

G. Janez Hladnik popelje to pot svoje bralce v Mar del Plato, kjer je bil zadnjič pred petimi leti, potem pa še na-

Dva prizora iz prireditve naše revije na Pristavi v Moronu (Foto M. Kocmur)

prej v Miramar, ki je bil tedaj še prav neznan obmorsko naselje.

O partizanskih grozovitostih stoji zapisano: „Strašne so vesti, ki prihajajo iz domovine o grozovitostih, katere počenljajo partizani, ki so ob nastopu slovesno obetali, da bodo vero spoštovali, sedaj na prav radi vere preganjajo in ubijajo. Omenja smrt župnika Jakoba Omahna in Janeza Rztresena ter kaplana Jožefa Kofalta. Tudi pove, da so partizani umorili skupno s kaolanom Henrikom Novakom učiteljico Darinko Čebulj; v šmihelu pri Novem mestu so

ubili vzorno deklo Cilko Šušteršič, ki je šla kljub prepovedi na prvi petek v cerkev, v Zgor. Kašlju pa ženo in natoshe moža Feliksa Pogačnika, ki je bil podžupan v Devici Mariji v Polju.“

Majska številka proslavlja praznik vstajenja. Tudi napove blagoslov svetogorske zastave za 16. maj na Avellanedi in romanje v Lurd za 30. maja popoldne.

Pod naslovom „Grozeče sence nad domovino“ prinaša revija izčrpno poročilo o partizanskem divjanju na slovenski zemlji. Vir poročila je pismo, ki

ga je prejela Baragova zveza. Podatki so tako grozotni, da se zde ljudem pri reviji skoro pretirani: „Ne upamo se trditi, da je vse tako res. Toda naša poročevalska dolžnost je, dati kolikor mogoče, sliko o položaju v domovini in zato ne smemo utajiti stvari, katera nam povzroča neprijeten vtis. Opozarjamo pa, da je pisano poročilo nekje na ozemlju, ki so ga zasedli Italijani, da mora biti zato v skladju z zahtevami oblastnika, ki tlači deželo. Zato se ne čudimo, če je slikalo partizane in hostarje kot same razbojnike. V kolikor so pa resnična hudodelstva, katere zagrešajo nad lastnim narodom lastni sinovi, so pa prav gotovo večja hudobija, kakor je večji zločin, če kdo umori svojega lastnega brata...“ Na koncu vsega poročila revija pripominja: „Najbrže je tale podoba le malo preveč črno naslikana! Vsekakor pa nam daje primerno pojasnilo, zakaj je prišlo do nesporazuma med partizani in Mihajlovičem, ki pač ne more mirno gledati tega.“

V junijski številki zvemo, da je razcepjenost glede Mihajlovića zašla tudi že v Južno Ameriko. V Montevideu je bil „vseslovanski kongres“, kjer so Mihajlovića proglasili za izdajalca. Zastopniki Slovencev, med njimi Tomaž Kodelja iz Rio Negra (Argentina) so protestirali proti takemu ravnanju in s tem dokazali, da znajo ceniti njegove zasluge.

Na naslovni strani julijske številke se praznujejo kar trije dogodki: vidovdan, praznik sv. Cirila in Metoda ter praznik argentinske državne neodvisnosti 9. julij. V zvezi z Vidovim dnem je bila 27. junija 1943 sv. maša v spodnji cerkvi sv. Roze za žrtve zadnje vojne in za mir med narodi.

Na Avellanedi so prekmurški rojaki 13. junija slovesno poslavili sedmo obletnico, odkar so pričeli s svojo službo božjo. Telovsko procesijo so imeli 27. junija pri fari sv. Neže na Paternalu.

Tudi je g. Janez Hladnik napovedal, da bo obiskal od 6. do 15. julija rojake v Čaku in Paraná.

Na strani 130 poroča g. Hladnik, da

so mu v domovini partizani ubili brata Franceta. Ni odobral početja partizanov. Predobro jih je poznal. Zato je moral pasti. Novico o bratovi smrti je poslal g. Hladniku iz Londona sedaj že pok. mons. Franc Gabrovšek.

Shod v Novi Pompeji (Nueva Pompeya), Buenos Aires je bil napovedan za 24. oktobra. Slovenski rojaki so se ga udeležili iz obema banderoma: Marijg Pomagaj iz Avellanede in svetogorske iz Paternala.

Kakor letos srebrni jubilej, so naši rojaki slovesno obhajali tudi desetletnico revije. Vreme je bilo sicer zelo slabo, a je kljub temu prišlo nad 600 ljudi. Dobička je bilo 500 pesov, tako da se je dalo s tem kriti primanjkljaj in izredne stroške zadnjih številok.

*

Med tem ko smo bili v Sloveniji sredi vojnih grozot in se predvojne Jugoslavije spominjali le še kot nečesa, kar je bilo in se ne vrne več v isti obliki, so v Buenos Airesu 27. in 28. novembra slovesno praznovali petindvajsetletnico praznika zedinjenja. „Duhovno življenje“ je posvetilo v decemberski številki srebrnemu jubileju tople pisan uvodnik. Na koncu stoji zapisano: „V boj za svobodo domovine so vpletli tudi socialni boj. Nadvse tragična so poročila, ki nam v poslednjem času prihajajo od doma, toda upajmo, da bo resnica, ki bo v nekaj mesecih stopila pred nas, bolj tolažljiva, kot so pa bridke slutnje, katere grozeče gledajo iz nezanesljivih sedanjih poročil dveh taborov, ki se v domovini sedaj borita proti skupnemu sovražniku.“

Ista številka prinaša posmrtnico za pok. kaplanom Vinkom Kastelicem, mlajšim bratom ustanovitelja „Duhovnega življenja“ g. Jožeta Kastelica. „Žrtev za domovino je postal č. g. Vinko Kastelic, kaplan v št. Jerneju na Dolenjskem. Lani v juliju je padel pod nasiljem partizanskega odreda v Gorjanicah. Doslej je znanih 17 imen duhovnikov ljubljanske škofije, ki so padli kot žrtve partizanov.“

Nekaj strani nato beremo pod naslo-

vom: „Nekatera žalostna dejstva“ naslednje:

„Naj navedemo nekoliko podatkov iz delovanja slovenskih partizanov, ne z namenom, da kompromitiramo vse njihovo delo, ker mu dajemo priznanje, v kolikor je patrijotično, a ga moramo obsojati, v kolikor so dobili v njem vodilno besedo nevredni ljudje, ki delajo proti slovenskim koristim.“

„Pred letom dni so se začele ustanovljati po Sloveniji „bele garde“. Naši ljudje so bili namreč brez grambe in izpostavljeni vsakemu nasilju. Vpričo zmede in negotovosti pred razbojniki so se morali sami organizirati proti raznim skupinam, med katerimi so bile prave razbojniške tolpe, čeprav so si nadedli ime patriotov.“

„Če se sedaj trdi, da „sodelujejo s sovražniki“ tisti, kateri so dvignili puške v silobranu, je to pač krivičen očitek. Zaprošili so za nekaj obrambnega orožja, ki so jim ga zasedbene oblasti rade dale veseleč se ogabnega bratomornega boja, ki bo iz tega prišel. Toda kmetom prav res ni ostalo nič drugega kakor braniti svoje življenje in svojo domovino.“

„Vidimo torej, da je položaj čudno zapleten in ne dvomimo, da je med enim in med drugim idealim občudovanja vrednih junakov in idealistov; a kar je narod peljalo v nesrečo, so bili zločinci, kateri so se delali junake in med tem pobijali najboljše sinove slovenskega naroda.“

„Politični vodja partizanstva je Ribar, znan mnogim rojakom, ker je Tržičan. Vojški vodja je Tito (menda neki Brozović, zagrebški kovač, soudeležen v španski revoluciji in izvežban v četnikovanju in komunističnem delovanju v Moskvi, ki je bil iz Rusije poslan, da dvigne partizanstvo. Ali je bila njemu naročena tudi socialna komunistična revolucija ali pa deluje v tem smislu le na svojo pest, ne vemo).“

„Že eno leto je znano globljim opazovalcem, da je v četniškem delovanju nekaj narobe. Slednjič je prišlo v javnost in je vse jugoslovansko osvobodilno gibanje spravilo v čudno luč.“

„Prvi glasen pojav je bil uboj dr. Natlačena, kateremu je sledila cela vrsta ubojev najboljših slovenskih mož. Znano je, da je od rok partizanov padlo 17 duhovnikov.“

„Tako vidimo v jugoslovanskem in slovenskem četništvu dve struji: partizansko in patrijotsko.“

„Partizani mislijo le na oboroženo akcijo in so z nepremišljenostjo zakrivali že na tisoče nepotrebnih žrtev. Oni sami so pa zadali smrt že čez 2.500 Slovincem, kateri niso odobravalih njihovih načinov in njihove komunistične ideologije.“

„Druga skupina prevdarneje misli na to, kako narod očuvati pred uničenjem čakajoč prave prilike za nastop, da ne bo boj za narodno svobodo — njegov samomor.“

*

S tem prepotrebim pojasnilom je „Duhovno življenje“ svojim bralcem brez ovinkov povedalo, kakšna je resnica o narodno-osvobodilnem gibanju v Sloveniji. Storilo je veliko delo in si zagotovilo pohvalo zgodovine, ki bo nekoč sodelila vse omenjene dogodke brez strasti in nepristransko.

Seveda pa je prav s tem pojasnilom „Duhovno življenje“ pri mnogih rojakih postalo osovraženo in so ga začeli odpovedovati.

Zaman je v istem članku revija zapisala: „Tukaj ni prav nič treba, da se tudi med naše vrste zanese sovraštvo, zato smo o vsem tem malo pisali; pač pa z bridkostjo ugotavljamo, da je za naš narod medsebojni spor mnogo večja nesreča kot pa tujčevo nasilje v deželi.“

Ne samo v domovini, tudi tukaj so se duhovi razdelili in ostali razdeljeni vse do danes. Ni bilo tega krivo „Duhovno življenje“, temveč naši ljudje sami. Mnogi so raje sprejeli laž kot resnico, raje se odločili za temo kot za luč.

Pojav, ki se ponavlja, odkar živi človeški rod po svoji krivdi oropan raja v dolini solz.

Po letn. XI. „Duhovnega življenja“ pridedil J. Jk.

med SLOVENCMI po SVETU....

DRUŽABNA PRIREDITEV „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“

Ko je še g. Janez Hladnik urejeval revijo „Duhovno življenje“, je bila vsako leto tudi na programu družabna prireditve revije (veselica so jo imenovali). Družabna prireditve je imela dva namena: nuditi našim ljudem priliko za zdravo družabnost in podpreti finančno stanje revije.

Po prihodu novih Slovencev se je ta navada za nekaj let opustila, gotovo ne v korist listu. Leta 1953 pa je znova zaživela v novi obliki. Prejšnje prireditve pod g. Janezom so bile vedno v zaprtih prostorih in tako od vremena neodvisne. Prireditve od leta 1953 dalje so pa na prostem; prostor nudi prijetna slovenska Pristava v Moronu.

Žal pa ta prostor nima zaščite proti slabemu vremenu. Zato so prireditelji vsako leto v nemajhnem strahu, ali jim bo vreme naklonjeno. Od njega zavisi največ gmotni uspeh prireditve. Ne sme biti ne premrzlo ne prevroče; tudi prejšnji dan ne sme deževati in na dan prireditve se ne sme na dež pripravljati.

Pred dvema letoma je na napovedani dan tako močno deževalo, da je bilo treba prireditve preložiti na naslednjo nedeljo. Bili so dvojni stroški in tudi drugo nedeljo se je še opoldne vreme bolj kisló držalo.

Lani je na dan pred prireditvijo lilo kot za stavo. Sam prireditveni dan je bil mrzel in oblaki so bili nizko. Vse je kazalo na dež. Kljub temu je prišlo štiri ljudi, ki so prireditve rešili pred gospodarskim neuspehom. Dobička je bilo seveda le malo: 4000 pesov.

Letos smo naprosili organizacijo KA in druge prijatelje revije, da so za

lepo vreme molili. In so ga zmolili, kot si boljšega nismo mogli želeti.

Znano je, da je januarja meseca doživljal Buenos Aires strašne dneve vročine. Dan za dnevom je toplomer kazal med 35—39°. 29. januarja smo doživeli rekord, ki ga Buenos Aires v vsem svojem obstoju, odkar se toplota meri, ni doživel: 43,3° C.

Po tem rekordu se je pa vreme nenadno spremenilo: vsak dan kak kratek naliv, temperatura pa nizka: med 23 do 28° C. Februar do danes ko to pišemo (20. februarja) še ni imel prav jasnega dneva in še ni doživel 30°.

Izjema je bil dan prireditve!

Tisti dan je bilo nebo jasno kot ribje oko in naravnost izzivalo naše ljudi, da gredo od doma. Popoldne je vročina narastla na 32°, ravno toliko, da so ljudje postali prav žejni. In zvečer ob devetih, ko je vsega zmanjkalo, je pa prišel mrzel veter z nekaj kapljicami dežja, ki je Pristavo spraznil kar mimogrede.

Menimo, da na Pristavi do sedaj še nikdar ni bilo zbranih toliko rojakov kot prav na naši prireditvi. Cenili smo jih na 1200.

Poseben poudarek je dala prireditvi tudi navzočnost g. škofa dr. Gregorija Rožmana. Ker ni preje dobil voznega listka, se je moral voziti vso noč iz kordobskih gora, kjer je preživel teden od diha v družbi g. direktorja A. Oreharja, v Buenos Aires, kamor je prišel v nedeljo, 10. februarja, dopoldne. Ko je odmaševal, se je nekoliko odpočil in popoldne ob petih je že bil med svojimi rojaki na Pristavi. Tam ga je sprejel g. poddirektor Jože Jurak, ki je skrbel za potek prireditve. Tisti, ki ga poznajo, pravijo, da je večkrat pogledal proti nebu, če od katere strani spet ne gro-

zijo oblaki. Po dveh letih vremenskih neuspehov je bil njegov strah kar upravičen.

Prireditve je imela dva dela: proslavitev srebrnega jubileja revije in družabni del, katerega osrednja točka je bil srečolov.

Vsaka proslava na prostem je malo tvegana zadeva. Eni poslušajo, drugi nadaljujejo s kramljanjem pri obloženih mizah.

Tudi mi smo se tega zavedali. Žal nismo mogli pripraviti primerne odra, da bi naši otroci, ki so nastopili, prišli do pravega izraza. Vse je zaviselo od mikrofona. Dobro se je držal vse do konca uradnega dela prireditve. Ko pa bi moral začeti s prenašanjem veselih slovenskih plošč — je pregorel. Saj toliko dostojen pa je bil, da tega ni storil med govorom g. škofa.

Otroški nastop so pripravile gđ. učiteljice: Mija Markež (Morón), Anica Šemrov (Ramos Mejía) in Angela Klanšek (San Justo).

Otroci iz moronske šole so se predstavili z zborna deklamacijo, ki jo je zelo posrečeno sestavil naš mladinski in religiozni pesnik preč. g. Gregor Mali. Pet otrok je v imenu vseh petih kontinentov sveta, kamor prihaja naša revija pozdravilo „Duhovno življenje“ za njegovo 25. letnico izhajanja. Poleg tega je pa en otrok pozdravil v imenu „Božjih stezic“ in se zahvalil, da imajo otroci prav pri „Duhovnem življenju“ toliko zaslonbe in razumevanja.

Otroci iz Ramos Mejía so ljubko zapeli nekaj slovenskih pesmi, iz San Justa so se pa postavili z rajalnim nastopom.

Prav iz začetka pa je vse presenetila z deklamacijo Simon Gregorčičeve „Domovini“ deklica Marta Sonja Gregorčič, hči staronaseljenega Slovenca, rojena že v Argentini. Njen nastop je bil tako siguren in izgovarjava tako lepa, da je zadivila vse občinstvo. In pri tem je treba pomisliti, da deklica ne hodi v slovensko šolo in da so jo doma na-

Tri slike z naše prireditve: vladiko, dr. Gregorija Rožmana, je ob vhodu sprejel urednik „Duhovnega življenja“ in organizator prireditve preč. g. poddirektor Jože Jurak; v sredini vidimo visokega gosta med govorom in nato med mladino.

učili. Čast takim staršem! Naj bi našli posnemovalce tudi med novonaseljenci!

Zadnji je spregovoril prevzvišeni g. škof. Dejal je, da je naša največja slava v tem, da znamo vsi brati in pisati. To visoko kulturno stopnjo dolgujemo škofu Antonu Martinu Slomšku, ki je duhovni ustanovitelj Mohorjeve družbe, ki je leto za letom pošiljala med slovenski narod dobre knjige. Ob njih so se Slovenci navadili brati. Tudi v tujino so ponesli ljubezen do slovenske knjige in radi segajo po slovenskem branju. Zato je vesel, ko vidi toliko ljudi zbranih na prireditvi revije „Duhovno življenje“. Ve, da so prišli z namenom, da jo gmotno podpró in ji omogočijo nadaljno nemoteno izhajanje. In prav je tako! Toda naj vsi slovenski starši pazijo na eno veliko stvar: da bodo tu rojeni otroci znali gladko slovensko brati! Naj res vedno preberejo svoje glasilo „Božje stezice“!

Po škofovem govoru, ki so ga navzoči navdušeno sprejeli, se je nadaljeval družabni del. Srečolov je bil letos izredno dobro zaseden — nad 600 dobitkov — in so bile vse srečke v eni uri prodane. Pa jih ni bilo malo! Zlasti je vlekli glavni dobitek: šivalni stroj, vreden 5.000 pesov. In kot se to kaj rado zgodi: želele so si ga zlasti žene in gospodinje, dabil ga je pa samski fant Payle Malovrh iz San Justa. Sicer bo tudi njemu prišel prav ob svojem času, ko bo stopil pred oltar, za sedaj bo pa bržkone še malo počival.

Ker ni mikrofona več deloval, nismo mogli razglasiti izida nagradnega zrebanja. Vsi, ki so do sedmih zvečer plačali celoletno naročnino „Duhovnega življenja“, so imeli pravico do enega izmed petnajstih dobitkov, ki so bili nato izžrebani. Bilo je 312 naročnikov, ki so izpolnili postavljeni pogoji. Številke so vlekli trije otroci: dva Pograjčeva in Teličev fantek, predsednik komisije je pa bil g. misijonar Lačo Lenček CM. Glavni dobitek (kuhinjska posoda) je zadel g. Andrej Dolinar iz Floride (Vel. Buenos Aires). Točen seznam vseh petnajstih nagrajencev je prineslo glasilo

Slovenskega dušnega pastirstva „Oznaniło“. Izven Buenos Airesa so bile izžrebane slovenske šolske sestre iz Formoze (Argentina) ter Sladič Kristina, USA.

Izredno velika udeležba je organizatorje za malo časa spravila v veliko zadrego, ker je v danem trenutku pošla vsa pijača, ki pa je bila hitro nadomeščena z novo. Večer je bil prav prijeten in družabnost pri mizah zelo živahna. Ob devetih zvečer se je Pristava začela prazniti, k čemer je nekaj pripomogla tudi nevihta, ki se je napovedovala. Toda prireditvi že ni mogla več škoditi.

Tako se je končal dan, ki je prinesel obilo zadovoljstva tako prirediteljem kot vsem, ki so na prireditve prišli!

Upajmo, da bo prihodnje leto prav tako!

Ob priliki srebrnega jubileja naše revije je tednik „Svobodna Slovenija“, ki izhaja v Buenos Airesu, 14. februarja 1957 prinesel nad vse toplo pisan uvodnik, iz katerega posnemamo več misli in ugotovitev, ki bodo ohranile vrednost tudi za bodoče čase.

Še pred tridesetimi leti so Slovenci Argentino malo poznali. Dobro nam jo je odkril šele laški fašizem. S svojim nasiljem je pognal tisoče naših ljudi z njihovih domov. Mnogi so našli potem svoj dom v Argentini. Kasneje so se jim pridružili še mnogi iz Jugoslavije, ki jih je gospodarska kriza nagnila, da so šli po svetu.

Tako se je tekom let nabralo v Argentini preko dvajset tisoč Slovencev. Bili so pa versko in narodnostno prepuščeni zgolj sebi. Inteligentov med njimi skoro ni bilo, prav tako so manjkali slovenski duhovniki.

Naša domovina za izseljence ni nikdar kaj prida skrbela. Hvala Bogu, našli so se pa idealni posamezniki, ki so doumeli nevarnost, ki je pretila naši krvi v tujini.

Prvi je prišel med Slovence g. duhovni svetnik Anton Merkun. Nato je dospel g. David Doktorič, ki sedaj živi v Urugvayu. Nova doba za Slovence se je pričela, ko se je odločil za Argentino mladi slovenski duhovnik Jože Ka-

stelic. Njemu se je porodila misel, da ustanovi slovenski časopis, ki bo gojil slovensko zavest in ohranjal ljudi poštene in zveste veri svojih očetov. Tako je pred 25. leti izšla prva številka „Duhovnega življenja“.

Za njim je list prevzel g. Jancz Hladnik in mu dal svoj poseben pečat. Dosegel je, da je list postal znan med vsemi Slovenci v Argentini in še preko njenih meja. Ko so pa prišli novi naseljenci, je g. Hladnik izročil skupini novih moči, ki je list v mnogočem preuredila, mu pridobila iz vrst novodošlih naseljenec novih sotrudnikov in naročnikov, segla z njimi preko argentinskih mej in mu dodala prepotrebno prilogo „Božje stezice“ za naše najmlajše.

Idealizem pok. g. Jožeta Kastelica in g. Janeza Hladnika naj bo v pobudo in zgled naslednikom, ki naj skušajo potom tiskane besede nuditi bralcem čim več zdravih smernic za pošteno življenje sredi nešteti nevarnosti, ki obdajajo slovenski živelj na tujem.

Poleg čestitk in zahvale pa še resen poziv vsem poštenim Slovincem: Svobodni slovenski tisk je plod požrtvovalnosti ne le tistih, ki ga izdajajo, ampak tudi tistih, ki ga bero. Sleherni Slovinci mora dati svoj delež za ohranitev slovenske besede na tujem. Ni dovolj, da časopis samo beremo, tudi naročiti in plačati ga je treba. Brez dvoma je to za marsikoga velika žrtev, a je ena najpotrebnejših. Kako lepo priznanje bi dali Slovenci „Duhovnemu življenju“ za srebrni jubilej, če bi s skupnim delom pomnožili, morda celo podvojili število naročnikov! Nikar ne mislite, da je to nemogoče!

„Svobodna Slovenija“, ki letos praznuje petnajstletnico svojega obstoja, in ki na svojem torišču vrši isto plemenito nalogo, kakor „Duhovno življenje“ na versko-moralnem, izreka tem potom v imenu svojih sodelavcev, naročnikov in bralcev svojemu deset let starejšemu tovarišu v službi pravice in resnice — najsihronnejše čestitke in mu želi božjega blagoslova pri njegovem delu za narod.

ARGENTINA

Izredno prisrčno so sprejeli našega škofa dr. Gregorija Rožmana slovenski rojaki iz Mendoze. Dne 13. februarja je prispel z letalom v spremstvu g. direktorja Antona Oreharja. Na letališču so ga sprejeli slovenski dušni pastir v Mendozi g. Jože Horn, ravnatelj g. Marko Bajuk in predsednik krajevnega Društva Slovencev g. Jože Bajda. Visoki gost je potem vse dni stanoval pri o. mercedarjih, kjer živi tudi g. Horn.

Še isti večer je bil slovesen sprejem g. škofa: najprej litanije in „Tebe Boga hvalimo“ v kapeli maristov, nato pa prireditev v dvorani pod kapelo. Izrečenih je bilo več pozdravov in pevski zbor je zapel več pesmi, na kar je spregovoril Prezvizišeni. Povdaril je misel, da nas Bog ne bo zapustil, če bomo žrtve preteklih let usmerili v tri cilje: da ostanemo svobodni, zvesti veri in Sloveniji. Naj slovenski starši skrbijo, da bodo otroci znali slovensko brati in pisati.

V četrtek 14. februarja je g. škof poromal s pevskim zborom k Materi božji na Challao, kjer je tudi daroval sv. mašo. Spremljali so ga tudi slovenski duhovniki sanluiske škofije, ki so radi prišli obiskat svojega nadpastirja. — Isti dan je še g. škof obiskal mendoškega škofa mons. Alfonza Marijo Butteler.

V soboto, 16. februarja, so se zbrali v kapeli pri frančiškankah sloven. otroci, katerim je maševal sam Prezvizišeni. Istotam je bila naslednje dopoldne 17. februarja prvoobhajilna svečanost in birma slovenskih otrok. Pridiga je izzvenela v sledeče misli:

„Ohranimo vero, živimo po njej, sprejemajmo milosti, ki nam iz nje pri-tekajo, gojimo redno molitev! Če bo naše življenje takšno, bo teklo mirno v Bogu, kajti sidro naše ladje bo tedaj v božjem naročju, niti peklenške sile ga ne bodo iztrgale. Zatorej zaupajmo v Boga! Tako si bomo lahko z gotovostjo voščili: na svidenje v naši pravi domovini!“

V nedeljo zvečer se je g. škof udeležil svečane akademije njemu v čast pripravljene. Ker je bilo tudi mnogo gostov, ki niso Slovenci, je bila razlaga točk v slovenščini in španščini. Fant in dekle v narodni noši sta Prezvzišenemu izročila duhovni šopek, ki ga je bil vidno vesel. Zastopnik mendoškega škofa rev. Fiorini je v pozdravu dejal, da besed sicer ni razumel, da je pa doumel smisel prireditve: hoteli so počastiti svojega škofa in k temu jim od srca čestita. Čestita pa tudi škofu za tako dobre vernike, ki so zgled vsej Mendози in okolici.

G. škof dr. Gregorij Rožman se je zahvalil za izkazano pozornost. V španščini je izrazil željo, da bi nad Argentino nikdar ne prišli časi, ki smo jih morali mi doživeti.

V ponedeljek je maševal slovenskim dijakinjam in dijakom (15 po številu) in z njimi zajtrkoval, v torek, 19. februarja pa je v zgodnjih jutranjih urah odpoštoval v Čile.

Miramar je kraj ob atlantski obali, kjer živi manjša skupina Slovencev, ki se med seboj prav lepo vzamejo. V Argentini ima Miramar sloves obmorskega kopališča, kjer se zlasti družine z otroci lepo odpočijejo. Tudi naši Slovenci vedno bolj radi ob počitnicah zahajajo v simpatični Miramar. Mnogi si najamejo stanovanje kar pri naših ljudeh. Meseca januarja se je mudil na počitnicah v tem kraju tudi g. katehet Stanko Škrbč. Porabil je svoje bivanje tudi za to, da je nudil rojakom iz Miramara in slovenskim letoviščarjem priliko za duhovno obnovo in sv. spoved. Dne 27. januarja so imeli Slovenci v zavodu sester sv. mašo s skupnim obhajilom, ki ga je prejelo kar zadovoljivo število rojakov. Po veliki noči pa bo obiskal Slovence iz Miramara še g. poddirektor Jože Jurak, da jim da s tem priliko za izpolnitev velikonočne dolžnosti.

Nenavadno bogoskrunstvo je bilo izvršeno v cerkvi sv. Roze Limanske (predmestje La Plata), kjer deluje kot župnik preč. g. Milko Povše. Sredi dneva se je neki Argentinec spravil na svet-

nike v cerkvi, jih pomazal s tinto in pometal po tleh, iztrgal tabernakelj z oltarja, tako da so se svete hostije v njem raztresle in napravil tako za 16.000 pesov škode. Dva moža, ki sta med tem bogoskrunskim početjem vstopila v cerkev, sta preprečila, da divjaški napadalec ni nadaljeval s svojim razdiralnim delom. Obveščena je bila tudi policija, ki pa ni smatrala za potrebno, da nastopi. Kasneje je izdala za na umu zdrave ljudi nemogoče poročilo, da je napadalec umsko zaostal človek, ki je šel mimo cerkve in zaslíhal v notranjosti šum, pa vstopil in videl, da se svetniki premikajo. Hotel je napraviti red med njimi in jih začel zato metati na tla. Resnica je bila seveda drugačna. Napadalec je popolnoma prisen človek. Ko mu je g. Povše rekel: „Priatelj, kako si mogel to storiti?“ je neprijazno odgovoril: „Jaz nisem vaš prijatelj!“ Dejstvo je, da so ga prejšnji dan pristaši pobeglega diktatorja sijajno gostili in opivali, da je tako prišel do potrebnega poguma. Cerkvena oblast je odločno protestirala pri vladi radi brezbržnosti policije, ki ima svojo postojanko poleg onečašene cerkve. Posledica je bila, da je prišlo do prestavitve v policijskem moštvu, kar pa seveda še daleč ne popravi slabega vtisa, ki ga je ravnanje policije pustilo na verne ljudi.

Iz dežele jezer (Bariloče). Meseca januarja sta se mudila na počitnicah v Bariločah preč. gg. Albin Avguštin in Alojzij Legan. Svojo navzočnost sta izrabila tudi za to, da sta nudila ondotnim slovenskim rojakom priliko za duhovno poglubitvev in utrditev verskega življenja.

V nedeljo, dne 13. januarja, je bila sv. maša — prvič v tem divjeromantičnem gorskem kotičku pod mogočnim Tronadorjem in sicer v jedilnem salonu podjetnega g. Frenka Jermana, ki si je skupno s svojo ženko postavil to gorsko postojanko za turiste. Kako lahko se moli in mašuje med šumenjem mogočnih gozdov, čudovitih slapov in ledenih plazov, ki grmijo raz tronadorskih belih sten.

Na dan sv. Antona Puščavnika, 17. januarja, je bila v župni cerkvi v Bariločah tretja obletnica smrti slovenskega planinca in pisatelja Tončka Pangerca. Mladi, idealni fant je namreč ravno na ta dan pred 3 leti omahnil v naročje bele smrti v gorovju Paine. Udeležili so se službe božje člani Slovenskega planinskega društva s predsednikom dr. Gerzetičem na čelu, klub Andino in mnogi naši ljudje.

Dr. Vojko Arko pa je povedel v soboto, dne 19. januarja, ljubitelje gora iz Bariloč in Buenos Airesa v zavetišče „Pod skalco“, ki je res slovensko in domače, sredi lepih gozdov ob šumečem potoku.

Drugi dan je slovenska skupina 12 turistov prisostvovala otvoritvi nove planinske kočice pri Tončkovem jezercu v Katedralskih gorah. Otvoril je kočico starosta andinskega kluba „Bariloče“ 85-letni Emilio Frey. Govoril je na slavnosti tudi dr. Arko in poudaril, da imajo Slovenci glavno zaslugo, da stoji danes to lepo in udobno zavetišče v enem najlepših kotičkov bariloških gora. Saj so ravno slovenski fantje bili prvi, ki so v ljubezni do gore in z velikimi osebnimi žrtvami speljali stezo in utrli pot drugim turistom.

Ker je bila nedelja, 20. januarja, Gospodov dan, zato je bila zvečer ob povratku iz gora služba božja v farni cerkvi v Bariločah za vse turiste s slovensko pridigo in možnostjo za spoved.

V nedeljo, 27. januarja, je bila blagoslovljena nova hiša g. Budineka, bivšega župana iz Kranjske gore. V bodoče bo lahko sprejemala pod svoj gostoljubni krov več letoviščarjev, saj ima v ta namen pripravljenih 10 sob. Hvalevredno je to, da bodo Budinekovi vsako leto sprejeli na hrano in stanovanje enega revnega slovenskega študenta.

ČILE

Prevzvišeni g. škof je prispel 19. februarja v družbi g. direktorja Antona Oreharja in dušnega pastirja mendoških Slovencev g. Jožeta Horna v čilsko prestolnico okrog poldneva, kjer so ga

Nova kočica pri Tončkovem jezercu v pogorju Catedral

sprejeli skoro vsi tam živeči slovenski duhovniki. Celo g. Janez Mohar iz daljnega Cura Cautina je prišel. Isti dan je prevzval g. škof sprejel apostolski nuncij v Čilu. Stanoval je g. škof ves čas v salezijanskem zavodu Gracitudo Nacional. V sredo, 20. februarja, je g. Janez Mohar povedel g. škofa in njegova spremljevalca v svojo župnijo Cura Cautin, kjer se je mudil na počitnicah tudi slovenski duhovnik g. France Kupljenik in delujeta gg. Pogačar Andrej in Okorn Francé. V Santiago se je g. škof vrnil še isti teden, t. j. v soboto 23. februarja, kjer se je udeležil pozdravnega večera, prirejenega njemu v čast v zavodu Gracitudo. V nedeljo, 24. februarja, pa je bila slovenska služba božja na stadionu in nato skupno kosilo. V po-

FRANCE BALANTIČ
IN ABSOLUTNOST

Slovenska kulturna akcija je izdala v preteklem knjižnem programu celotno delo našega velikega pesnika Franceta Balantiča. Temu dejanju je mogoče izreči samo iskrene pohvalne besede. V žepni obliki je kritično podal in uredil njegove pesmi dr. Tine Debeljak, ki jih je pred trinajstimi leti tudi zbral in ohranil. Akademsko slikarica Bara Remec je z umetniškimi ilustracijami pripomogla dobršen del k lepi izdaji in k užitku poezije.

Morda smo še preblizu vsemu — grozotam, smrti, gorenju — da bi mogli prav razumeti in vrednotiti pesem Franceta Balantiča, ki je v naši skupni tra-

nedeljek, 25. februarja je g. škof obiskal najprej g. dr. Antona Trdana v Aculeo, nato g. Frančka Fekonja v San Fernandu in g. Ludvika Tomazina v Auquincu. Vozil jih je v svojem avtu g. Ludvik Tomazin. V soboto, 2. marca, popoldne sta se g. škof in g. Orehar vrnila po zračni poti v Buenos Aires, medtem ko se je g. Horn že preje vrnil v Mendoza.

ANGLIJA

Bogu se je posvetila s slovesnimi zaobljubami s. Štefanija Mijatovič, Slovenka po rodu. V Anglijo je prišla leta 1948 kot navadna delavka, pa nato vstopila čez nekaj let v strogi karmeličanski red v samostan v Zirkenhed. Doma je iz Postojne. Na meji med Škotsko in Anglijo v New Castlu pa živijo v samostanu „Medical-Sisters“ tri Slovenke, ki se pripravljajo, da odidejo v misijone kot redovnice-zdravnice. So to rodni sestri Janja in Terezija Žužek, ki imata mater z družino v Argentini ter Gabrijela Ehrlich iz Žabnic pod Sv. Višarjami, sorodnica pok. velikega prijatelja misijonov, od slovenskih komunistov na cesti ustreljenega, dr. Lamberta Ehrlicha.

giki dal svoje življenje. Zdaj se nam zdi lahkotna kot „spev javorovih semen, ki jih nosi veter čez rosna polja“, zdaj spet težka, temna in polna nasprotij. Balantič ni pesnik revolucije — to bi bil morda, če bi živel — a njegova pesem je značilna za ono dobo. Balantičevo osnovno razpoloženje ni moglo biti podobno Kosovelovemu, Kettejevemu ali kateremu koli naših pesnikov. On se je znašel nenadoma, čez noč, pred vprašanji, ki so zahtevale od človeka hitre in popolne odločitve, globljega pogleda na življenje in naravo. Ob prebiranju njegovih pesmi čutimo skoraj z vsako stranjo nek crescendo doživetij in vpogledov.

Pesem je bila za Balantiča, kot je končno za vsakega pesnika, „obramba“, pobeg pred nihilizmom, pred izgubljanjem svoje osebnosti in svobode. V mladostni iskrenosti in zagonu nam kaže njegova žgoča lirika dvoje: na eni strani lepoto, privlačno in obenem grozo zemeljskega in minljivega, na drugi pa, in to že od vsega početka, transcendentno resničnost in vrednost človekovega življenja. V enem in drugem gre za popolno doživetje zemeljskega in nadzemeljskega, človekovega in božjega.

Vsako dobro pesništvo teži po duhovnosti, do katere je mogoče priti samo preko poznanja stvarnosti. Smisel za lepoto narave in minljivega je bistveni del ustvarjanja. Po navadi pa je to prvo pesnikovo doživetje samo temelj za drugo, idejno in metafizično. Nekateri doživljajo zunanjo lepoto dalj časa in izrazitejše, medtem ko se drugi po kratkem razgledu in užitku vržejo naravnost „v sredino“, v bistvo stvari in v globlje predele življenja. Zunanjo lepoto eni opazujejo, drugi uporabljajo. Gotovo pa je, da imajo ti drugi več čuta za klasičnost. Balantič je iskal oboje. Ni čist romantik; prvo mu je priprava za drugo, izrazna lepota za približanje oni, ki je nedopovedljiva. Tako pridemo do tega, da ni bila samo želja po ljubezni, po izživetju in izgorenju bistvo njegove pesmi, ampak hotenje preizkusiti obe nasprotji, približati se resnici preko narave in nato do-

čakati „zadnji nalive svetlobe“, ki ne mine.

Pri Balantiču najdemo to, kar pogrešamo pri povprečnih in srednje močnih pesnikih: možnost ustvaritve in popolno obvladanje svojega sveta. Če mislimo na moderne, je Murn ves v osebnih občutjih polja in skrivnosti kmečkega življenja, Kette v ljubezni in v metafizičnem razglabljanju, Kosovel v tragiki svojega Krasa in ljudi. Balantičev svet diši po sočnosti zemlje v pomladi, po opojnosti cvetočih jablan in ljubezni, po bogastvu jeseni in pastirskih ognjih. Planinski svet — poln skrivnosti in božje prirostnosti. Iz let bivanja v Italiji in pozneje se spominjam, kako se mi prav te globoko doživete in stvarne podobe ohranjale jasno, živo predstavo lepote in domačnosti naše zemlje. V razpoloženjski liriki je podano lahko več, kot bi človek pričakoval. Balantič nas postavi s svojimi doživetji letnih časov, zemlje, neba, oblakov in življenja narave pred vrednosti, ki so popolne, absolutne. Zimska belina, vzemimo, je zanj več kot samo belina snega; ob pogledu nanjo začuti bistvo zime, umiranja, brezkončnosti. Preko nje se mu javlja božje. Če reče: „Prepoln življenja je brstiček se razkral“, misli s tem na čudovite možnosti življenja in na prisotnost osebnosti v najmanjših stvareh. Če smo količkaj pripravljani in voljni, nas pripeljejo njegova pesniška doživetja takoj pred „vstop“ v stvar samo, v njeno prvotno, popolno vrednost in prabitnost. V besedah je videl Balantič vrednost in polnost, ki je v vsakdanjem življenju ne opazimo.

V vseh Balantičevih pesmih moremo opaziti, da je na delu nek statičen, „kontinentalni“ element. Gradi trdno na zemlji in ne zameta tega, kar je človekovega, pa najsi je še tako iskreče, strastno in žgoče. Vse je usmerjeno v en cilj. Če je razdejal srcé nemir, je to potrebno in koristno za doseženje večjega miru. Predanost zemlji je bližanje nebu. Priprava za doživetje resnice je dolga, polna muk in blodenj, a dose-

ženje resnice je tem bolj gotovo. Stavba je nizka, kamenita, vendar trdna in zmožna kljubovati času. Ni tukaj mesto, da bi se spuščali v citate, ki se naravnost ponujajo, in v razčlenjevanje posameznih pesmi. Za Balantičevimi romantičnimi in kipečimi mladostnimi sanjami je mogoče odkriti trdnejše snovi: poznanje človeka in osebnosti, povezanost z naravo in z zemljo, vhod v svet duhovnosti in vrednot. Bolestnost njegovih ekstaz odpira globok pogled v človekovo duševnost. Same na sebi ne pomenijo pri njem oblike sanj, izživljanja, obupa in smrti nič — ne pogube, ne rešitve. Prvotna ideja Balantičevega dela je izgubljanje, ki je pot do pridobitve razdejanje pot do grajenja, umiranje do življenja. V vsem obupu je zametek končnega upanja.

Podobe in simboli služijo Balantiču za vizijo človeka. Posabeznik je središče; njegovi problemi so včasih obdelani do popolnosti. Vzemimo greh: pesnik ga ne posplošuje, kot so delali to literati socialne motivike, ampak ga prevzame sam. Občuti in doživi ga sam. Zato se ga lahko tudi znebi in vse njegovo življenje je usmerjeno v to. Ogenj, ki ga je Balantič tako globoko doživel, pomeni prehod, umiranje in očiščenje za možnost novega življenja. Na vseh mestih bi lahko zamenjali ta simbol z besedo „življenje“ ter dosegli morda prav s tem pogled v Balantičevo miselnost. Ni pisal o stvareh, ki ga niso globoko zadele. Tudi je mladost v pesništvu največkrat resna, malokdaj išče površinsko in bežno, vedno stremi po absolutnem. Ena izmed možnih dejavnosti pri tem pa je resnost in iskrenost.

Motto, ki uvaja v skupino pesmi „žalostni rog“ — „K tlom se bom obrnil...“ — kaže značilno življenjskost Balantičevega poduhovljenja. To ni kako odmišljeno razglabljanje, vzraslo morda iz tragike življenja. Namen iskati najvišje — Boga — vključuje predvsem pomoč tega, kar mu je najbližje, zemeljskega. Stavba je zgrajena na dejanskem doživljanju. V drugem delu se pokaže še z večjo jasnostjo, da za Ba-

lantiča ni izbire med dvema možnostima. Pesnikova osebnost je na tej stopnji, v obdobju, ko se mu besede spreminjajo že v pravo molitev, popolnoma spremenjena. Vrnitev je nemogoča, mora najti Boga. Zdi se, kot da bi opazoval slino moč viharja, ki divja preko polj in gozdov, vendar ne iz varnega zavetja. Balantič je na prostem, išče vihar in mora pasti, kakor pade zrel sad iz drevesa.

Teško bi bilo primerjati Balantiča s kakim drugim pesnikom. Vizija božjega je na nekaterih mestih dantejevska. Njegova pot je določena, „prerokbe zore v dopolnjevanje“. Snov je doživeta navadno v romantičnem razpoloženju, a je za izredno lepimi podobami skrito globoko razmišljanje. Pot in dvig v duhovnost nudi nešteto možnosti za razmišljanje. In vendar lahko rečemo, da njegove pesmi ne bodo samo za ljubitelje pesniških zbirk, za kritike ali za druge pesnike.

Če bi njegovo delo primerjali z muziko, se mi zdi, kakor kakšna simfonična pesnitev. Morda Straussova „Smrt in spremenjenje“, morda Debussyjeva „Morje“. V doživljanju smrti se odkriva Balantiču bistvo časa. Molk in slutnja smrti mu dajeta možnost da se lahko napoti proti transcenci in končni svetlobi. Sprejemanje končnosti in smrti je zanj pristna sedanost. Balantičevo pesniško delo je poglobitev v sedanost in razumevanje bistva časa — umiranjaja. Trud za doseg končnega cilja je edino vredno vodilo preko trenutkov, njihova edina vsebina. Lepota, ljubezen, nemir, obup in upanje so „znaki v času“, ki kažejo pesniku navzgor, proti Bogu in Osebnosti.

Smo v dobi, ko ima vsa umetnost in predvsem literatura posebno nalogo nekaj povedati. Pokazati pot do resnice. Namen pesništva ni samo lepota in čustveno ugodje, vendar resnica, ki naj jo pesem odkriva, mora biti z lepoto v pravem razmerju. Politično, socialno in filozofsko pesništvo ima lahko mnogo v sebi, vendar če ni vsebina umerjena, „pesniška“, ne dosega svojega namena.

Spojitev enega in drugega ni lahka. Vzemimo filozofijo: ta v pesmi ne dokazuje ničesar. Lahko jo sprejmemo, če nas prepriča, lahko razpravljamo o njej ali je ne sprejmemo. Znak dobre pesmi pa je, da nas kljub temu gane in zanima. Reči moremo, da Balantičeva mistika ne škoduje končni enotnosti in lepoti. Tudi če je včasih preveč žgoča ali neposredno iščoča globine absolutnega, ki se ji približamo lahko samo z največjo diskretnostjo in pripravljenostjo, je vendar lepa in privlačna.

Značilno za Balantičevo pesem je, da je osebna. Pri tem sta narava in duhovni svet podana največkrat z večjo živostjo in svežino, kakor bi bila v nasprotnem primeru. Odnos do ene in druge skrajnosti — do narave in do duhovnosti — je oseben, borben. Poezija ne pomeni namreč kake harmonije, ki naj bi umirjala in blažila po razživetju v svetu — ne, dobra poezija je rast, prodiranje do nekega cilja. Vsaka rast pa je trud, borba.

V nekem pogledu je vse Balantičevo pesništvo „eksperimentalno“ (kar ne bi mogli reči vedno — vzemimo primeru iz moderne — o Kettejevem ali Kosovelovem). Oblikovno se je držal vezanosti soneta. Vsa generacija prevratne, medvojne dobe je težila k strožjim, bolj tradicionalnim in določenim oblikam, kot pa pesniki okrog tridesetih let ali danes, dobrih enajst let po vojni. Mi smo imeli malo resne „eksperimentalne“ poezije. Župančič — morda najvažnejši — je bolj iskal kot našel. Bil je lahak, lahkoten, razumljiv, in to ni značaj sodobne „eksperimentalnosti“. Ta išče s težkimi, večkrat v obskurnimi podajalnji doživetij, mistiko, globino, absolutnost. Lahko ga sprejmemo ali ne, navadno pa — če je dobro in resno — nam ugaja in nas privlači.

Sklepati moremo, da bi se Balantič razvijal v smeri svobodnejših oblik. Za pesnika je važno, da ima vero v svoje delo na tem polju in da ga vno kritično presoja. Kadar se opira na tradicijo in gradi iz nje, so pridobitve umerjene ter odpirajo nove možnosti za vsebino.

FANTOM

DEKLETOM

MED DVEMA KROGOMA

Na najinem potovanju po Tvojem svetu preidiva iz prvega kroga, ki je telo, v drugi krog, v svet duše. A na poti srečava me obema krogoma nekaj prostorov, ki ne pripadajo ne povsem prvemu krogu, ne povsem drugemu. Oglejva si te prostore, tudi ti utegnejo biti zaradi prvega človekovega prestopka neurejeni.

Na tem vmesnem svetu je napis: Čutno življenje. Razdeljen je v glavnem v dva prostora s sledečima napisoma: Čutno spoznanje in Čutno teženje. Stopiva in poglejva.

Čutno spoznanje. Ta prostor je pregrajen na dvoje: v prvi sobi bova preštudirala zunanje čutno spoznanje, v

Poznejša sprostitev bi Balantičevo poezijo obogatila, posebno če bi jo — kot moremo sklepati, da je nameraval — cplodil s starimi teksti sanskrske književnosti.

Večkrat je odvisno od oblike, ali nas pesem pritegne ali ne, a tudi vsebina in notranja lepota sta tesno povezani z njo. Klasična oblika soneta da čutiti preko vsega Balantičevega dela optimizem, zdravje. Res je, da ne moremo prezreti njegove romantične boleznosti, ki pa je bila bolj površinska in prehodna kot pa bistvena. Duh teh zgodnjih, pomladnih pesmi je — in to je tudi pravo zadržanje človeka pred absolutnostjo — resnost, borbenost in optimizem.

France Papež, Argentina

drugi pa notranje. Šele nato bova vstopila v drugi prostor.

Zunanje čutno spoznanje. Po točno opredeljenih področjih prideva takoj na jasno, da gre tu za pet različnih poti, po katerih prihajajo vtisi v človeka. Gre za pet čutov: vid, sluh, tip, vonj in okus. Te zmožnosti dojemajo preko zunanjih aparatov, čutil. Oči sprejemajo svetlobne vtise in signale. Skozi ušesa prihajajo glasovi in utripi sveta. Tip je kakor radar pri človeku: v temi pomaga najti pot, pa tudi v luči daje vtise o oblikah. Vonj in okus sta predstraža želodca, a sta tudi vrata v svet užitkov: vonjata in okušata stoletno kapljico. Kakor ima moderna ladja ali moderno letalo vse mogoče aparate, da plove varno in prav, tako ima človek, ta stara božja iznajdba te naprave, občutljive in natančne do skrajnosti.

Aparati na ladji se lahko pokvarijo: katastrofa je tukaj. Tudi čuti pri človeku lahko ne vrše svoje naloge, kakor bi jo morali. In to ne le v tehničnem smislu: oko lahko vidi slabo, uho ne lovi zvočnih valov, kakor bi moralo. Ni to najusodnejše, kajti te motnje motijo le delovanje neposredno višjega kroga: božjega življenja v človeku. Res je, da ni mogoče z zaprtimi očmi skozi svet, res je pa tudi, da ne smemo skozi svet z za vse odprtimi očmi. Vse revije, vsi filmi, vsi baleti... saj razumeš? Take neurejenosti bi utegnile biti usodne za večnost. Tudi v sprejemnik, ki je uho,

lahko pride vsake vrste motnja, ki ovira vse višje življenje. Z eno besedo: če naj uresničiš večni načrt o sebi, moraš tudi čute podrediti vsemu višjemu življenju. Le tako so urejeni, le tako brez motenj.

• Notranje čutno spoznanje — bereva na drugi sobi prvega prostora. Kaj naj bo pa to? Prebivalko te sobe imenujejo strokovnjaki „neumnico v domu“. Zakaj, boš takoj videl.

Na njeni vizitki bereva „Fantazija ali domišljija“. Ta torej prebiva tukaj. Strokovnjak je o njej zapisal nekako to-le: „Fantazijo ljudje bolj kritizirajo kakor hvalijo. Potrebna je in ni je mogoče odmisлити. Ona se tega zaveda, zato to izkorišča. Je možnost, ki ohranja v naših možganih sledi predmetov, ki nas obdajajo. Ni le občutljiva ploščica, na katero se vtiskajo podobe telesnega sveta; je pravcati muzej ali trgovina z barvami in fotografijami, kjer so shranjeni klišeji. — Od časa do časa se kratkočasi s tem, da meša klišeje in z njimi dela posnetke, včasih čudovite, včasih grozno pošastne; z njimi se igra, kot bi se igrala opica, ki bi iz 25 črk hotela sestavljati besede. Res je, da poezija dolguje fantaziji svoje najvišje stvaritve, a prav tako je treba njej pripisovati neumne nesmisle blaznosti, halucinacije in sanj. Zato jo je mogoče imenovati obenem pošastno bitje ali čudovito bitje.“

Taka je torej ta prebivalka. Je božji dar, zato sama po sebi ne more biti usodna. Hoče pa v vse vdreti, gospodovati nad drugimi zmožnostmi. Uporablja povečevalna in barvna stekla, da nadene masko osebam in stvarjem z varljivimi oblikami in videzi.

Kaj je treba torej storiti z njo? Zapreti je ni mogoče, ker vselej pride spet na dan pri drugih vratih. Tudi frontalno napasti jo, bi pomenilo ne uspeti. Edino sredstvo je, da utrdiš višji zmožnosti: mu in voljo, s katerima jo nadzoruješ.

Če si boš izoblikoval lastno sodbo in dosegel uravnovešenje razuma, boš s tem dosegel njegovo premoč nad fantazijo. Predvsem pa boš moral utrditi voljo. Ta bo čula nad njo in ne bo se mogla predati čutom na škodo volje, kar bi lahko bilo usodno. Pod gospodstvom višjih zmožnosti bo njena služba neprecenljiva.

Videla sva prvi prostor z napisom čutno spoznanje in s svojima dvema od delkoma: z Zunanjimi in Notranjimi čuti. Nad drugim prostorom je napisano: Čutno teženje. In spodaj v oklepaju: Strasti. Stopiva tudi sem noter, čeprav je vsaj prvi vtis nekoliko mučnejši kakor prej.

Pred očmi je treba imeti, da se navadno beseda „strast“ uporablja samo v svojem slabem pomenu t. j. kot taka, ki služi našemu nižjemu svetu v padec. A taka raba besede je povsem napačna. Strast sama v sebi ni ne dobra ne slaba. Taka postane šele po stvari, v katero teži. Strast je možnost, ki teži za neko dobro, ki smo jo po čutih spoznali, ali pa beži pred zlom, ki smo ga spoznali po čutih. Gre za neko misel in za neko čustvo, ki rodi v organizmu silo, katera potegne vse za seboj, če je prej višja notranja sila ne ukroti. Po pravici primerjajo strast hudourniku, ki lahko vse potegne za seboj, ki pa, prav uravnan, lahko daje preko turbin pogonsko silo celim kompleksom.

Treba je torej računati s temi silami v nas in Boga zahvaliti zanje. In kako ravnati z njimi?

Nikakor ne gre ugasniti jih, ne uničiti. Človekovo srce brez tega je mrzlo, ugaslo. Zadostiti tem slepim silam bi bilo iti naravnost v obup. Tudi ne gre igrati se z njimi in hoditi do skrajnih meja dovoljenega. Treba se je naučiti voditi jih in uporabljati jih prav. Brez

136 udeležencev fantovskih duhovnih vaj, ki so se vršile letos 25. in 27. januarja. Vodil jih je č. g. France Novak, zaključni govor pa je imel Prezvzišeni

strasti bi ne bilo svetnikov. Res je, do pekla se lahko pogrezne človek po strasteh, a brez njih se tudi ne dvigne do neba.

Lacordaire piše tako-le: „Rekel si mi, da imaš ne kri, ampak ogenj v svoji krvi. Toliko boljše. Jaz sem tudi slišal levje renčanje in čutil njegovo šapo na svoji rami. Ubog tisti, ki ne čuti te sile v svoji krvi. Človek brez strasti je človek brez zaslužnja.“

To je torej tisti speči vulkan v tebi. Naravnaj ga, uredi ga, uporabi njegovo energijo in stavim, da boš mnogo dosegel v življenju. Naj bo tudi ta v službi višjih dveh krogov. Tudi po njem naj Bog končno dobiva svojo slavo, saj samo zato ga je ustvaril.

— Tvoj neznanec.

ANGEL ALI ZVODNICA

Prijateljstvo, ki je po naravi in božji volji poseben zaklad v človekovem življenju, je možno le med osebami istega spola. Naša narava je tako k slabemu nagnjena, da nam je vsaka priložnost lahko nevarna, da postanemo hudobni ali pa slabočni. Zato je n. pr. prijateljstvo med dekletom in fantom nemogoče in vse besedičenje o čistem in golem prijateljstvu skriva le opravičevanje za nedovoljeno in zlasti za dekle tako nevarno znanje, ki tvori med dekletom in fantom ob nepravem času (prezgodaj) in v napačni „svobodoljubnosti“ odnosov.

Vpliv žene na človeštvo je ogromen. Znani Windhorst je nekoč na katoliškem zborovanju izjavil: „Vpliv žene v vse svetovno dogajanje je izredno velik in

otipljiv. Človeška zgodovina od Eve do danes nas obvezuje priznati, da so imele na razvoj dogodkov često v življenju žene mnogo večji vpliv kot ponosni sinovi Adamovi.“ Evin padec je vse človeštvo onesrečil, Marijina zmaga pa spet osrečila in Francozi imajo pregovor: „Iščite žensko!“, ki ga rabijo vedno, kadar hočejo razložiti kake večje spremembe življenja ali celo politike.

Poglejmo danes za železno zaveso! Koliko hudega prihaja od rdečih tovarišic in koliko dobrega na drugi strani napravi v svetu ena sama plemenita žena n. pr. v misijonih zdravnica, učiteljica, redovnica ali doma ena naših kremenitih slovenskih mater.

Že v raju je Bog izjavil: „Ni dobro človeku samemu biti. Naredimo mu družico po njegovi podobi.“ Od stvarjenja Eve dalje je žena moževa pomočnica in dopolnjuje njegovo delo predvsem v družini. Mož vlada svet in je glava družine, počelo stvarjenja in dejavnosti, pravičnosti in strogosti. Žena pa kot utelešena ljubezen, sonce in ogenj domačije, osrečevalka moževa in svojih otrok. Ima čudovito privlačnost in zmožnost vplivanja, je požrtvovalna in more kot blaga svetovalka biti možu angel varuh. Mnoge kreposti mož so pogosto le odraz vpliva njihove lepo vzgojene, čednostne žene. Pa tudi mnogo hudobije in strasti v moških ni drugega kot posledica slabega vpliva ničvredne žene, ki zavaja in pohujšuje.

Kakšna odgovornost za vsako dekle! Biti angel ali satan! Velikanska, večna, neskončna odgovornost! Koliko plemenitih deklet neprestano dviga in posvečuje ter rešuje doraščajoče fante, ki v letih pubertetnega razvoja trpe hude skušnjave. Skušnja govori po njih samih, ki so čistost ohranili ali si jo pridobili s samim srečevanjem teh deklet,

ne da bi jih поблиže poznali. Eden piše: „Hudo sem zašel. A srečal sem plemenito, skromno dekle, ki ji je iz oči sijala nedolžnost. Ob misli na njeno plemenitost me je postalo sram samega sebe in z lahkoto sem se odslej premagoval.“ „Često me je rešil pogled na sliko, ki mi jo je izročilo pošteno dekle,“ piše drugi, „in mi je dejalo: Če boš grešil, nisi vreden, da sliko pogledaš.“ In zopet drugi: „Odkar sem spoznal ono dekle, mi je postala s svojim obnašanjem in zadržanjem pravi angel varuh.“ Ti fantje niso bili поблиže znani s temi dekleti. Čudovito je vplival na njihovo duševnost sam pogled na angelske dekliske duše, spokojni izraz nedolžnosti na licih in očeh. Nedotaknjeno srce, izžarevajoč spokojni mir, srečo, lepoto je dalo tem fantom spoznati, kar je v dekletu božjega in kar je Goethe izjavil v besedi: „Večno žensko, kar dvigne moškega dušo.“ Ono večno čisto, ne umazano, milo in dobrotno, kar izžareva iz bližine deviških dekliskih duš.

Poglejmo še drugo stran. Obupni vpliv slabih deklet. Tako nekdo piše: „Kako pokvarjena so mnoga dekleta iz današnje boljše družbe. Nemogoče je spoštovati jih. Čim prideš v njihovo bližino, si v nevarnosti, da grešiš. Že način njih sedenja, neumnega koketiranja, nespodobnega oblačenja, vsiljivega obnašanja pohujšujejo. Nič ne dajo na svojo čast, deklisko dostojanstvo. Kot da se valjajo vedno po blatu.“

Moralna vrednota moškega zavisi od tega, v koliko spoštuje ženo. A njegovo spoštovanje žene izvira nujno iz njenege zadržanja. Če je ona utelešena zapeljivka, satan, ki na vse načine lovi v svoje mreže moške, popelje kmalu oba v blato in pekel. Če pa je ona posebljen angel, bodo nujno ob njenem pojavu mnogi očiščeni in posvečeni.

KAREL WOLBANG CM

IZ DOMOVINE

SLOVENIJA

Medtem ko sta za letošnji božič dovolila rdeča prvaka Gomulka in Kadar poljskemu ter madžarskemu narodu praznovanje Gospodovega rojstva, je smatral Tito v Jugoslaviji za potrebno, da so otroci morali iti na božični dan v šolo in odrasli v urade ter tovarne. Po božičnih praznikih so jugoslovanski miličniki začeli s poizvedovanjem, kdo je bil pri polnočnici in kdo ne. Zlasti so se spravili na starše, ki so vzeli s seboj k polnočnicam svoje otroke. Očitajo jim, da so prekoračili zakon, ki prepoveduje otrokom odstranitev od doma v nočnih urah. Seveda velja to samo za verske prireditve. Če gre za „ljudsko rajanje“ (lepša beseda za ples), takrat otroci lahko ponočujejo vso noč, ne da bi jih videlo oko postave. Tako Tito brez sramu pred vsem svetom razkazuje svoje sovraštvo do vsega, kar je verskega. Zelo rad sicer trdi, da v njegovi državi ljudstvo odločuje o svoji usodi. Toda ko je v zadnjem ljudskem štetju 87% prebivalcev izjavilo, da verujejo, ga to ljudsko glasovanje ni prav nič prepričalo, da narod hoče živeti po svojih verskih navedlih. Tito slej ko prej vztraja na trditvi, da je vera „srednjeveško mračnjaštvo“. Dejansko pa s svojim ravnanjem dokazuje, da je sam eden najbolj izrazitih mračnjakov 20. stoletja.

Iz pisma. „Naš veliki mojster Plečnik je imel krasen pogreb. Dva škofa, naš in mariborski sta ga pokopala. Naš škof

(ljubljski) je imel ob grobu krasen govor in še drugi so govorili. Ponovili so njegove zadnje besede: „Delo, poštenje in posvečenje.“

PRIMORSKE VESTI

Goriški nadškof sedemdesetletnik.
Dne 29. januarja je mons. Hijacint Ambrosi, nadškof in metropolit goriški, obhajal svoj sedemdeseti rojstni dan in peto obletnico prevzema pastirovanja v naši nadškofiji. Tudi slovenski duhovniki in verniki so poslali prevz. g. nadškofu pristržne čestitke. Najlepšo manifestacijo pa so g. nadškofu pripravili goriški otroci, ki so na Svečnico preplavili goriško stolnico. Bilo jih je nad tisoč in g. nadškof se je ganjen zahvalil za tako pristržen izraz ljubezni in pozneje v društvenih prostorih škofijskega podpornega društva obdaril vse otroke.

Praznik krščanskega bratstva v Trstu in Gorici. Svetovna molitvena osmina je našla tudi letos v Gorici in v Trstu toplo razumevanje. V Gorici so se slovenski verniki vsako jutro zbirali v stolnici, kjer je imel č. g. stolni vikar dr. Humar Kazimir lepe govore posvečene ločenim bratom. Še poseben poudarek pa je tej molitveni osmini dal prihod č. g. Stanka Janežiča in dr. Pavla Krajnika iz Rima. Častita gospoda sta nam pripravila v petek, 18. januarja, zvečer lepo in nadvse zanimivo predavanje v Marijinem domu. Č. g. Stanko Janežič nas je s čudovito besedo pove-

zal z vzhodnimi brati, katerim se po obljubah fatimske Gospe vedno bolj bliža dan odrešenja. V drugem delu smo slišali predavanje č. g. dr. Krajnika o velikem ruskem pisatelju Dostojevskem, zlasti še o njegovem odnosu do socializma. V nedeljo, 20. januarja, pa smo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku prisostvovali sv. maši v bizantinsko-slovenskem obredu. Koralno petje je lepo in ubrano izvajal moški kvartet pod vodstvom prof. Mirka Fileja. Istega dne popoldne pa so imeli mašo v vzhodnem obredu v Trstu v kapucinski cerkvi na Montuzzi. Prisostvovalo ji je veliko število slovenskih vernikov. V Trstu sta imela gospoda tudi več lepih govorov, ki so zelo navdušili tržaške slovenske vernike.

Nedelja za katoliški tisk, dne 27. januarja, je letos našla bogat odmev na Goriškem in Tržaškem. Goriški verniki so se letos še bolj kakor lani odzvali vabilu svojih dušnih pastirjev ter molili in darovali za katoliški tisk. Popoldne je bila v cerkvi sv. Ignacija na Travniku pridigana ura molitve za katoliški tisk, katere se je udeležilo zelo veliko slovenskih vernikov. Sledil je v dvorani Brezmadežne kulturni večer s srečolovom. G. dr. Šah iz Trsta je imel zanimivo predavanje o tisku in o nevarnosti slabega tiska. Podobne kulturne večere posvečene katoliškemu tisku so imeli tudi po okoliških vaseh in na Tržaškem. Povsod je bilo opažati veliko zanimanje za katoliški tisk in razumevanje za njegove potrebe. Z nabirko je uprava KG lahko poravnala dolgove v tiskarni, ki niso bili ravno neznatni.

Obsodba krivičnega zakona. Duhovska zveza Goriške in Tržaške, kakor tudi vsa katoliška in prosvetna društva so se združila in enotno obsodila krivični zakon prosvetnega ministrstva za slovenske šole na Goriškem in Tržaškem. Na Tržaškem so slovenske šole priznane, na Goriškem pa bodo odslej vključene v tečaje in učenec, ki bo hotel posečati slovensko šolo, bo moral prinesiti poleg običajne prošnje tudi potr-

O moja Istra, ni te več spoznati!
V zelen plašč se žit in trav odela,
v cvetovih češenj, jablan, hrušk

vzcvetela

za cvetom sad obetaš nam bogati.

Vinograd z gričev spušča se v dolino
in očarljivo breskev vmes zardeva,
pod oljkami nekje deklet prepeva,
galeb tam kroži nad morja gladino...

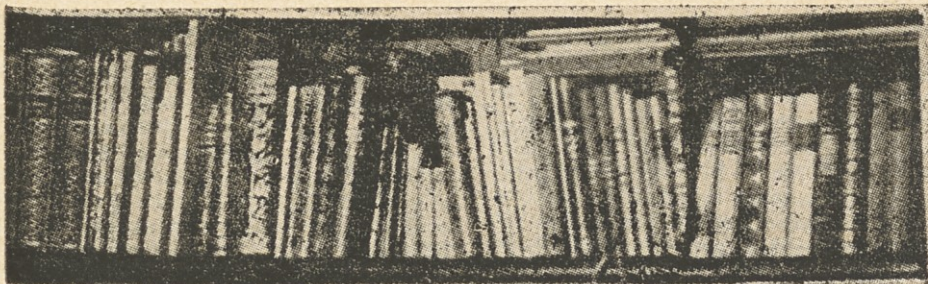
Istran sem. Vem: za to pomladjo v cvetu
žehtela vsa omotična boš v suši,
ječala v burji, zemlja mojih dedov...

A vedi, da nihče in nič na svetu
zvestobe mi do tebe več ne zruši,
ne mraz, ne ogenj, ne pohlep — sosedov.

dilo, da je res Slovenec in da obvlada slovenščino. Ta krivični zakon je zelo razburil slovensko javnost na Primorskem in v Rim je romalo že nešteto resolucij, da bi preprečili uveljavljenje krivičnega zakona. Kakšen bo odgovor, pa si lahko mislimo. Ko so pred leti otrokom optantov prepovedali hoditi v slovenske šole, se je tudi dvignil enotni val protesta, a zalegel ni nič, otroci slovenskih staršev so morali v italijansko šolo, in danes so skoro vsi že italijanskega mišljenja.

Bazovica. Izreden uspeh sta dosegla v Bazovici trovečerna tečaja za fante in dekleta. Fantje in dekleta cele fare so se odzvali povabilu skoro stoodstotno. Tečaj za fante je vodil prof. Ivan Theuerschuh in govoril zbranim o moči volje, o značaju in o odnosu med fanti in dekleti. Dekletom pa so govorili č. g. Jamnik, prof. Mesesnel iz Rojana in prof. Theuerschuh o odnosu dekleta do Boga, o pripravi na zakonski stan in o odnosu dekleta do fanta. Upajmo, da bo ta lepa zamisel večernih tečajev našla tudi po drugih vaseh posnemanje.

Domaća knjižnica

„Ni dovolj, da o domu samo bajamo. Če nam je dom res pri srcu, potem ga bomo znova in znova zajemali iz zgodb domačih umetnikov. Z lepo knjigo boš imel dom v knjižni omari. Kadar se ti bo stožilo po njem, boš segel po knjigi in izmed listov bo dahnilo vse, kar te na dom priklepa: tvoji znanci, njive, kotički, ki si jih ljubil, vse bo stopilo pred te.“

Karel Mauser v „Ameriški Domovini“

Dva primera bi najprej povedal. Resnična sta in oba človeka, ki ju tu omenjam, še živita. Oba sta begunca, izseljenca, le da se je prvi dogodek vršil še v Ljubljani, pred našim odhodom; drugi pa že v Buenos Airesu.

Gospodar Lokar je bil velik prijatelj knjig. Službo je imel take vrste, da so bile v njegovi delavnici zložene cele skladovnice knjig, ki so mu lajšale delo. Če je rabil novo knjigo, je samo rekel delodajalcu in jo je dobil. Vendar mu to ni zadostovalo. Gospod Lokar je hotel imeti knjige tudi doma, na svojem stanovanju. Že v tisoče je segalo število izvodov in Lokarju je šlo vedno na smeh, kadar se je ozrl na svoje knjižne police. Naj je prišel še tako zgodaj iz unionske kleti in naj je bil še tako spanca potreben, tudi ob petih zjutraj je šel najprej tja v domačo knjižnico in potegnil eno pa drugo iz vrste in jo vsaj pobožal. Če je bil že tolikanj brljav, da ni mogel vanjo pokukati. Potem se je primerilo, da podplat pri čevlju že ni bil več samo raztrgan, ampak je že odstopil in je palec skozi čevlj pogledal kot pri Vodopivčevem Kovačevem študentu. Gospa

Lokarica je bila umna gospodinja in je imela vedno nekaj dinarjev v nogavici zavozljanih. Dala mu jih je, kolikor je bilo potrebno za dobre nove čevlje in gospod se je napatil v trgovino „Peko“, ki jih je prodajala pod geslom „Svoji k svojim“. (Lokar in „Pekov“ lastnik Peter Kozina sta bila oba Gorenjca.) Ker pa je peljala Lokarjeva pot mimo Katoliške knjigarne, je pogledal v izložbo in potem še v trgovino. Vse polno novih knjig je imela Katoliška — prav za prav Jugoslovanska — knjigarna in Lokar jih je kupil, kolikor jih je mogel za ženin denar. Domov je prišel z golim palcem pa s polno podpazduho novih knjig in ves vesel je rekel Lokarici: „Poglej, kaj sem prinesel; saj še ne rabim čevljev, berem lahko tudi z gclim palcem.“ Lokarica mu je napravila ofrigana jetreca in se je veselila moževe sreče. Danes je gospod Lokar povsod priljubljen. Če vstopi v predavalnico ali gostilnico, mu že ob prihodu ploskajo. Njegove kosti bodo strohnele. njegovo ime bo pa še vedno slavno v slovenskem in tujem svetu.

Gospod Krokar je pa drugačne vrste

človek. Kaj je počenjal doma, dosti ne vemo. Slab ravno ni mogel biti, sicer bi ne prišel z nami v izseljenstvo. Zdaj si je postavil hišo, ne hišo, ampak vilo ali kakor pravijo tukaj: čalet. Ima tudi kopalnico, doma se je hodil k vodnjaku umivat. So pa v Buenos Airesu požrtvovalni mladeniči različnih letnikov, ki v svojih prostih dneh po kapitalu in barijih slovenske knjige prodajajo. Knjige različnih založb, za kar ne dobijo niti fičenka nagrade, celo kolektiv plačajo iz svojega. Prodajajo iz golega idealizma, zato da koristijo dobri stvari. Zadnjič je prišel prodajalec h gospodu Krokarku in mu ponudil kakšno knjigo v nakup. Imel jih je več vrst v svoji torbi in je gospodu Krokarku razložil, kakšne so in da si lahko izbere. Gospod Krokark je vtaknil roke v žepa svojih hlač, se široki razkoračil in dejal rekoč: „Rajši si kupim flašo šnopeca za dvajset pesov, kot bi jih dal za petsto knjig.“ Gospod Krokark se je v svoji življenjski modrosti sam smejal in najbrž je šel še sosedom povedat, kako se je odrezal. Sosedje ga sicer ne poslušajo radi, ker je preveč tečen. Za njegovim pogrebom bodo morda šli zaradi lepšega, potem se bodo pa oddahnili, ker je končno v bariju izbruhnil ljubi mir.

Gospod Krokark je pozabil na domače izročilo. Pozabil je na tiste čase, ko sta babica in ded za pečjo pripovedovala stare storije. Pozabil je, da je njegova mati spravljala Mohorjeve knjige na polico nad vrati v štibele in da so jih domači vedno znova jemali raz polico in brali. Da, vsaka slovenska hiša, še tako preprosta, je imela manjšo ali celo večjo domačo knjižnico. To je spadalo v hišo tako kot miza ali peč. Če so otroci kako knjigo raztrgali, so bili tepeni. Na polici so bile pozneje poleg Mohorjevih tudi še druge knjige, pesmarice, gospodarski priročniki, povesti in romani, topisi in zgodovine. Ker so ljudje vse to brali in ker so se iz branja mnogokaj zapomnili, zato smo Slovenci sloveli, da smo kulturni narod. Zaradi žganja nas

ni nihče blagrovaj, da ga pijemo. Zaradi naše izobrazbe so nas pa celo zavidali.

Knjige doma so bile za naših časov po večini dobre. Našli so se sicer tudi takšni, ki so pisali, prevajali in zalagali slabe, neumne knjige kot „Najnovejše staroegipčanske sanjske bukve“, romane „Zaljubljeni kapucin, Grofica — beračica, Strah na sokolskem gradu, Papežinja Fausta“ in še nekaj podobnih. Mislili so, da bodo neumni Kranjci, vrli štajerci in tužni Korotanci kar planili po takih knjigah. Pa niso in niti pisci niti založniki niso obogateli. Tej vrsti knjig pravimo šund ali lepše po slovensko: plaža. Naši ljudje so rajši kupovali dobre knjige in jih uvrščali v svoje knjižne police.

To zdravo tradicijo izdajanj dobrih knjig smo novi izseljenci nadaljevali v taboriščih in jo nadaljujemo v svojih „novih domovinah“. Imeli smo že lepe manifestacije naših založb v Argentini: razstavo tiska v Moronu, knjižne sejme pred cerkvami, kjer so slovenske službe božje, knjižni paviljon SKA na zadnji prireditvi DS na Moronu, članek Zdravka Novaka v lanskem Zborniku in bibliografski list istega knjigoljuba v USA. Po teh pregledih lahko mirne duše trdimo, da novi begunci pa izseljenci še niso napisali in založili nobenega šunda, ampak samo dobre knjige. Umetniška cena teh knjig je lahko večja ali manjša in kritiki to lahko svobodno ugotavljajo; toda noben kritik, naj je pisal z umetniškega ali moralnega razgleda, še o nobeni teh knjig ni mogel napisati, da je slaba.

Pa že naletiš v stanovanjih naših ljudi včasih na kopicco zelo pisanih knjig s šarastimi ovitki, ki so jih kupili na raznih kioskih v mestu ali v premetstjih, pisanih v španskem, včasih celo angleškem jeziku. Mladina pa kar med šolske knjige in zvezke skriva slikanice, v katerih mrgoli revolverskih strelcev, ugrabljenih gospodičen in črnih roparjev. Ni vsaka na kiosku kupljena knjiga plaža, velika večina njih pa je plaža,

pa še kakšna! Tudi tiste roparske bukvice so plaža za odrasle in za otroke, najsi včasih niso moralno kvarne. Te vrste knjig in brošur obiskovalec slovenskega stanovanja ne more biti vesel.

Pa tudi tja človek nerad stopi, kjer sploh nobenih knjig v stanovanju ni. Nekateri izmed naših so si že tako opomogli, da imajo kar gosposko opremljena bivališča. Politirano pohištvo se sveti, da je veselje, lestenci visijo raz strop, postelje so prekrite z atlasnimi pogrnjali, preproge so na tleh in sveže rože se bohottijo v vazah, ki so jih zadeli na srečolovju. Knjižne omare ali vsaj knjižne police s slovenskimi knjigami pa ne najdeš. Zelo številna te vrste stanovanja res niso, nekaj jih pa je le in še celo preveč jih je.

Knjižna zbirka v vsaki hiši je nujno potrebna. Potrebna je seveda samo zbirka dobrih knjig. Slaba stvar ni nikoli potrebna. Slovenske knjige pa so dobre. Slovenske knjige so tudi lepe ali vsaj grde niso, kot so grde tiste plaže s kričnimi slikami na ovitkih. Že večkrat smo bili priče pohvalnih izjav, ki so jih izrekli izobraženi tujci o opremi naših knjig. Še pred kratkim nam je tukajšnji slikar Nóvoa pred večjo skupino poslušalcev iskreno častital k zunanji lepoti slovenske knjige. Naša knjiga je torej okras vsakega stanovanja in že zato spada vanj na vidno mesto. Vsi naši umetniki se posvečajo z ljubeznijo opremi slovenskih knjig in revij; vsi, oni, ki so bolj ali manj moderni. Vsak izmed njih položi vanje svoje najboljše znanje. Ali mislite, da bo pravi umetnik šel opremit vsehinsko slabo knjigo? Nikoli ne!

Slišimo ugovore, da je izseljeniška knjižna proizvodnja vendar prerevna, da bi zadovoljevala naše potrebe po knjigah, in da je zato na mestu kupovanje tujejezičnih knjig. Za zelo študiranegega človeka in za takšnega bralca, ki zelo veliko bere, je to res. Toda i učenjak i „dihur, ki noč in dan žre knjige“ — kot je zapisal Prešeren — mora vendar najprej prebrati to, kar so napisali Slo-

venci. Tako šele bo našel kot slovenski znanstvenik, kot slovenski bralec, pravi odnos do tuje učenosti in tuje literature. In bo zlasti oni vneti bralec ob branju dobrih domačih knjig znal pri branju tujih knjig ločiti zrno od plevla.

Dobra knjiga pa ni samo za enkratno branje. Dobra knjiga zapusti v človeku dobrode'ne spomine. Četudi vso ne prebereš ponovno, se ti bo vendar zahotelo, da boš hotel ta ali oni odstavek, to ali ono pesem, spet prebrati, si osvežiti spomin na besedilo, ki te je že nekoč priklenilo k razmišljanju, ki te je že nekoč v srcu osrečilo. Zato moraš imeti knjigo — prijateljico vedno pri roki, da jo vsaj pobožaj kot gospod Lokar, če že ne utegneš pokukati vanjo. In zato jo moraš imeti v svoji knjižnici. In ko ti bo tuja učenost begala misli, vzemi iz svoje knjižnice Ušeničnika ali Odarja ali Komarja; ko te bo begala tuja pesem, vzemi iz svoje knjižnice Debeljaka ali Balantiča; ko te bo razburjal ne vem kateri tuji pripovedovalec, sezi po Kociprovih novelah ali Mauserjevih romanih! Ne izposojaj si knjig za enkratno branje, kupi jih in uvrsti jih v skladovnico v svoji delovni sobi.

Za povprečnega marljivega bralca in tudi za povprečnega izobraženca je pa v izseljenstvu listov, revij in knjig že kar dovolj. Nekateri, ki so v svojih poklicih močno zaposleni, celo tarnajo, da ne morejo vsega prebrati, kar izide. Če so umni, branje vendar kupujejo, ker bodo prišli dnevi, ko bo manj dela in si tudi za leta zasluženega pokoja nabirajo knjižni material, svoj knjižni zaklad. Če naš človek prebere vse, kar Slovenci založijo, lahko rečemo, da je obveščen o vseh važnih stvareh na verskem, kulturnem, političnem in gospodarskem področju in da lahko uživa leposlovnno lepoto v vseh njenih smereh in odtenkih.

Slovenska knjiga ni samo dobra, ampak je tudi stvarna. Pred kratkim je prišlo z doma sporočilo, da se naši ljudje v domovini, ki pridejo v posest iz-

seljenskih knjig, čudijo objektivnosti, resnosti, resnicoljubnosti našega slovtva. Ta stvarnost da je največja odlika slovenske literature, ki izhaja na tujem in v primeri s tendenčno literaturo, kot jo izdajajo doma, kjer ponarejajo naravo, zgodovino in socialne razmere, je izseljenska literatura tista sodobna vrednota, ki bo prenesla kritiko bodočih rodov. Nekaj podobnega, kot oni doma, smo doživljali v Argentini pod Peronom, ko so v neštetih brošurah in knjigah hvalisali njegove trhle nauke, kar je vse pecepalo v pozabo kot muha enodnevnic.

In moramo ugotoviti, da ne omenjamo drugih visoko kulturnih držav, da je zlasti v Argentini v zadnjih letih poleg navedene plaže izšlo na tisočih dobrih knjig, ki so našle tudi ogromno število bralcev in kupcev, saj izhajajo v zelo visokih nakladah. Tudi tukaj so dvojne vrste bralci: bralci dobrih in bralci slabih knjig. Če pa smo prišli Slovenci semkaj kot kulturni ljudje, potem se moramo pridružiti bralcem in kupovalcem dobrih knjig in budno paziti, da nas drugi v tem ne prehitijo!

Kupovanje knjig je tudi modro gospodarsko dejanje. Knjige in revije v izseljenstvu se tiskajo v majhnih nakladah. Založbe skrbno tehtajo pesose, da ne zaidejo v finančne težave. Ne morejo tiskati svojih publikacij za zalogo dolgih let, ker morajo imeti priročna sredstva za natisk novih izdaj. Tako postane že čez nekaj let vsaka izseljenska knjiga redkost in zadobi na ceni. Kako

šele bo poskočila njihova vrednost čez desetleje, da ne govorim o času, ko bodo — kar trdno verujemo — našle neovirano pot v domovino!

Se bolj važna je pa druga resnica. Hočemo ohraniti svoj rod. Vsešina naših revij, knjig in časopisov je izraz miselnosti naše emigracije, njenega narodnega izročila. Je ogledalo naše duševnosti in njeno poveličanje. Zato je izseljenska literatura najdragocenejša dediščina, ki jo morejo starši zapustiti svojim otrokom, tistim, ki doraščajo in tistim, ki bodo šele zagledali luč tujega sveta. In če bodo videli otroci ljubezen staršev do domače knjižnice, se bodo ob njej zbirali in iz nje jemali najdragocenejše spomine svojih roditeljev.

Včasih pravi kdo, da mu je ta ali ona knjiga pretežka, da se preveč muči, če naj jo razume. Naj jo vendar kupi. Njegov otrok bo morda prožnejših misli in bo blagrovat starše, da so mu pripravili višje vrednote.

V starem zakonu je bila beseda „knjiga“ skoraj istovetna z biblijo, božjim izročilom. Do nedavna je bila istovetna vsaj s pojmom kulture, prosvete. Če se je v zadnjem času vrinil v knjigo tudi zlodej, je proti tej zablodi najuspešnejše sredstvo, če kupujemo in bremo knjige, ki so božje in kulturne, kar zlodej nikoli ni.

Zato bomo rajši posnemali gospoda Lokarja, čeprav ne do strganih čevljev. Gospodu Krokarku naj pa kar tekne steklenica špirta; koristila mu ne bo ne na tem ne na onem svetu. M. M.

PO

SVETU

IZ Vatikana

Polnočnica svetega očeta. Na sveto noč opolnoči je imel sveti oče prvo izmed treh božičnih maš v svoji zasebni kapeli. Obrede njegove maše je v zvezi z evropskimi in izvenevropskimi postajami prenašal Vatikanski radio. Pri maši mu je asistiral podtajnik Vatikanskega državnega tajništva, mons. Dell'Acqua. Mnogo vernikov, osebno bolnikov, je ganjenih spremljalo glas najvišjega pastirja in združenih z njim molilo v njegove namene, posebno za to, da bi se vrnil pravi in popolni mir, ki ga je papež opisal in voščil prejšnji dan v svoji posebni poslanici po radiju.

Delo papeža Pija XII. v letu 1956. Bilanca dela svetega očeta v letu 1956 je bila izredno bogata. Ker je bil papež vse leto zdrav, ni nikoli kršil svojega delovnega reda, kljub temu, da je že spolnil 80 let.

Imel je 132 govorov o perečih sodobnih vprašanjih. Toliko govorov še ni imel nikoli, odkar je papež. Govoril je v sedmih jezikih. V francoščini je imel 47 govorov, v italijanščini 36, v španščini 25, v nemščini 10, v angleščini 10, v portugalsščini 2 in v latinščini dva. Izdal je 4 okrožnice in 8 apostolskih pism, sprejel več ko milijon vernikov vsega sveta in 12 odličnih oseb. Ko je

od 7. do 15. marca lani obhajal svojo osemdesetletnico, je sprejel 51 izrednih zastopstev. Poverilnice za službo pri Sveti stolici mu je predložilo 13 novih poslanikov in 5 ministrov. Dne 7. oktobra je proglasil za blaženega papeža Inocencija XI. Važna je tudi njegova dobrodelnost. Kadar je kake kraje v Italiji ali drugih deželah zadela večja nesreča, jim je papež vedno nakazal znatno podporo.

Življenje Cerkve pod sedanjim papežem. V 18. letih papeževanja Pija XII. je Cerkev zelo napredovala. Ustanovljenih je bilo v tem času 158 novih nadškofij in škofij, 41 škofij in 1 apostolski eksarhat. V škofije je bilo povišanih 48 apostolskih vikariatov; 3 eksarhati, 155 vikariatov in 26 apostolskih prefektur in 1 svojepravni misijon. Ustanovljenih je bilo trideset opatij in prelatur nullius in 5 apostolskih administratorov, 5 eksarhatov, 128 vikariatov, 93 apostolskih prefektur in 1 svojepravni misijon.

Zbor kardinalov šteje 60 članov. Cerkev ima 10 pravih in 5 naslovnih patriarhatov, 307 metropolitanskih in 42 nadškofijskih sedežev, 1232 pravih škofij, 883 naslovnih metropolij, nadškofij in škofij, 79 prelatur in opatij nullius, 12 apostolskih administratorov, 19 prelatur vzhodnega obreda z redno osebno jurisdikcijo, 206 apostolskih vikariatov, 122 apostolskih prefektur in 7 svojepravnih misijonskih okrožij.

Novi ravnatelj Papeškega pevskega zbora. Sveti oče je imenoval za dosmrtnega ravnatelja in voditelja Papeškega cerkvenega zbora mons. Dominica Bartolucci.

Berlin ima novega škofa. Sveti oče je določil za škofa v Berlinu mons. Julija Dospfnerja, škofa v Würzburgu.

Novi predsednik Papeškega odbora za krščansko umetnost. Sveti oče je imenoval za predsednika Papeškega odbora za krščansko umetnost v Italiji mons. Janeza Fallani. Mons. Fallani je bil rojen 15. novembra 1910 v Rimu. Po bogoslovnem študiju v rimskem semenišču je bil 8. decembra 1933 posvečen v du-

hovnika. Nato je še napravil doktorat iz modroslovja in književnosti. Od leta 1946 je delal tudi v Vatikanskem državnem tajništvu. Napisal je več razprav o književnosti in umetnosti, ki razodevajo njegovo izredno globoko izobrazbo. Doselej je bil podpredsednik omenjenega papeškega odbora.

Prepoved cerkvenih oblasti. Merodajne cerkvene oblasti so prepovedale duhovnikoma Janezu Querer in Jožefu Mihaelu Dufresne ustanavljati kakršen koli red.

Kongregacija sv. oficija v Rimu je že 17. januarja 1951 izdala odlok, s katerim je duhovnika Mihaela Collin, ki se je tudi imenoval pater Mihael neizmerne Ljubezni, ko je bil v kongregaciji duhovnikov presvetega Jezusovega Srca, ponižala v laiški stan. Z istim odlokom je razpustila ustanovo apostolov neizmerne Ljubezni, ki jo je ta duhovnik hotel ustanoviti brez merodajnega odobrenja cerkvene oblasti.

Ker je duhovnik Collin izrabljaj zaupanje cerkvenih predstojnikov in nekaterih ženskih redov in maševal tudi še potem, ko je bil preveden v laiški stan, opozarja najvišja sveta kongregacija oficija škofe, svetno in redovno duhovščino in vse tiste, ki jim je poverjena skrb za cerkve in kapele, da je zgoraj omenjeni zdaj laik po vsah pravnih učinkih.

Delo Kongregacije za svete obrede. Kongregacija za svete obrede je imela 13. novembra 1956 svoj pripravljalni sestanek. Kardinali, prelati, uradniki in bogoslovni svetovalci so razpravljali, če se je res junaško odlikoval v krepstih častiti božji služabnik Jeremija de la Valaquia, laiški profesor reda manjših bratov — kapucinov. Obravnavali so tudi spise božje služabnice Margarete Rays.

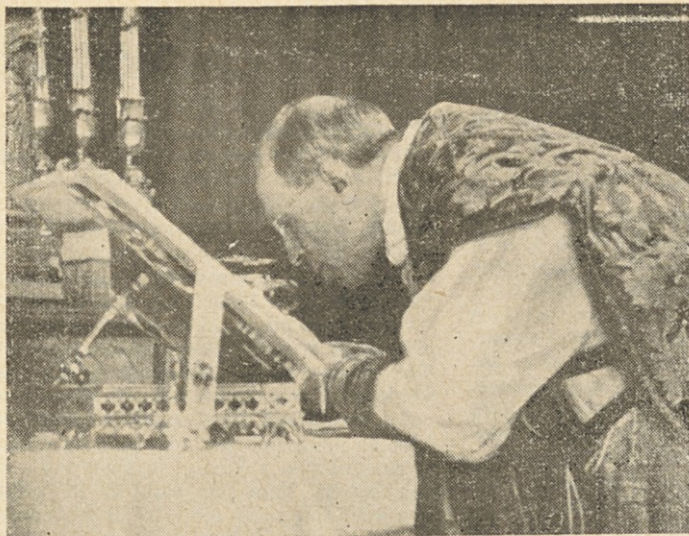
Dne 11. decembra 1956 pa je imela Kongregacija za svete obrede svoj redni sestanek. Kardinali in prelati uradniki so razpravljali o uvodnih zadevah postopka za proglasitev blaženim. Predlagan je bil namreč za ta postopek božji služabnik Ceferin Namuncura, mladec

Salezijanskega oratorija. Pretresali so tudi poročila, ki so jih dali bogoslovni ocenjevalci o spisih božjih služabnikov, Jožefa Torras v Bages, škofa v Vichu in Viktorja Scheppers, duhovnika in ustanovitelja bratov naše Gospe usmiljenja in sester z istim naslovom.

Ceferin Namuncura je bil rojen v Chimpay na ozemlju Río Negro 26. avgusta 1886. Njegov oče je bil veliki poglavar Manuel Namuncura, ki ga je pridobil za katoliško Cerkev duhovnik, pozneje kardinal Cagliero, veliki apostol Patagonije. Ko je imel Ceferin 12 let, je vstopil v salezijanski zavod Pija IX. v Buenos Airesu. Leta 1904 ga je mons. Cagliero vzel s seboj v Italijo. Nekaj časa je potem prebival v Turinu, potem pa je šel v Frascati, da je tam nadaljeval salezijansko vzgojo in izobrazbo. V svojem kratkem življenju je posnel svetega Dominika Savio. Vestno je študiral in se vztrajno prizadeval za rast v krepstih. Redni postopki za njegovo svetost so se vršili v Rimu od 2. maja 1944 do 6. oktobra 1948, v Turinu od 16. februarja 1945 do 12. februarja 1946, v Viedmi od 14. maja do 10. julija 1947.

Jožef Torras v Bages, škof v Vichu, je bil rojen 12. septembra 1846 v Les Cabanyes. Na vseučilišču v Barceloni je postal doktor modroslovja in književnosti, leta 1871 pa je bil posvečen v duhovnika. Nato je bil profesor bogoslovja v Vichu, Barceloni in Valenciji, obenem pa se posvečal verskemu in socialnemu delu. Leta 1899 je bil posvečen za škofa v Vichu. Kljub temu, da je imel trd, vročekrven značaj in strogo zunanost, je znal biti ljubezniv do vseh, posebno do duhovnikov. Odlikoval se je v zvestobi do Apostolske stolice in v gorečem pospeševanju krščanskega življenja med ljudstvom. Umrli je 7. februarja 1916.

Duhovnik Viktor Scheppers, ustanovitelj bratov naše Gospe usmiljenja, se je rodil v Malinas 2. aprila 1802. Dne 13. aprila 1832 je bil posvečen v duhovnika; 13. maja 1833 pa je v svoji hiši v Malinas odprl prvo šolo za revne otroke, nato za kmečke delavce in obrtnike. Pri

Kristusov namestnik na zemlji papež Pij XII., ki je 2. marca spolnil 81 let življenja in 12. marca končal 18. leto vladanja sv. Cerkve v najvzvišenejšem trenutku sv. daritve pri spremenenje

obiskih jetnikov je prišel na misel, da bi ustanovil posebno šolo za otroke jetnikov. Leta 1835 je že postavil temelj za to šolo. Kmalu potem je ustanovil tudi sestre naše Gospe usmiljenja. V življenju je prestal mnogo bolezni in nasprotovanj, ki jih je z veliko potrpežljivostjo prenašal in z veliko ponižnostjo in gorečnostjo delal za duše. Umrl je 7. marca 1877.

Predpripravljalni sestanek Kongregacije za svete obrede. Kongregacija za svete obrede je imela 8. januarja svoj predpripravljalni sestanek. Udeležili so se ga: kardinal Piazza, prelati uradniki in bogoslovni svetovalci, ki so razpravljali, če se je božja služabnica Alojzija Borgiotti, soustanoviteljica Mater Jezusa iz Nazareta, res junaško odlikovala v krepostih. — Alojzija Borgiotti je bila rojena 2. februarja 1802 v Turinu in tam tudi umrla 23. februarja 1873. Živela je vedno v domači hiši, kjer je najprej izvrševala domača dela, potem pa stregla bolnikom. Leta 1865 je stopila v novoustanovljeno družbo Mater Jezusa iz Nazareta, ki jo je malo prej ustanovil božji služabnik Marko Anton Durando, iz družbe duhovnikov misijonarjev. Kma-

lu po vstopu je bila imenovana za glavno predstojnico z izjemo, da ni nosila redovne obleke in ne živela v samostanu. Na škofiji v Turinu se je izvršil prvi postopek o giasu njene svetosti. Postopek za proglasitev blaženim pa je Kongregacija za sv. obrede že začela 11. aprila 1916.

Vatikan. Sv. kongregacija je imela dne 12. januarja sejo in obravnavala proces za proglasitev s. Elizabete Ane Seton za blaženo. Ako se bo proces uspešno zaključil, bo s. Seton prva v Ameriki rojena oseba, ki bo povzdignjena na čast oltarja. Sicer so Združene države dobile prvo svetnico leta 1946, ko je bila kanonizirana s. Cabrini, vendar se je ona rodila v Italiji. S. Seton se je rodila v New Yorku leta 1774 in je tam umrla leta 1821. Ko je bila še dekle, je prestopila v katoliško vero. Bila je mati peterih otrok, potem pa je ustanovila poseben red sester dobrodelnosti in postavila temelje za organizacijo katoliškega šolstva v Združenih državah.

Vatikan. Državno tajništvo je imenovalo za nuncijsa v Egiptu mons. Silvija Oddija, ki je bil dosedaj apostolski de-

legat v Palestini in Jeruzalemu. Mons. Oddi je bil odpravnik poslov vaticanskega poslaštva v Beogradu, ko je Jugoslavija prekinila diplomatske stike z Vatikanom. Mons. Oddi je komaj 46 let star.

PO KATOLIŠKEM SVETU

Zlata maša bivšega apostolskega nuncijskega v Argentini. Novembra 1956 je imel bivši apostolski nuncij v Argentini, mons. Jožef Fieta, naslovni nadškof, zdaj apostolski nuncij v Italiji, svojo zlato mašo. Papež mu je 21. oktobra 1956 pisal posebno pismo, v katerem mu za jubilej prirsčno čestita in poveljuje njegovo delo. Jubilant je bil najprej tajnik škofa Ernesta Piovela, katerega je podpiral tudi v dušnopastirskem delu v škofiji Alghero, potem v metropoliji Oristan, slednjič v znameniti cerkvi v Cagliari. Leta 1922 je stopil v službo pri Sveti stolici, ki ga je najprej poslala za sodelavca pri Apostolski internunciatu v Osrednji Ameriki; po štirih letih ga je povzdignila v nadškofa in ga imenovala za apostolskega internuncijskega. Nato mu je poveljala Apostolsko nuncijsko v republiki Haiti, Svetega Dominika in v Argentini, kjer je mnogo let zastopal svetega očeta. Zaradi izrednih zaslug in del, ki jih je izvršil v tujih deželah za blagor Cerkve, ga je sveti oče poklical v večno mesto in ga imenoval za apostolskega nuncijskega v Italiji v središču katoliške vere poleg prestola sv. Petra. Papež zaključuje svoje pismo z besedami: „Zato se upravičeno ponášamo s teboj, častiti brat, zaradi duhovniške in škofovske službe, ki jo že toliko časa in tako uspešno izvršuješ, in prosimo Boga, naj te ljubeznivo osrčuje z milostjo in tolažbo od zgeraj. Zagotovilo te milosti in tolažbe in dokaz naše posebne naklonjenosti naj bo apostolski blagoslov, ki ga iz vsega srca podeljujemo tebi, častiti brat, tvojim sorodnikom in sodelavcem.“

Poljska. Na novega leta dan je kardinal Višinski pridigal v cerkvi Brezmadežne v Varšavi. Tokrat je prvič govoril o tem, kako in kje je bil zaprt. Ko-

munisti so ga aretirali leta 1953 in ga spustili na svobodo kmalu po poznanskih dogodkih v oktobra 1956. Kardinal je navajal:

„Zahvaliti se vam moram za molitve, s katerimi ste me spremljali vse moje jetništvo. Zato zaslužite poročilo o tem, kaj sem prestal. Kot moji otroci boste slišali vse, kar vam bom kratko povedal.“

Iz svojega doma so me odpeljali dne 25. septembra 1953. Odvedli so me v Rywalski Krolewski, ki je v vzhodni Prusiji. Tam sem bil dva tedna. V noči na 12. oktober so me odpeljali v Warmis, ki je tudi v vzhodni Prusiji. Tam sem ostal kot jetnik do 6. oktobra 1954. Od tam so me z letalom odpeljali na drugo stran Poljske, v Slezijo in sicer v Prudnik Skaski. Tam sem ostal do 27. oktobra 1956. Nato so me odvedli v Komanice v vzhodni Poljski blizu ruske meje. Tam sem ostal, dokler mi niso prišli povedati, da naj se vrnem v Varšavo. To je kratek življenjepis teh let. Tudi ni potrebno, da bi še kaj o tem povedal. Vem, moji ljubljeni otroci, da ste molili zame, kajti vse vaše molitve so mi naklonile popolen mir in zdravje. Niti en dan nisem bil bolan. Vse to ni bilo zastoj. Moja žalostna izkušnja je povzročila, da je vsa Varšava molila in ako se je to zgodilo, potem se je splačalo biti toliko časa zaprt. To pa ne pomeni, da naj Varšava več ne moli, ker je njen pastir rešen. Sedaj moramo moliti še mnogo bolj, jaz z vami in vi z menoj.“

— Vsi poljski listi, tudi komunistična Tribuna Ludu, so objavili izvlečke iz papeževega božičnega nagovora. Listi so zlasti objavili tisti odstavek, v katerem je sveti oče povedal, da naj bo izključena vsaka država iz ONU, ki ne bi dovolila njenim opazovalcem priti na njeno ozemlje. Novoletno poslanico kardinala Višinskega so tudi objavili vsi listi. Kardinal Višinski je povedal:

„Ne samo za to leto, ampak za vedno želimo, da bi vsi sinovi Poljske storili vse za veličino Poljske in to z vsemi sredstvi prave modrosti in poštene volje

pri delu. Upam, da bo naš svoboden narod premagal vse težave, ki bodo nazadnje samo še utrdile njegovo edinost.“

— V Poznanju je spet začel izhajati katoliški ilustrirani tednik Przewodnik Katolički. List je nehal izhajati ob izbruhu vojne leta 1939.

— Uradno je bilo objavljeno v Rimu, da je umrl ukrajinski škof vzhodnega obreda mons. Niceta Budka, ki je pomožni škof v Lvovu. Sovjeti so ga odvedli na prisilno delo v koncentracijsko taborišče Kataganda v Sibiriji, kjer je dne 6. oktobra 1949 umrl. V Kanadi je bil nad 16 let in je imel kanadski potni list. Kanadska vlada si je mnogo prizadevala, da bi ga rešila, toda zaman.

— Izgleda, da se za katoliško Cerkev pogoji boljšajo. Ob božiču 1955 je od 40 škofov na Poljskem, bilo v zaporih dvoje, konfiniranih pa 11. Ob božiču 1956 pa so bili vsi spet na svojih sedežih, razen škofa Kaczmaneka iz Kielcev. Na Silvestrovo pa je varšavski radio objavil, da je bil tudi škof Kaczmanek izpuščen iz zaporov, enako tudi dva duhovnika in redovnica, ki so bili obsojeni hkrati s škofom Kaczmanekom.

Poljska. Med poljsko vlado in cerkvenimi predstojniki je bil podpisan dogovor, ki obsega šest točk in je stopil v veljavo dne 15. decembra 1956. Sporazum je bil dosežen v naslednjem:

1. mešana komisija predlaga, da se ukine državni zakon z dne 9. februarja 1953 in ki govori o pravicah vlade pri imenovanju škofov in duhovnikov. Ker se je kardinal Višinski najbolj upiral ravno temu zakonu, je moral iti v zapor. Nova določila o tem še niso izdelana, vendar bo vlada dobila pravico glasu pri izbiri ordinarijev in njihovi namestitvi, vendar tako, da pri tem ne bodo kršeni predpisi kanona.

2. vlada se zaveže dovoliti prostovoljni verski pouk in to v osnovnih in srednjih šolah in to za otroke, katerih starši bodo izrazili to željo. Dasi verski pouk ne bo ozvezen, bo šolsko osebje moralo dajati na razpolago prostore in ure v urniku. Učitelje za verouk bo imenovala cerkvena oblast, nastavila šolska

oblast, država pa jih bo plačevala. Knjige za verouk bodo odobrile cerkvene in državne oblasti. Potek verskega pouka bo urejala cerkvena oblast s sodelovanjem državnih oblasti.

3. podpisan je sporazum o verski in duhovni skrbi v bolnišnicah in hiralnicah.

4. prav tako je bil dosežen sporazum o službi kuratov v jetnišnicah in v ostalih zavodih za pripornike.

5. vlada je pristala na to, da se vrnejo na svoja mesta redovnice, izgnane iz bivših nemških pokrajin v zahodni Poljski. Vse, ki niso poljskega rodu, morejo Poljsko zapustiti, ako to žele. Duhovniki, izgnani iz svojih fara na istem področju, se lahko vrnejo.

6. petero škofov, imenovanih na sedeže škofij na bivšem nemškem ozemlju, lahko prevzame svoja mesta.

Nekatere določbe sporazuma, zlasti točki 5. in 6. sta se izvedli, predno je bil sporazum podpisana.

Italija. Italijanska Katoliška akcija šteje sedaj 3.251.000 članov, to je milijon več kot pa je lansko leto imela komunistična stranka članov (2.300.000). Med člani jih največ pripada mladini in sicer 2.800.000 članov, ženska KA ima 630.000 članic, moška KA pa 300.000. Vseučiliška mladina šteje 19.000, med učitelji je 8.000 članov. Italijanska KA ima nad 100 študijskih središč. Najnižji odstotek po številu prebivalstva je v Rimu, kjer je 2.5% prebivalcev vpisanih med člane KA, najvišji pa v Vicenzi in sicer 15%.

Francija. Pariški kardinal Feltin je sklical v januarju v Pariz prvo sinodalno konferenco, odkar je pariški nadškof. Taka konferenca mora biti vsakih deset let, nadškof Feltin pa je prevzel vodstvo nadškofije v letu 1949. Leto dni poprej je bilo imenovanih petero komisij, ki so pripravile gradivo za sinodo. Posebna točka sporeda je bila tudi razprava, kako v Franciji uvesti sodobnejši način obleke za duhovnike, kadar so izven cerkve. Predpisana bi naj bila črna obleka, nošnja sotane bi bila obvezna samo za cerkvena opravila.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XXV

številka 4

APRIL

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“
Je slovenski verski mesečnik

V tej številki boste brali:

Iz groba je vzkliko življenje (Janez Kopač CM)	177
Zakaj bomo ta mesec molili? (Prof. L. Geržinič)	179
Un programa cristiano (Joe Juck)	180
Skozi zadnje tri dni vélikega tedna (Jože Cerkvenc)	181
Judež (L. Iza del Vasto — B. R.)	185
Smrt je rodila zmago (Jože Jurak)	189
Ki je za nas težki križ nesel (v.jv)	190
Skrivnostno telo Kristusovo (dr. Francé Gnidovec)	194
Spomin na žalostni dogodek (Gr. Hribar)	198
Slovanski svetniki (Anton Merkun)	204
Don Kamilo (Guareschi-Jurak)	203
Ob srebrnem jubileju revije (J. Jk.)	209
Med Slovenci po svetu	216
Nove knjige: France Balantič in absolutnost (Francé Papež)	222
Med dvema krogoma	226
Angel ali zvodnica (Karel Wolbang CM)	227
Iz domovine	229
Domača knjižnica (M. M.)	231
Po svetu	235

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton) urejuje pa uredniški odbor, ki ga sestavljajo dr. Gnidovec France, Jurak Jože, Mali Gregor, dr. Rozman Branko in Marijan Šušteršič, ki skrbi za tehnično opremo in fotografije.

Platnice in stalna zaglavja je narisal Hotimir Gorazd.

Celoletna naročnina znaša za Argentino in države, ki nanjo mejijo (razen Uruguaya) 95 pesov. Za Uruguay in ostale dežele latinske Amerike, kakor tudi za vse dežele, če se plača v argentinskih pesih, je naročnina 110 pesov; za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Avstrijo 95 šilingov, za Italijo 2000 fir, drugod v protivrečnosti dolarja.

Tiska tiskarna Salguero, Salguero 1056, Buenos Aires

CORREO
ARGENTINO
Suc. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

Revijo morete naročiti in plačati pri naslednjih poverjenikih:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires in poverjeniki „čebelice“.

Brazilija: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, São Paulo, Brasil.

U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.

Kanada: Ivan Marn, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.

Trst: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italija.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzetta 18, Gorizia.

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten.

Avstralija: rev. Bernard Ambrožič, 66 Gordon Str., Paddington (Sydney)

